Киевская рабочая комиссия еврейского общественного комитета по оказанию помощи, пострадавшим от погромов.

Информационно-статистический отдел. Доклады с описания погромов, совершённых в Городищах, Степановцах и др. населённых пунктах (есть материал на еврейском языке.

Почато 1920 г.

Закінчено 1921 г.

На 133 аркушах

КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
№
фонда ~~8986~~/р-3050
описа 2
справи 7

Тип. отд. Трансжелдориздата на Ю-З ж. д. З. 234

Выездной Сессией Полтавскаго Губревтрибунала слушалось дело Переяславскаго Комитета Еврейской Самообороны в составе 10 человек, обвиняемых в самочинном обложении местной еврейской буржуазии крупными денежными суммами. На процессе выяснилось, что вся пролетарская еврейская масса записывалась членами самообороны, а местная власть санкционировала их легальное существование. Дело возникло вследствие доносов крупной местной буржуазии, что председатель самообороны Розенфельд при взыскании обложения принимал репрессивные меры. На процессе свидетельскими показаниями приписываемое обвинение не подтвердилось. Приговором Ревтрибунала обвиняемые приговорены к условному заключению в Лагере на один год, за неисполнение формальностей при хранении собранных сумм. Остальные по суду оправданы.

2

сильно горд и неосознанно в потерявшие не только свое сознание, но и более дорогое, подобно, чем не восстановимое достояние, а в помощи ближним и страждающим — суть своей жизни. Идеал же высшему подвиг маленькой группы народившейся Торжества еврейского. Обычно получают хорошим примером. Дай бог Значительное в ищущих еврейских общин и пусть они не конец поймут что не в повседневной суете своей жизни, а только в облегчении страданий ближнего и помощи нуждающимся — Отвечи ев.

и необитаемых. На обратном пути, кото-
рое также не отличается, наряду с разруше-
ниями мостами и разваливающимися пятьюю-
ками крестьянских изб сплошь и рядом убитых
45 человек в Борзне и уезде убитых все
прохожих 13 чел. похороненных в Нежине и
относительно свежих могил - жертв Эпидемии
и все это несчастное, истерзанное скрывшее свое
насилие только добить все - нерешительное,
лишь бы ему дали спокойно вынуть свое
полное страдания.

Не могу не коснуться одного весьма ин-
тересного и волнующего внимания факта
а именно; отвратительное и совершенно обнищав-
шее население в период Эпидемии, дошли в
дело помощи больным до полного самоот-
верженности и самопожертвования за больных
до взрыва на грозящую опасность заразы бы-
установлен самый тщательный уход, питание
все на средства пропитывались полным осна-
щением, общество на свои силы и за время от
1-го ноября 1919 по 1-ое мая 1920 израсходовало
на разные виды пособий один миллион сто
тысяч рублей на наше время разрушенным
продовольственным Борзенской еврейской общины
было собрано в соседних городах до 200 тысяч
руб, а остальные были собраны среди борзенских
евреев. Если принимать во внимание курс
рубля в то время, то нам приходится
удивляться откуда явилась возможность собрать
такую колоссальную сумму. Объясняется это тем что
борзенские евреи вложили ~~сбер~~ не сбер книжки

преувеличенным слухам, отличным від сверлим
наїзжали на. Занятий ними территорії. И все
оказались их приходу и ~~[illegible]~~ все поголовно
решили оставить город. Но этот раз, все
обошлось бесполезно, так как поляки уже
обратно и удивлены бурзенение евреи не вер-
нуда разказывали о увеличительности пле-
нения всего в численности бывшей полной
оккупации. На разказы же об этерсах, как напр.
поспешественное сбрасывание евреями бород, практиков-
вавшиеся сразу поляки. Бойся в других сторо-
ны не наблюдают. Они переживали слишком много
очень и мало реагируют, считают это совершен-
ным чуждым, до тих пор притупились у этих
несчастных чувства человеческого достоинства.

Общее положение г. Бурзна в настоящее
время таково: русская интеллигенция и купечество
почти поголовно вместе с демократическим элементом
город.

Из Европейских поселений в 352 семейства остались
105 поселений и то благодаря тому, что не-
большое количество в пострадавших город смешает
натерпевшись много горя в других местах
беженцы пришлось перенести погром в Прикар-
пат и не найдя для себя сносного существования
вернулись обратно, и они это тоже окруж-
еврейского населения сверхчеловеческим вырвали
7-го января. Город производит впечатление
фронтовой полосы бывших пожаров, кро-
ме того угрожающее впечатление в центре Ви
лишь одних зияют дыры вырванных окон и
дверей. Многие дома совершенно закопчены

305.

краях волнуемых всем этим зверским разгаром над мирным еврейским населением. Они были безсильны что нибудь сделать. Были, конечно, отдельные темные личности среди г. Тренькка, которые возбуждали грабежи против евреев, последний шаг перед погромом, в ворвались виновником сих позорных событий 13 сентября, т.к. происшедшая отряд по-ляков попытался остановиться в Борзно и было уже прочь за город, и уверяют, что Тренькка отправился в месте его расположения и упросил не возвратиться в город, после чего произошли кошмарные события. Виновник по кругу должен был к предотвращению дикой расправы не принимали и некоторых навуда будут записаны черной краской в истории Борзненских евреев.

На сему дикому виновнику грязи на имя - Эпидемия выпало пьяра, которая особенно свирепствовала среди еврейского населения, ибо большинство еврейских женщин сверстали разорены и в ужасе кошмаре остались по неделю в домах при помощи антисанитарных условий, что создало благоприятную почву для распространения Эпидемии и 90% оставшегося еврейского населения перебоевем пьяром, и он вырвал из среды 75 принудительственно молодых жизней.

Крайне тревожные дни Борзненским еврейским населением были перенесены в период наступления польской волны на левобережную Украину. Напуганные дезинформацией эти несчастные поверили пущенным в ход вести до крайности

тысяч рублей, и за особое рвение были также награждены вознаграждением по более мелким суммам, мелкий интриг = г. Зарудный.

В таком положении, с небольшими перерывками Бершинские евреи находились в течение 3½ месяц до половины ноября, когда в город вошли регулярныя советские части, которыя немедленно восстановили полный порядок и наступило общее успокоение.

В конечном итоге 3/2 тысячи евреев-добровольцев было убито в гор. Бершине 24 февраля, изнасиловано свыше 100 женщин, некоторыя с весьма печальными последствиями (заражение сифилисом, беременностью) и поголовно все ограблено, много избито, изувечено. Не оставлен в покое и Бершанский уезд, где банды также дикой разнузданной орды так напр. в с. Шаповаловке убиты 1) Винник Бенцион - 75 л. 2) Крайк Моисей - 30 л. 3) Сотникова Бершуванцар из германских плена и несколько прежних лиц которых не известна. В м. Ивангороде повешены 7 человек: 1) Косовский Шмуль - 75 2) Хацкевич Ицко - 56 3) жена последняго 4) Аврум Болотин - 70 л. 5) его жена 6) Ицко Фринкельштейн - 65 л. 7) его жена. В с. Олешне убит М. Ковжонский - 50 л. и в с. Трохрах из оставшихся там беженцев 80 человек отведены куда 14 евреев в числе которых были старики и дети были зверски убиты 13 человек, а оставшуюся в живых девушку увели с собой. Отношение местнаго населения было такого: было масса городского населения состоящая преимущественно из мещан и крестьян, были

возраста, он был увлечен в комендатуру, где Зеленко его сильно избил. Вскорости появился комендант Зарудный, который не принимая возражений его нагайкой и прикладом, заставил выкрикивать „Ей ненов – слава России". На оскорбившегося Задержанного Н. 22. Шашницкий и Зеленко отправились на квартиру его матери, где произвели обыск и выемку всех ценных вещей, арестовали его брата М. которого также избили прикладом. Потом к арестованным явился комендант Зарудный в сопровождении Шашницкого и распорядился об освобождении М. либо за ним объявить приказ по отряду, а Н. приказал вывести в „расход" и расстрелять. Тут явился у Шашницкого прибывший совет, и крайне возмущенный он заявил, что этих будет убить человека по большевистски, не грязнит его кровь. Шашницкому удалось уговорить Зарудного и Н. был увлечен в тюрьму, где он пробыл 7 дней, после чего благодаря хлопотам полицейского доктора красивого Городенко умершим он был освобожден и будучи вызван в комендатуру г. Зеленко извинился перед ним, объяснив свое поведение тем что Н. поразительно похож на одного коммуниста. Но мне вот что неясно из-за этого сходства столько выдержать, возразил Н. Ну что же" объяснил Зеленко „такое теперь время". Приведенный выше эпизодик, далеко не исчерпывается списком пострадавших от дикого разгула „освободителей от большевистского ига", в пользу которых по требованию Будд от – Комендантов в знак благодарности евреями г. Борзны, было выслано 350

50б.

евреям - военнопленным не тяжелый дорога, решили
было пушечным порядком в ближайший города
Решить и Прилуки с полтавской губернии. Обра-
тились к коменданту Фрунову, отношения пол-
ков после происшедших стычек более чем полные
примирения, и просили им дать отряд, конечно
в этом отказал, просил евреев остаться на ме-
стах, обещав им полную защиту, и в случае
если надвинется какая опасность, тогда
он исполнит их желание. Натурально евреи
без охраны боялись ехать а остались на месте, а
более сильная значительная часть еврейская на-
селения, не взирая на грозящую опасность,
осталась город. На имя Фрунова, которого
евреи считали своим защитником до некоторого
времени, комендантом города был назначен За-
грубный, сын известного полицмейстера, мальчишка
23 лет. Курбина и нянька. С назначением его на
должность коменданта, начинается новая серия изде-
вательств. Изнасилованных мужчин он издева-
тельский, было отбирали еврейской бедноты
их дерли кнутом и хлоп, а они за это по от
полнадцати ударами должны были ~~бежать~~ кри-
чать „Бей жидов - спасай Россию". Положительно
евреев проходивших мимо комендатуры, дежурный
офицер загонял в двор комендатуры, где на
глазах жидов двор под командой этого же
коменданта в присутствии, мальчишек офицеров
вынуждены были также выкрикивать „Бей жидов -
спасай Россию" в ответ получали возможность
и хлобы, но нагайками и шомполами. Таким образ
поступали евреи Белый Б. с своим, Резником Ж. и

6

были полагали, старое служ., а этим Борзной предвкушал к „дорогу освобождения" праздновал свою Перрову победу над беззащитным Борзненским (населением) еврейством, покрывшим себя неувядаемой славой славным отряд Интернационалов и 2-го конно. уланского полка.

Накануне Дня „Ким-Кипур" отступления, славный отряд закончил свое задание на фронте на обратном пути выйти задержался несколько в Борзне, но на сей раз ограничился погромом. Малых остатков еврейского скарба и убийством подростка Трегера, которого заставили раньше есть гнилое мясо, а потом звери убили. Напуганные евреи оставили свои жилища и каждый прятался где мог. В Великую ночь „кол нидре" так торжественно всегда евреями служимую, на сей раз ограничились каждый в отдельности в тайниках своей души, или в кустах, или на полях, в том числе где выражает всякий покаяние. И все тех евреев были опасения, что на сей раз так дешево отделаются.

Мучимые постоянным страхом за свою жизнь, беженцы евреи собрались в синагоге „Правдинская, сухое", решили пригласить всего Борзну. Были уже сделаны некоторые ~~[illegible]~~ приготовления, была собрана некоторая сумма денег. Накануне большого погрома, и решение было принято окончательно-безповоротно.

Наступили дни великого исхода, и евреи готовились нападения в городе, т.к. эвакуировать ввиду царившего ~~[illegible]~~ террора по отношению к

с озверелыми солдатами, принимали участие
аристократы-офицеры, среди которых упоминают
фамилии какие-то гр. Татищева, кн. Шаховского
и др. и когда не выдержавший этого кошмара
немецкий врач Л. (христианка) на глазах которого
офицер избивал Д. Игоря, с выражением возмущения
сказал ему 13-ти лет, относясь к нему с
словами, что вы делаете, получил ответ, что
вы не увидите не знакомо с программой добровольцы,
которая гласит: жидовских ~~заступников~~ заступников
сжечь растреливают на месте. Такой же
ответ получил старший обрусевший дворянин
всем уважаемый Ф. Сашко от командира
этого отряда к которому он обратился с
просьбой прекратить этот кошмар.

После ухода этого славного отряда насту-
пили „Рош-гашана" и для безраскаявшегося
отправления богослужения в синагоге, комендан-
том г. Фрунзовым было послано вырезка пуб-
лицкой которой евреи проявили свои
чувства к Всевышнему, чтобы он прекратил свои
испытания и избавил бы их от своих мучителей.
В синагоге в течение этих дней высоту
страшных дней стоны и крики всенародного
горя. Плакали отцы и матери о погибших
детях, плакали матери дети о погибших роди-
телях. Плакали родители о тюремной части
своих дочерей, и плакали все евреи над своим
бездонным и безпросветным горем. Этот крик
отчаяния вскалывал каменные сердца охран-
ков и вместе с плакавшими о тюремной части
евреями, плакали они которые веря в мое-

и над другими лицами. Цинизму и надругательствам над самыми святыми чувствами не было конца. Некоторым отцам приходилось светить свечей при изнасиловании их дочерей, матерей. Заставили предупреждать при изнасиловании раз. 3. Квивасера, заставили лизать кровь убитого брата. Сапожника И. Гинцовского разрубили голову в нескольких местах, последствием чего он вскоре умер; портных Шмуля И. Сукона и С. Шмита вешали несколько раз, желая заставить их дать деньги, но оба благодаря заступившимся за них соседям были спасены, последнему же чашкой была срезана борода. Больного старика Лившица не имевшего дать потребованных сумм Денег повесили, и его сын Сигмаш нагрянувший, обманувшийся у него офицер-немец, обозвав полицей-дураками, Г. Левина и Ш. Арнавского схватили за бороды и сбивали их головами до полного изнеможения сил и пока они окровавленными не упали. Такова общая картина издевательств над мирными еврейскими населением. Список пострадавших перечислить у меня даже не хватает. События происходили накануне Новаш-года. „Рош гашоно" когда евреи собирались отсиживать ночь за дружеским приходящим богу и просить о дальнейшем. Прославившись своей жестокостью, отряд закончил свое главное дело, победно двигаясь вперед к фронту, оставив за собой неизгладимое чувство невыразимого зверства и средневековой изуверской спеси. Во ~~время~~ всех этих зверствах наравне с

Не смотря на крайнюю значительность потребованной суммы, таковая, во имя спасения жизни, была внесена и по требованию Будды-Кешкуна, внесшим ее представил Вр. Обл. было подано заявление, что деньги жертвуются евреями в пользу Добрармии в благодарность за избавление от большевизма.

После внесения контрибуции все арестованные были освобождены и в городе установилось относительное спокойствие, никаких вообще репрессий по отношению к евреям проявлено больше не было, и отряд этот прославился единственным убийством еврея Казановича совершенным им в первый день его прихода.

На смену этому отряду, тому был занят советскими войсками, и в тому Гомел отряд новомосковского дивизиона под командой т. Кицюка. Последний проявил крайнюю жестокость к еврейскому населению обвинив их в сочувствии добрармии, за что несколько убито, многие подвергись разгрому и было совершено убийство старухи-еврейки Брагинской.

Во второй раз город был занят Добрармией отрядом командира Орлова. Приход этого отряда ознаменовался исключительными погромами, причем было убито на месте свыше ста евреев Горяковский и Золотницкий.

Самые кошмарные события, как я уже писал в своем докладе, произошли в ночь с 10/23 сентября и совершены были и 2-ой конной Красной армией. Кроме всех описанных уже ранее ужасов, были надругательства

созвана городская Дума, которая была ни открыта рогом, что Добровольцы идут в сердце России — Москву бить жида Троцкаго и комиссаров. Во время заседания Думы на базарную площадь, где была установлена виселица на которой имели вешать евреев, коммунистов был приведен неизвестный еврей отказавшийся назвать себя, и потому его заподозрили в принадлежности к ним и над ним была совершена позорная казнь. Этот эпизод сильно взволновал собрание думы и последнее обратилось к Будде с просьбой не совершать казни во время его заседания. Тогда встает шестой третьяк гр. Тр. и обращается к Будде с вопросом какой национальности подсудимый субъект — не еврей ли он? В ответ одного из гласных-евреев какое отношение имеет к данному случаю национальность гр. Третьяк разразился по адресу евреев оскорбительными выпадами, обвиняя их в коммунизме, ритуальных убийствах и открыто призывал к расправе над ними. Свою речь он прочтет совершенно свободно, председателем не остановлен не был, а попытки гг. евреев ему возразить были в корне пресечены г. Будде-Теншуженниковым. По окончании оргии погромной речи, гласные евреи обратились к Будде через Думу с просьбой не допустить расправы над безответными еврейскими поселениями, на что последовало заявление г. Будде-Теншуженникова что „погром иного пока приостановлен" другой этим поводом евреям-гласным не необходимость внесения потребованных ими контрибуц

8 об.

I

№ 2,84

Горзна, Горнозав. губ. Дополнения к докладу о со-
Отд. 192 г. Горзна, горнозав. губерния.
Первым в город вступил IV-кавдив-
кий отряд с комдивом Ротмистром Будде-
Семигрешиковым. Сейчас же по вступлении было
арестовано несколько евреев, между обычно с больш-
ым шумом по имущим, причем был арестован всеми
уважаемый общ. Раввин Ильзоров, за то, что
состоял секретарем местной сионистской орга-
низации, у него найдена была незадолго перед этим с
изображением щита Давида какая была признана
офицерами враждебной новой Коммунистиче-
ской. Никакие объяснения не помогли, он был
уведен в комнату штаба, где в его присут-
ствии офицеры совещались какую казнь для него
применить. После долгих разглашений было
решено отрезать ему уши, нос и другие части, но
благодаря счастливым случайностям ему удалось избе-
жать такой расправы, ибо ввиду необходимости нахо-
диться в Симферополе, где он состоит заведующим постоя-
ко сроченных приказов и отказа рабочих исполнять
таковые до его освобождения, а также благодаря Заступ-
ничеству бывшего военного 207 начальника Армянского
был освобожден. На второй день, после появления
призыва к населению этого, что Добровольцы прибы-
вают с насиженными, земдивизии Комиссарами,
Ротмистр Будда-Семигрешиков пригласил к себе
представителей евреев от которых для предот-
вращения погрома потребовал немедленно внести
контрибуции в размере 250 тысяч руб., по тому
времени сумма весьма значительная
В этот же день, по требованию Будде, был

נאכן אויך צו בלויטן שטיקן. אבער אויך צו ווערן – צו דער
שלאכט אומעטום באשטראלט דאס מיט קלוג כ'אבנען אויסגע-
קוקט, אפילו פאר זאך גוג עפעס טון זיך מיט צו אויפן. נו
כוומט זיך אבער אין צו אומעטום הייזער. מיט ברעכט אונד קלוגן,
ראבין, שטרן אויך אין באלוינגען זאכר שלאכט.

908.

דו הייסט לו קבורה בראנדן. איך בין לעלינען פאר דו מיר
אמאל אלעזר אויסגעדרוקט, ווי איבערגעלעבט כלי-מאר דאס לעבן אין אונדז
שטעטל מיט אויסגעלעבט יאנגע-לייט דאגן לעבן מיט דו בלוטיגע מערדער
דו ערגסטע נאכט אונטער דו שווערסטן טאגן.

בלוטיג רעדט דאס זיך דאס אונגלייכלעכע טאדנאל לעבנס אין דו
הויז פון דאס בעגע, אין אין דו בלוטיג אז אלעמאל דאס
איטאר בעזאפלקרעכטע אויבערלעבן דו שטעקלעכע פון אין אויפלע
שטיין דו שטעקלעכע קאנקרעטלעכע: אקאנטרעדיג פון פיל פלעכע
ריבל לעבן, אקאנטרעדיג פון דאס, פרעדיקן אין קלייבער אקאנטרעדיג
בולע פון לאנד, פרעדיקן א. א. ו. אין דאס דאס אלעמאל אפגעגן דאס
אונדז, ווייל אין דאס ~~שטעל~~ לעבן איז אלץ אנדרס מאנד דו דרעהן
טאדנאל - מפאזיזם. דאס זעלבע ווינטער 1919/20 - ווערט טאדנאל פרי-
ווארפן אין אשטנדיגער פאזיזם. פון אין ציט דאס ווי טאדנאל
לעבנס זיך אזוי נאטרעס לעבן באדטשעל אין גלייכער, ווערט דאס
פון דו קאמפרעס לעבן דאס נעבן אזוי לאנג אויסגעגן. פון
טאר לעבן אים דו ערגסטע פון דו אלעמאל אין דו בלוט אדער אין
לעבן אים דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל
אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל אין דו אלעמאל

אין עשטרייך פון די טראַדיציעס לעבן פאַרשטן אַמאָלן פון
אייער קאַשרבולע פון טויזנטער יאָרן אַרום דער אומגעלעכער
פּעלקערלעך. אין די קאַשרבולע פונעם עמעס אייגנטלעך ווען
אין פּערזיע פון לאַנג, אַנדערש ווען די טאַראַפאַנלעס
ווי אייער לאַנד אַנדערש.

פאַרשטעט מאַנס: דאָס איז לאַנג פון 1919 ביז אין
מאַנס די לעצטע, נאָך אַ אַנדערן פאַרשטן פון די באַלאַנעס
דערפון אין וויסנשאַפטלעך, אין פאַרגלייך אַרויסגעגעבן - צו
פאַרגלייך פון אַלפאַבעטן פון פאַרשטענדיקן מאַמאַרן. נאָך די
פאַרשטענדן שטענדיק די פאַרגלייכן, נאָר דאָס וויסטער אַרויסגעגעבן אַן יעדער
ניי מאַנס מיט מיר בעסער, אין לעבן אין מאַנוסקריפּטן, יעדער
פאַרשטענדן מיט מיר רעקאָנסטרוירן אין קאַשרבולע בוך אַ
מיר, בלויבט דאָס שטעכן אין אַנדערן אין מאַמאַרס, אין אַ פאַרגלייך.
שטענדיק פאַרשטענדן נאָך אַלע אַלטע אינדיש אַפּאַרטן פון דער לאַנד
אַלע. אַמאָל מיר פון פאַרשטענדן דורך די בעלעכע, בעדעוטונג אין
קאַמאַרן גיין אין די דאָזיק פון אַלפאַבעטן. נאָר שטענדיק אין מיר
פאַרבלייבן אין די דיפקער פון מיר אין לערנען דאָס מינדסטן מינוס אַלע
אַבליקן אינדאַל פון די אַלע באַנדעס אַלטע אַפּאַרטן מיט אַלטן אַבסאָלוט דיקע
אַמאָל אין די נאָכדעם דער אַלע. נאָר פאַרגלייך דיק אַפּדעטן. אין
באַנדעס דער לעבן אין דיק נאָר באַלאַנען אין שטעל, אַלע דאָס
לאַנד שטעל אַלטע אַלפאַבעטן, מיר פאַרשטעהן דיק אין די קע-
לערס אין מאַמאַרס אַלע לאַנד אַלע דער שטעל.

מאַרנאַלעס, אַפּדער קאַרלס אַלטיסן אַלפאַבעטן פון דאָס אַלע קאַמאָנס.

אין אַן קלוג דאָס שרעקלעכס. דאָס לאַנען מאַנסדאַ, נאָר אַלטע אַלפאַבעטן
פון אַלטען, פאַרשטן דיק אין קען שטענדיק ביז דאָס בעסער מאַן פון
דער אַפּדערלעכער באַנדע, אַלע אַקטיווס אַלע אַנדערס - מאַרנאַלעס
אַפּדער אַלע זיי פון דאָס דיק אין אַפּדעס Ursprung beick Kiesgebiete
אין מיר לאַנען, בעי שטענדיק - פון דאָס דאָס! דאָס אַלע אַנדערס
פון דאָס מיר דיק אין דער דער דער, אין אין נאָר קלוג אין
אַלע שטעל אין, אין אַ שטענדיק אין אַלע אַנדערס פון אין אַ -
דאָס אַלע אַפּדערס דאָס קענען שטעל. אין אַלע מאַרן אַלע
פון אַנדערס באַנדעס אַלע אַלפאַבעטן פון דאָס באַנדעס

לס שו.

לו באַלייגן אַליין דאָס שטעל. אַזוי איז געבליבן דאָס פאַרגאַנגענע
מיין אין נאָך אַלץ אויף פון דו. דאָס דאָס, וואָס מיטן אָפּגעזאָגן אין שטאָט
אַרויס.

קלוגן סאַמסאָן: אין וואָרט אַרום באַלייגט זיך אין שטאָט אַנים דאָס
לילמס באַנדס, וועלכע כאַפּט זיך, קלוגן סאַמסאָן אין יאָגט זיך אויף
פאַרד אויפן שטעל שלאָגט מען אין דו וואָנדס אַלע אויף, וואָס
אין דאָס. אין קאָס. אין וועלן דו אַלע וועגס אַלעמאָלטאָרן פון מאַנע
רייס אין זיך אַרויס אין דו אויסן כאַלעמאָן אין אַלע באַנדס אַלעס אַלעס
אַזוי כאַלע נאָקס אין באַלייגן, אין פאַרגעלט דו אין בלאַטיגן
קאַלוטס, אין שלאָגט זיי אין מבא-רלה אין אַלס זיי דו שטעקנס
זיילס.

וויסן באַלייגן: נאָך אַלעמאָל דאָס וואָרט אַרום-גיין קאַמ
פון אַיין, קומט אַלס דו קלוגן פאַרלאָרן אין וויסן דו אַלע
שטענדיק אויפגעזאָגן נייס דראָנע פון באַלייגן אַבער דאָ איז
זיי זיך אין דו כאַלוס: דו פאַרשטעלן באַלייגן אַבאַפאַל פון אַלן
אין אַנדערן דו אַרויס באַקומען אין אין פאַרגעלט אין דאָרף לויפן
פון דאָרף שלאָגן שטענדיק דאָס באַלייגן פאַלן פאַר אַנשטאָס וועלן
אין אין אין

דאס אינטלאקטן אמריקאנער פאלק אלץ אזוי אויך פון טשודנאווער ראיון
צו בלומען ערלען דאס אלדרוש, באגאטש, געזאמט מיט פרעמדקראפט, דאס
אסארן נעדוירט, צו מאכן אויפטאן באפעלקערונג (מיט גרעסטן) דאס גאנץ
מיט אין פיינקס לעבן מיט נישט לייגנס וואהרן. בערגוסטאוו מיט אלאן
קיין אמריקאנער, אין טשודנאוו מיט בערגוסטאוו, אין צו אויפן פון באגאנאוו מיטן
לעבן קיין טשודנאוו, אויפרלאזנדיג צו הייזער מיט מאנן דאס אין אלזאר
אלץ מאס באגאנ. אין דאס אויטאן, אלעקסיינדרען אין באדיגן טשודנאוו
מיט אלעקסאנדר אליסבאלען אין לפיין טעלים טוג צו אנשלאפטן אונן
פון באגאנאוו באלד מיטן מיטיק אריינגעטרטן קיין טשודנאוו אין מיט
מוסאוער ראטן פאלק, רעטשלינגס אין אונזערן אלעקסיי מען צו באגאנ-
וואר אויפן, וועלכע באגאן מוסרן אקאנען לעדרעגס, מיטן צו באפאלן אלץ מיט
מיט הייזער, אין צו מאכן דאס אין אלעקסאנדר אריקאנער פאבראן.
אין אלעקסאנדער קאמיטס פאר הייפן צו גלויבן דאס אין אפטאל מיט
אלץ לעפרוילס אריינקומען דאס שטעל אין אפשאן צו הייבן פונקט פאבראן
דאס אין מיט נאר ריילין אין סאורס אין אין לעגס הייזער נעל מיטיגן
ריגל, אלעסר קליינער אין אויגל, וועלכעס אין שלאסר לעלען אפט שאן
אבער אין וו פון אין מיט דאס דאס קאמיטס נישט באלדיגן אונטערלעפיגן
מיט סק-רכל, וועל שלאן אלץ מאגן מיטן הייזער נייע טיילן אנטקומען
אין דאס וועלכעס מיט פאבראן נאק אין אנטפערן פאבראן.
לעבן אין אינטן נעטס לעפאלן פון שטעדן אינטס פרעמדן אין אין אלעקס
אלפן טרעקלען וועם-דאס קומען. נאר שלאן רבנים הילפאנס, דאס
שלאגס נו הייבן דיק אויף אויגערגיטן אין צו לעפרוילס הייס, וועלכעס
אליסאנדן נאק אויך קיבנות, נאר דאס הייבן דיק אויך אינטאגן דיק
אויגיסער קאנסרוליר פון שטעל אין וועט אליסקופן צו שלאן קיבנות.
יענע טאג אין אינטקומען נעבן אין וועם דאס דיק נאר אויגן דיק

אין אמיטור דאס שלאכטן אונטער באפעלקערונג קומט אויס אויך אויף
קיין איינס פון קלאר צרות....

נאר אויך דורך טרעפן באפעל אז דיך אין דו ליקווידירן
באלעגנהייט דארפסט מיט אנדערע קאנסיסטאלע פון לוט, קליידער, שיווע אין אן
דארף מיטלט, וועלכעס דאס פארשאפן בעדיק אהאלט מוליאן קאנסיסטאלע. רעגל
נאך יעניס סאמע, נאך דאס שרעקליך קאנסיסטאלע איז דאס אמת שטיל
באלייבן כולו אין ארץ, ווי נאך אנדערע אנגן. פון יעניס טאג אן איז
אלץ פרטלעכס פאלן, ווי מרגן אפ אנטסדן דאס פון באלשעוויקס
אלץ שפרטאלעכע בעדינגונגן אלמיינדאס צו באהן-לינס. אין דורכגאנג צו
בעיקל דורך שטעל, אין יעדר אסאמאן דאס אין אין אנדרעלעגן ניט לצרות
אין קאנסיסטאלס, נאר פאלן אין דאס אמת שטעל פארדאנקן אויף וועגן
שיווע אין אנסס נאר אין יעניס פאלן לאנס נאך דיך לעבר אנגן
צו גאנץ לאנד וועגן פון מיר דורכגאנג באלעגנהייט דיך אין אמת
קיין איינס, אנדערס אין אמת דרעהס אויס קלאר, שווע באלעגנהייט
אבער דאס לאנד צו פארלייבן. פון פינסטר קאן אין נאר נאס פרעסן.
בעיגן פארשלאפן פון ערגעץ איז ליקווידירט פארן לאנד. צו פלעהן
פון צו דורכגאנג בעיגן אנגנאס אין שטאס אויף, נאר אנדערס אז צו אין
נאנס אייגנס בעסס שלאנאס; אין דו אנדאס דאס לאנד אין דיך פארגעגן
אין בעיגנער. אין שטאנדאל הייבסאן בעיגנער.

באלשעוויקס: נאר צו לעקאפס פארלאנגט פון אין אויך דאס שטאנ
אויל קיין שטאנדאל דאס מיטער פאלן פון באלשעוויקס. אין פארנאנדן דאס
שטעל נאך פרעדליך, נאר אנדערן דאס באפעלקערונג בלייב אין אנדרעס, אין
בעיגן צו אנדאס באפעלקערונג צו נאנס אין אנדאל אין דאס אנדערס מאס.
אבער צו אנדאס באפעלקערונג פון שטאנדאל בעיגן דאס אלץ דאס
לעבאן אין נאטאנאלער פארגאנגליכקייט... אין נאר דיך אפ צו
פארנאנדן אבער אין דאס אנדערס מאס, בי אין בעלקאס בי אין אנדאס
אנשטאלטן, נישט קונקרעט דארלעך, נאר צו באלשעוויקס בעגן דאס שטאנדן
לופארדרס.

לעסער פעסטלעך: צו באלשעוויקס בעגן באלאנן אין קיין לאנד אין שטאנ-
נאל, אין בעגן אנדאס אפפרעסן לעגן, אנדער אנדאס בעגן פעסטלעך
בעקאנען דאס אין אין קרעפטן אין אנדאנען פריינן לעגן צו באלשע-
קס. דער נייער אנגאנג פון פעסטלעך אויס איינע „פעסטלעך" בעגן

אויך דאס בעדן דאזן צו פאפרס פון דורך פראקטיקעס
פון די פעלדער פון נעסטס פאלקן אין ביזר ווילדע לאנד אנגעלעגענע
ביין אויגן. ווי לעטערלעך אין די ביין פון ביילדונגען אויפ דיא
בוים- בלעטער, רעם שטאם פון בוים אויפ אויגן אין דיא ווייטע
אזוך אין דאלאנד, ווערן שלאפענדיג אין אנדר-ביין. אין דער פרעגלבוך לעם
לעזענס אין מיך אין אזא אינטרעסאנט ביישפיל, אבזערוואציעס פון דיא אינטעלי
גענץ אין אין דיא פעלדער שטאר ביילדונגען אין דיא שטאל אויף דער
שטאל שטוקס ביבל. די אזא אבזערוואציעס פון דיא אין דיא ווייטע
לאנדער פון דיא פראנצוזישע אינזלן, לאזט דיא קבלה
קיבלונג, אויב אין פעלדער פון אמערע לאנדן דיא אויגן נעטס אדרעסאן
טשעביקען, ווארן פון לעזענדיג אין דיא אלפבעטס, לאזט אויפ דיא באבאכטונג
מיט ערלעכ-אמתרע-נפש קיין זיך אין אפאר גרעלטאפעלע טעלער אויפלעגונג
נחקן די גאנצע אלגעמיינע אין פראקטיק אין אזעבעזאן פון דיא
אין דיא שלאד, בעזאנדערס ווערבי אקאנטיגליך פון דיא טיילונגס ביבל.
פעטיגע. די טעמפעראטור בעזאבזלקערונג ריכט נישט אויף קיין לאנד
לאנדן אין אלץ ווערד בעזאבזלקערונג ריכט נישט אויף בעזאנדערס אין אלע-
שטאנד פון די אזעבעזאן פעלדער פון דיא בעזאלקערונג דיא אין
פעלדער פון דיא אזעבעזאן. דאן קיין זיך אין אזעבעזאן
ווערט אין באלאנען פון דאזן אין לינקיסן לא בעזיליגן די אלמעלד פון
די אזן, אין שטיין ווייטר לאזן. יעדע נאכט ווערן דיא אזעבעזאן
פראקטיק דיא אין אויגן. אבער אלץ מאכטיג טרעט אין דאס אין
ווייטר פעלדער פעטיגע אין דער אזעבעזאן פון דיא פעלדער באזעבס, בי
לעבן דאס אין אין אלע לאנד אים אלגעמיין 15 יאהר אין אלץ לא
אין, אנגעהט ווייל אר די גאנצע, נישט אויפגעגעבן.

12 סב.

1919 - 1921

Гродно, Волынь

Информац.-Стат. Отд. 192 г. 192

ב. ליטעראַטן — טאָפּיקס אויף יידישן לעבן

שטעטל, דאָרף, מאָלאָכע

שטעטל, דאָרף לעבן ביז 1920 אויסגעשטאָרבן (אַרום 6, 7 יאָר)
אַרומגערעכנט זיך אין אַזאַ נאָמען גרעניץ פון אַזעלכע לאַנד
לאַנדשאַפט, ווי בעסאַראַבי און צפונדיק אין מיטן שטעטלעך אונגאַרן
אונטער זיין קאָנקורענץ, אויב פון שטעטלעך סקאַנדינאַוויען אין
דער זי אַמעריקע קלינע שטעט, דאָרף יידישן זיך נאָר אין.
ב. אַזעלכע אויסגעבויטע באַזעלקערונג פון שטעטלעך באַזעלכע פון דאָרף
בעסאַראַבי ווי קלינע קרעמער אין קלינהענדלער, אַזוי קלינע פאַנדלערס אין
בעל-מלאכה אין בויך נעסן דאָרף באַזעלקערונג, וואָס דאָס איז
אַזעלכע אַלטעלעך פון דאָרף שטעטל וואָס זיי פאַרבלייבן באַקאַנט פון דאָרף
לאַנד פון זיין אונטער, קנעכט אין בעם קרעם פון אַמעריקע
נאָר מיטן אונטערגאַנג פון דאָרף אייראָפּע מאַנאַרכיע, אַזעלכע דאָרף
דיי יידישן לעבן פון שטעטלעך פון אַזעלכע דאָרף וואָס אַזעלכע
וואָרט פאַרבלייבן פון דאָרף דאָרף, פאַרלאָרן שטעטל אין פון אַזעלכע
אַנדערע אַמעריקע פון דאָרף קהלה, וואָס פאַרבלייבן שטעטל-טעראַ. דאָס
אַלץ באַטייט זיך נאָר, פאַרבלייבן זיך, אין קלוב אין אין טעפּן באַ-
לייטונגען.

אַזעלכע מאַנד לאָזן פון אַזעלכע באַזעלקערונג פאַרבלייבן אויף ב
בעסאַראַבי אין קלוב פון לאַנד. דאָס אויפן דאָרף מאַנ-לאַנד
וואָרט פון באַזעלכע אַלטקאַנטע 200 פאַמיליעס פון טרעפן פאַרבלייבן
פאַלק אויף אויפגאַבן אין פאַרבלייבן דאָס אויפגאַבן. אַבער נאָר זיין

פולאַנד

דאָס באַרויִק פון טשערנאָביל. פאַרד. פאָלוט. געזאַמלט פון נאָך אַ פּערזאָן.

פאַר אַרשטער פּאַרטיע אין יאָר 1919 פאָרן פאַנפּוט רומאַנשענקאָ. אַ'האָט זאָרגאַבאָרן באַם שטאָל, פאַרלאַנגט אַלע מענטשן אין גאַנצן קאָנטרעבאַנד 300,000 רובל. אין יאָר 1919 אַלע לאַנד נאָכן פאַרקויף האָט באַם שטאָל געלטן פונם בראַזלאַווער פאָלק. נאָר האָבן גרעסערע אַבות-רצח, געזאַמלט קאָנטרעבאַנד אַלע, לודז, שטאָלץ אַז. אַז. נאָכן. פאַרלאַנגט אַלץ מענטשן.

פאַר פרוטער פּאַרטיע אין פאַרקלאָגן אין אַמעריקע, אין פאַם בראַזלאַווער פאָלק. טשערנאָביל פלעגט אין משך פון לאַנגן צייט-טרעלן פונם נאַהענטן פאָרף פּערעיאַלאַוקע, הלל נאָר האָבן קלאַרגעט. פאַ אַנדער אַלע אין אַ אויפשטאַנד באַפעלקערונג אַלגעמיין באַהאַלטן אין פאַ קאַלטרס. באַם פאַרגעזן אין אַלגעמיין דאָסקע אין אויף זאָרגאַבאָרן אַלגעמיין.

פאַר אַ צייט פּאַרטיע אין פאַרקלאָגן אין האָרבאָס 1919 לוט פאַר אַקראַינישע מיליטער האָט אַפּגעשטאָרבן, קאַלטער, לאַנגער און אַפּאַרטיזאַנשער גרופּן האָבן טרעלן אין פאַרלאַנג פון פרוי לאַכן, גרשאָן, גרעמאָנט'ס און אַנטשאַרטן פאַ אויפשטאַנד באַפעלקערונג. 300 הויזער זיינען פאַרבראָנט געוואָרן, לאַס זיינען געבליבן הויז און בלויז. 8 פאַרלאַנגערטע און 2 זיינען געשאָרבן פון אַ אויף-קלאַפּערס.

פאַר צייט פּאַרטיע אין פאַרקלאָגן בוים אַרויסגעטן פונם אַ לאַבאָראַטאָריום (פּאַרטיזאַנען) און בוים אַנטרעטן פון גרעניצן בראַזלאַוס-אַרמיע, לעלכע אין פאַרבינדונג פאַרבראָן טשערנאָביל. פאַ לעצטע האָט אַנטרעטן פאַר אַ פּאָסן פאַרגעזן, קיין אין אַנדערן אַ אַנדערן אַנדערן אַלגעמיין אַנדערן פאַ פּאַרטיזאַנען, און פאַס אַנדערן אַנדערן בויסן גלאַס האָבן זיי אַרויסגעטן פון האָבן גרשאָנפּאָט אויפשטאַנד טרעטער און פאַ אַנדערן און פאַ בתו-פּרעסאָר. אַ'אין גרעבן 40 לעגערישע קאַנאָנען. אַן קרבנות 4 פאַרוויגונגס לאַס לעבן בין האָבן פון גרעגלאַפּטער הלק און פון פאַרלאַנגערט. פאַ לעצטע לוט פאַרגעזן פאַרגעזן גוטער 1920 פאַרק פאַ אַלגעמיין אַנטרעטן (פּאַרטיזאַנען) לוט פאַס שטאָל אין אַן אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַלגעמיין אַנדערן פון האָבן-בוי-האָבן.

האָבן אַלגעמיין - לעלן

ווי פון פעלושקן - „מיר לעבן פון אונדז פארבשטאנען" - האבן פון ביישפיל.

פון אזא האבן זיך ביישפיל פאר פון פעלדשלעכער אין פון האבן זיך
באלעבטים בלז פון פעלושקן געזאגט פאר פון אנדערלעכן אלעך, לאז פאר פעלושקעס
קאנדידאטן האט פון בעפרעמדונג, אין האט אפגעשטעלט 200 מען. און שטעלט אונז אלעך
נאהענט, פון פעלדרשע מאנס-פארשטעהונג האבן פארבעטן אז אנדערלעכן, נאר
פון אונדן האבן זיך אלעמענטלעך ... בין פון אנדערן.

נאכדם פרעגט פארזיטלעכן אנדרעך פונדעם פון פעלדשע מלעכער-טעמפל בעלם
אפגעשטעלט, אין פון פעלדרשע האבן טעלעפון זיך אפגעשלאגן. און שטאר האט
לעבער ערבארמט אל פארשטאנדן. אבער אונדזער פונדעם פון פעלדרשע אין נעשלאפן
פון שטעל. פון פעלדרשע האבן פון בעשלאסן בלז פון בעלשעלוקעס ווייל
פון אנדערלעכן כעלעם אויף פון שרה זיך אפגעלערנט אז פאר בעשפעלקערונג
פון האבן נעשאפן אל קאנטר-אנדרעך אין פון שטעל אויף אלעכע מאל אנדערן
פון האבן בלז בעגאן, לאז אויך לעבן אויך פון פון פארבלעבן בין פון בעלשעלוקעס.
פון פארשטעלט טעלן האבן טעלעלעך ערבארעכט פון בעשפעלקערונג אבער
פאלעך אונדזער לעבן אין בעך פונדן לעבן פון אויפשטאנד בעשפעלקערונג
לעבן.

בעגרעלערונגס לאגן

יעקב לערנען דאָס פּאַלקאָלניק, אַפילו לאַנג יעקב אויבערגעבן דאָס רעכט פאַר שטעלן אַ אינזל אַלץ אַזוי אַ הויף. אַ פּאַר יעקב נאָך אַזוי בעשטימט אַלץ אַזוי פאַרשטאַנען... ער איז אַרויס פאַרן פאָרשטאַנד. ער האָט אַרויסגעגעבן יעקב שטן אַ שטאַרק, טאַמאַטן אין 15 יאָר. אַ פאַר אַזוי אַרויסגעלאָזן, אין אַ פאַרבאַנד אַ איינגעלאָזן אַלץ נעלדער דאָס אויפשטאַנד פאַרלאָרן אַ פאַרבאַנד. פאַר פּאַלקאָלניק האָט אויבערגעלאָזט אין האָט אַרויסגעגעבן אַ פאַרבאַנד דאָס פאַרבאַנד-טאָג אין אַ יאָר אַנדערן אַלץ נעלדער פאַרן שטאָל. פאַר אויפשטאַנד פאַרן פאַרבאַנד אין אַ אַפּאַרטן פאַרן אַלץ אַפּאַרטן פאַרן אַלץ אַפּאַרטן פאַרן אַלץ

[illegible]

לעבן די פאליטישע פון פרץ בערנשטיין, אין ס'גאנצן טויגט ער ~~[illegible]~~
ווענען פרעגן־בלאטן ווי דאס בערנשטיין אין ס'גאנצן זיין ווי דאס
ערלעכטיג בי פרעמדע, ווילדע בעגן אופטרעטן פאר בי פאליטיקע.
שבת בוטאל טויגט ארום בי פרעמדע בון בלאנדזע. טויגט אין פאר קלל-
~~[illegible]~~ טאר ווי שפקלנים בעזע אונטערבען און אזוי בי בעזרבן „ווער בי אנפורער בעזן
אין ווי ווי בעזרבן בון. ווי בעזע אויך אין און אזוי בעשלאגן, ערלעכטיג אבראבערמאן
פרעם פלטער, בי פטולל, ער בעזע אבער אזוי בון בעזרבן בעטרבען 10 פלעט טאבאקן אין
בעזע אונז בעזע פלעגן ער טון. פרעם טאבאקן און בון אלוסלעזן, בון אלעזבון.
אבער אזוי ערלעכטיג פאר אנפורער בון בעזרבן בר רבאל. און אונטער בעזע
בעזע מען פרעלוול בערבאבערט, ווי בעזע בעשלאגן כלבן בי אונבן ווי בון בעזע מאבע
X 150 פלעט בעזע, 50 פלעט ברוט, 100 פלעט בערבשטיין. פאר בעזע-קומענדיג
בעזע אלוסלעבאבערט בי אונבן אין בון בעזע בון אלף בלעבשטיין לערן. אין
בעזע בערבשטיין בי טון-פטולקונג. אלר בעזע בון בון אנפורער. ס'לוזבערלען בי פלעבן.
קון לעבערבון בלוזל-מרגע בעזע מען בון, אלוסלר פאר אלף שפקלנים אזוי בון
בערלוף בעזע מען בערבאבערט בעזע בערבון בון בעזע ~~[illegible]~~ ערלעכטיג טון, בון בון
אין בעזע בערבון בון בי בעזע בון בעזע בעזע בון אונבן בערבאבער בערבשטיין
בערבאבערט בעזע, אונבן אזוי, בערבון בעזע אר ערקלערט, אין בעזע בון בון
בון אין פאר בעזע בעזע אין. אין אלוסלר. בי אונבן בערבשטיין בעזע בון בעזע

1506.

9

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אלעמאנ פון איין מן אנדרע אלע פון דאלמאן אין
אלץ פון פונדעסטוועגן האבן אלע מיט אנדערע פון דאס זיי גע-
בראכט פון פונדעסטוועגן דאס אפגעמאכט פון דאס דאס אלע
אין פון דרייס מאל באפרייט אין אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ
פון איין מאל פון דאס דאס זיי זאלן. דאס איז דאס אנדערע
פון דאס דאס אלע מאל פון אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ
אין דאס דאס אין דאס אין דאס. דאס איז דאס אנדערע
פון דאס דאס אלע מאל פון אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ
אין דאס דאס. דאס דאס אלע מאל פון אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן
אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן אלעמאנ פון דאלמאן

1606.

7

7

ב מיטלווייל איז שוין אלץ. שעהר מיט זיסוף
אז אינדערמיטן דאס פאטער מיט זיין אלטסטן לעבן
פארן. דאלף מיט אלע אין דערשטן א פחד. ער
דארף זיי גלייך מיט זיי פארלאזן אלץ אויף אמת
ווייל מיר אלע אין אמת. פון אלע קינדער אין
אלעמ'ן ווייל. ס'איז אלץ אין אמת אין אמת
אין אמת אין אמת. אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.
אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת אין אמת.

(6)

פון דער שטאט וויל מען אויפבויען אין אמעריקע
פון אלעמען אין 6 יאר. ווייל מען האט אויסגערעכנט אז אין
דער צייט זיינען 24 מיליאן מענטשן געווען אין אמעריקע
אבער מען רעכנט אז 4 מיליאן פון אלעמען זיינען
אמריקאנער. ד. ה. דאס זיינען קינדער אמריקאנער
אבער אלעמען אין פארבאנד מיט אמריקע
ווי דער שטאט אלטמאן. ווייל מען האט 5 מיליאן
מיט 200 מיליאן דאלער, פארבאנד, פארבאנד א.א.ו.
אין דער צייט דאס מען לעבט אין אמריקע
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן
אין דער שטאט אלטמאן אין דער צייט ווען מען
בויט אויפן אלטמאן אין דער שטאט אלטמאן

1706.

5

[illegible]

4

1806

3

1905 КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
ЕВОБЩЕСТКОМА
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

קיעווער קאמיסיע פון
אידישן אלגעמיין
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישן
אָפּטייל.
192
№

№ 2882

סיבירגאַנען

Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישן
אָפּטייל.
192
№

אמריקע. דאנד, ווען דו איז אנקומען. זיין לאנד לאנד אלץ
אויסקלערן אין וועלכע מדינה דו אנקומען אלס אמיגרירן אין
קלאר פון דו פליגיר פון דו פרעסיד. דו באקומסט נאר אזא
רעלאטן אין אמריקע, אז דו באקומסט ווען דו דארפסט עפעס אפ
שיין. אין פרעסיד איז אין רוקלאזן אין טעמפר. דאס הייסט
אין יעדן פרעסיד איז אפר שלה אן אמאל וועלכער. אין אמר
ד אלה נאר אנקומען פון טעמפר איז דו באקומסט אפ אמיגל נאר
קיין אינן דאמן דו דאפן נישט פרעגן. דו דארפסט דאס
לאזן וועלן אין טעמפר, נאר אנקומען לאזאן אז דו קאנסט
לעבן אויף טעמפר וואל

מעשה הויסט נאר אלץ אנגעקומען אין טעמפר וואל דער אלטר
איז רעכט געקליבן פאמעלדונג אין אלגעמיינער. אינגאנצן זען דאס
קיינער נישט מאלגן. דו נאר אלעם אין אנגעזעמן, וועלכע דאס
ליק איז טעמפר. דאס הייסט אין דו דארפסן נעמען אויף מאנען.
וועל סדאר נאר אין וועלן דער פראם אויפן. אויף מאנען נאר דער
ביזנעס הייסט אין מי דו מאלדן, אז מ'לעזט דו גאנגען דאן, אין דו
דארן פארן אהיים קומען דאן. ליק אויפן רעלאזעט אין
אמריקע, הייסט אין דו מאנעפעס, אז פאר בעשטעלט איז קיין דירה
נישט. דאנעבן הייסט ליק אין דו אהיים, אינלעווייס" אפעמעקע
אנגעלעזן פון פרעזידענטלעכע לעבענסצייט, וועלכע ליגט פאר אויף
אנגעלעזן פון קאנגרעס אין אמריקע אין אמאל פון דרייס ליק
אלטערן אהיים

הייסט דער שריבן איז נאר נישט אראם, הייסט דער רעטער
פיל נישט הייסט וועלכע דו זאלסט אין וועלן דו שלאפן ליק אלטערן
לייט אהיים. אסך וועלן הייסן דאן עירה לעבן ליק אלטערן אהיים
דאנען רעכטן קיין קיין

מעשה פון א. מלכין

5/5-921

20 об.

ЕВРЕЙСКАЯ КОМИССИЯ
ГЕОБЩЕСГКОМА
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

№ 266

Козелец. Черниговск. губ.

קאזעלעץ, טשערנע׳ גו׳

Еврейская 25/25

אין דער צייט פון יאהר 1921, איז די פרעגע אין גאנצן
ווייט אויסגעשריען. מ׳האט געזוכט אויף קאזעלעץ אבעזץ.
אלעמען באקאנט דאס מען אויף קאזעלעץ נישט אלעמאל. מ׳זאגט, אז
דאס זיינען טייל פון מאדנע׳ס באנדע, וועלכע מרעט אפ פון קאנע-
טאפיר צו. אונטערן אנפירונג פון באנדע קלערמאן. שבת הייבן אויך
צו באשטיין אפשניין אין ביקאוו אין באסאנע, אין דאמן אויך
פאדנעמען צו באר-פסאנגע אלעמאנטש, אין, ווי מען זאגט, אפשיוו
אין המן צו אוקראינע-פוילטע אלעמאלע.

ביי נאכט. איז דאס טראגן אלמאן נאיך געווארען: צו באנע
איז שוין ווייט פריהער אין באבראווקע, סך וועגס פון קאזעלעץ אין
נאכבאר אין מאסטעטע, 15 ווערסט פון קאזעלעץ. אין דער פריה
וואו מען הט צו באנע איז. דער בריגאדנשטן, דאמן מיט קיין אין
נישט באקאנט. מיט דאמן דאס אויפגעקומען צו קריגן וואס
דאמן ערפאס אויסלאז צו דער באנע-מאס אין דו, קאנע צאמאנגעקומען
נישט אין שטיפפרים, רעכט פאנדו, דאס צו מרשים מעלדע
קאנטרולרס צו לאקאלעטן ביי אלע קריגסן, וועלכע מען הפט פון
צו שטרפן אין שטאט אריין אין קלייסטער. מ׳האט אנגעפאנגען
טייקעס פון דער באנע. אויף דער פריהע. וואו מען מיט דו וועלכע,
דאקן ביי נאנטפרעס, אז מיט באקאנטן פון דער אנגעס.
דאלעל איז צו באנע לאנגאנגן 5 ווערסט פון שטאט.
צו לאנג איז דאלאן אפשליק, אין דו איז דאמן באקאנטן
אנדער אנטגעגן, אז קיין וויעדערשטאנד וועט מען דער באנע נישט קענען
לעזן, דאריבער איז גלייך מיט לאלן מיק לעליפן. אבער איז
דאמן מיק אויפגעהיטן לי אין מיטן, אבער אין נאכט איז אנגעפאן
פון שטעל מען דאס אויף טשערנעבאל. פון דער רעגיער באפעלקע-
רונג איז קיינער נישט אנגעפאן: נישט דו מאנס נישט צו קאנעשן, נישט
מיידן פאר-מיטגעלויפן. לויט דער רעגיערונג אויף דאמן

21

אין לה, וואלינער קלה, ניסאוועטער אויסגב. לעב. שטאב, בעשעוועל

דעם 25-טן מאי 1921 פאר פאקעלוועס פאר פאר
איינגעגעבענע פון אפטייל מאנס פון 192 ר. 192 מאן. פ'ציטן פאקעלוועס
פון דאס. אין רעמאנט. פון דאס מיטל אין אלע, קינדער פון דאס מאן
מיטגעבן פון דאס מאן אין אין מיטגעבן מאן מיט לוי פאקעלוועס
רעמאנט

1- קאפ שלמה - 25 יאר, סאר
2- רעדאר וועלוועל - 25 "
3- בערגעלסון בן-צמן 23 יאר - קאוולע
4- " ציפל - 20 " בן/ שלעסער
5- טשאפנים בערל - 55 " סאר
6- סאלומאן שינאל - 16 יאר
7- קאלטשטיין אנה - 35 "
8- קיבמאן אויס - 40 " אנעסלן
9- " טעס 6 " אר. מאנטר
10- פאדאלסקי מלכה 40 " אמונה פרל
11- לטמן מסל - 65 אר שלעסער
12 - רעל - 70 אלטערס פרל - אנונס
13 - פון דיר אקינד איז אויך רעדיגירט וואלען
14 - ניט אלמאנס די פאקעלס

אויסער די לערערינעס, זיינען אויך וואלען פאלמאנטס. 10 אין דן
איז רעלינען זיך אויסלעמאכלען אין אנשלוסן. אין בעזעל איז קיין אויב
שוין ניט עבליבן. דאס איינציג פאמיליען פון די לערערינעס אין
אנשלוסיע איז איינגעגאנגען לערערינס וואלען. אלס איינגעגאנגען
לוי אברעל פון טעריוועל אין אמולענס פון פשיטאוועל.

איבערגעגעבען פון באפעלקערונגס פון בערגעטשעל
איינגעזעקאם פרי ד.

7/I-921.

Радашковичи, Киев. губ. уез. Овруч, Боянка

22

Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№
Информац.-Стат. Отд.
192
№
192
№

12 אין בוינאבוי, אין דערזעלבן
בוינאבוי אין דערזעלבן

3 אין נאך פון 1919 יאר, פון 3 אין אין
פאקטאלנס. אין ~~בוינאבוי~~ מאנס, ווען מיר אנקומען צו
דאנקען גלייך באהנען. דאס הויז מיר זיינען באזעצט, לויט
פאס מיר זיינען בוינאבוי ווען אין אנדערן אין דאס
הויז, ווען מיר זיינען אין דאס מיר זיינען אין
מיין פאס הויז ווען בוינאבוי - דאס, מיר בוינאבוי
ווען בוינאבוי. - דאס נאך שוישן, ווען איך וואס מיין
הויז אנדערס ווען אין - ווען.

שמואל אין: פטרוגראד

21/IV 1921

23

ריגא, לעטראַלאָנדע סאָק הייטלאַנד פּאַטראַלאָנע 10

דאָס לאָנדע איז אַזוי לאַנג שטאַרק פאַרן אַרבייטער. אין פאַר
לאַנדן זיי פאַר הייטלאַנד לאָנדן פיר אַפּנעסטערע קאַנדידאַט לאָס איז פאַר
מיר שאַף. אין אַלגעמיין אַהן מעגלעך צו אויף לאָנדן בפאַרלירן פאַרן 10
מענשן. דאָס איז הייטלאַנד פאַרן פאַר מלחמה, לאָס האָבן דאָלאָנס אין
אַלגעמיין, אַבער גלעטבס טויזנט פאַרבאַהן אין נידעריגן אַנטלאָפן קיין קוראַ.
ביזן איז אין לאַנדע נעטאַ לאָס, ביזלאַ מען אויף דאָס פון אין דאָ איז
דאָס אַרט פאַרן שלאַפן אין פאַרן.

פאַרשריבן א. פּאַטראַלאָנען

RAF 921.

24

יידישע פון כאדאיקאוער פאבריק, אפריל 1920 יאר לאפקעל

פרידלעכע משה דאיטלעך

לייזן פון הרבנים אויף קאליאיקער וועג, איז געווען גנוס האבראן
אנדערהאלב. מיין נאמען איז געווען אקינד פון דחבריים אין דאס
לאגיר אין פלעכסע קלעסן פון מליאיאוולעק זאם. דאס איז מיין זאם
קינד. מיר האט א לעשיעק אויף וואס דאס איז, דאס איז געווען פאר
מיר דאס לעקינדער וועג דאס מיין זאם 6-טן. דאס קינד איז בן אור
בין הייס.

פון אויפגעשריבן אין פעטראקאוועל

פיר 121

טאָם האָבן מיר דיק אַנגעזען מקבר אין דן הרבעים. אין אַן
קבר האָבן מיר באַגראָבן 23 מענטשן דאָס נאָך דן 2 מענטשן, סלמענען אין
אַ סטיינער קבר דן 2 אין 3 מענטשן
פאַרשריבן אַבראַהאַם קאַלמאַן

נסע - בעק

25

2505

Федорков.

יבינאל פון פאבראט אין כארדאבסקאי קרייז גאב.
פקליוסר אויגוסט. אפרי 1921 יאר געבוירן שטעט אראנזע №

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
ГУБОБЩЕСТКОМА
Информац.-Стат. Отд.
192 г. № 192

בין איך בין אנגעקומען צו דער שטאנציע אין ווארשע, האט מיר מיין לעבן אויף קאטלאבנע וועגן צו דער שטאנציע איז אויך פאראנען פון אין באלד אנגעהויבן פאהן מיט דו טראנספורט. האט אזוי א קאמיסיע", רוסיש". האט מיר אנגעהויבן לעבן. מיר זענען געלאפן אין האט געהאט מיט דו טראנספורט. אין מיטן לעבן האט זיי אזוי גערופן „פסולי" נו „לעבלעך אלקאנע" אין טרייען „פאלאי באלטע לוקאל". דו באנעמען האט זיך אויסגעשריגן „נו טריאיטע פולי טאלקע טשטקאיע" האט אויפן הויף זענען אנדערע אויפגעלאפן. דו האט אונז אויסגעטרייבן פון זיך, אונז אויסגעשטעלט, גרויסע זיינען „מה פסא" פלייבקען מיט דו הענט אין טאנצן. אסך אויפן האט דו פאר-דרייען אויף דאס ברייט אין האט אנהייבן שפרינגען אין זיך. דער-נאך האבן זיי אונז געטריבן אין זיך אין געטראפן אין אונז. דאס לאנטער איז געווען רוסיש פון בלוט. איך האב געהערט אויף דו הענט אין הויזן זיך אנגעלפן צו מיר לייט, זי האט בייז מיר נעם קונץ, האט זי געזאגט אז זי איז פון לאנדאס. זענען מיר אין לאטערן אין דו באנעמען האט אויפן אויגן מיטן פריקאד בא דו לעבריגן דרייט שפיגל. איך האט זי געקלאפט אפרונדש מיט. אפשר האט דערנאך האט זיך אויסגעשטעלט. איך בין אויס קלאן דאס האט געלאזט לאז, איך האט דאס אויס אנגעהויבן לייזען, אויס קלאן דו הענט, אויף האט דער לייטער זיך אנגעלפן. פרעגט ווהא. זענען זיי זיך אויסגעגאנגען. אין איך בין אויף אויפן בלוט. אויפן לייטן

לטבריא נתכבדת צושן אנגרקאנען שיבאס, האבן מיך אויך אומ-
ערבס אין דאר ל אריין אין גלען נאך זי האט דאס ישלם
אויז דארט שטיל, קיין באנדאס צושן נישט.

פאיגרין א סלולקי

ומ-ב-ין

26.06 Конигсберг, Инструкция работы. [illegible] איינגעלייגט אין [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Информац.-Стат. Отд.
№ 192

אינפורמאַץ.-סטאַטיסטישע אָפּטיילונג
№ 192

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בי בעלזשניקס אן אינטערעסאנט אין קאנטעקסט אזוי, אמאטלאלקע איז ער
ב/ר אינגלאק פון אברהם בן יהודה ליב קאמארנלקי, געבוירן וואלין
ווי דיק אין 1848.

שפעטער איז ער געווארן פון דאס מאטלוקע, ווען דער פון
סטאבינע, ווי אזוי דיק דער דאזיגער באנער אויגער
בן יאר לעזנסק, אלעמדר ווייטר, דער אנפירער איז ישראל קארלקס אין
אינערנעלאנד בקינדער אוט אפרל.

נאר פארנאכט האבן דר אלט לעזנסקאן פון אין. בפרעם אין וואל אט.
דאיין מיטן מא דאלגען ביי מינאס אין פריפרי, נאכדעם האבן זי אויך ג
מקבר אלמן דערנאך בפאס ליק דאנדערנאך לעם ד-ר פרעמדאם.

דער לעזנסקר פאנבאם איז פארגעקומען פון מינאס נאם ציטן אלגלו
וואלם בפאס אפנעטראטן לאנאן מוט דער מאנט פון קאנגרעס אנטגער אל
אין אוגנס אוז לעבקיאן אמריקער סאלדאט נ נ איין אין פאס דיאנ אי
אם יקן אין סיאל אין אמאלגיק, ווען אין פון אריאד לאנט איק אם נ
דיאן אלזרמאנג דער פאנגר אדר נ דענקינגטם, וואס דיאן אל
פטאפאנדר.

מינסאק אין דערפרי איז אריינגעפאלן אין פאס לאפאטקונגס פאנגר
האבן דערשיסן נ נ מאלזרינקס. מיט בלאן איק אנגעפאנגן. נ פאס
וואלינס האבן אלזנקעלאמפן דאמר גרלר. אסק מינן אנלאפן אין אסק
מינן לעקטאטן לי מיט דער נאטשאלנק מולנער ניקאלאי קלאמנקא אי
אריבער לי מיר פאנגס - ער האט נאק מיר דערגעזעט אין דר אריגלי
(אינס פאנגנאס ער אטרולס בי דער ראס - מאנס אין קאנגרעס אלזאנ)
בעל פאס נו פאנגס אנגעהיבן פאמען אין הרגעטן. דער פאס פאס
מין דערגעזעט 11) מאל בן לעטמאן פלבאלין 38 יאר, אבמאס אקרעמער, קעטאן
2) אברהם בן יאנק לעטמינסקי 38 יאר, אפארבענדער בן יאנק בן אברהם לעטמינסקי
בן יאר אפארב-הענדלער *) מרדכי בן יאנק לעטמינסקי, בן יאר אפארב-הענדלער
(דאלין אויך קליינע קינדער אי 3 ל 7) 5) מנשה בן טאפיל אלמאנסקי - 33 יאר
אפארב-הענדלער, דאטשאפן אויף קרינגלאס אייזאן פלאטס 6) פנחס בן מאיר טרעכטמאן
27 יאר 7) פנחס טרעכטמאנס אלזמאנד, יאנק 38 יאר, אטטריק-דרייזר 8) אליה בן
חיים איקר טעדנאלסקי - 32 יאר (דיא דאס האט מיר אויגגעזאגט, אין
דאס איז אנאיין בויאן נאק אין) 9) מלכה בנדאלסקי - 38 יאר (איר מאן
האט מיר שוין פארלאנגט, ער האט מיק לאנג געהילט אין פטופאנגער טאפטל)

מין לבוש בן יעקב מאסטראלאר. 35 יאר, אקטיבער, און שלמה בן ישראל אלבאום
פעניר אקלב, בן אברהם בן כפר סאטרינבנילקי בון שמאון קאטליר. 25 יאר.
אסאפר לן מאנדל בן חיים יעקב טשובנאלסקי, 30 יאר, אקלב. 15) אפן טשובנאלסקיס
אומן. 4 יאר אינמאיס פון 6-טן קלאס קלב-11) 2 טעטער פון יעמיר נאיבאלסקי
אשטער בון אלטער מוליאר, אלטער - 45 יאר 19) שמאלין בת אלטער מוליאר,
אשטער - 23 יאר יטב) בת נפתלי. סטרוגאלסקי, מיכאלאל שמואל מוליאר
לייב בן דאיזיה פעיפאלע. האט מגינה לאהאר לאיזיק מיט אנדל. אין יאר
לאל דעטענדאר: ביים דאקטאר אינטן פאהרבאטסיס צו. פאלאנגאס
אינטן אלאון ביי הינדערס.

12 אייזאר ביי נאכט. אינטאם האבן מיר אונטערגעלעגן 3 הייזער: בון
בן נתן מאשקאלסקי, אריינק הייז, דאס איז געווען בון אומגעבליבענע
ליידער אריין. בסת לשלינסקיס הייז און יסרוס לרינבאומס הייז, דאס איז
געווען דער לאנדונג פון אינטן קאמבע.

1 אייזאר ביי נאכט אין אדומגעלאפן אנגעזאגט אין האס קומען:
Dobrowolsko, Pustka - Sprok Kohlech!

אין די מאנטן איז אלץ. בון איזן צונעק אדומגעלאפן לטען בון הייזער
בון אנדערע אנשטיינטע האס אנגעזאגט אוך אנטיל אין ראבירן. פסח לשלינסקי
איז ניק געלאפן באהאלטן בון אן אנקנפן קריסס, לעניאן יאלאלאס, האט
אר נישט אריינגעלאזט.

מיינטאג אין דערפר, איז אמרן פאמפטקין מיט מין האנט, אנגעזאגט
אפליר אין אנגעבוילטע אדם פערזיאכלאל, פאלטאלער לב. פ' האבן ניק
לייק אנגעהיבן ביי ליבערמין אין הילגות. דאס מאל צונעק אלאון איז
טל הייזער. ביי יעד נאכט האט אר אונטערגעלעגן טעלינו הייזער אין איז אלאון
צינסטאג אין דערפר איז איז אנגעגאנגען פון מיטנאלונגר מיט פ' האבן
ניק אנגעהיבן ליבערמין. 2 איזן, לבו ב' אברהם-יעקב כאלטשאנסקי.
אהיטלאזער פון לאנדאן, אין שמואל ג' מאיר. לאונסקי. צונעק לגאסאנגן
לוט מאסאן אין אנגעהיבן ווייטן, וואס לוין מיר. האט אר לגליפאטריבן
בון באנקר אין האט מיר פאנבאס כאלאלן. נאר פינגסטלונג, איז אר
איז אלאון בופאן, צונעק מיר אריינגעגאנגען אויבר בון הייזער. אין לגליבגעלאזן
קיינע קלייד, אלס לשלינו מהאט מיר געזאגט, פון יעדער האט עפאס: 5,
פון ריבל איז געלאזן אנגעבן. אלס 2 אייזאר בוסאס צונעק מיר אלאונגעפאר.
מיטלאמק בוסאס, האבן מיר אלס איזן לגליפגעגאנגען אין מין איז אלס

28

מיט דאנק אין הילף באגעגנען פון פרינדלעך. פון פרינדלעך האבן געהייסן
אלץ אינדן לענינגראד זיך. אין הויף פון דן תלת. דאס איז געווען פון
וואלטשאנעף אטראד. צוי האבן געפאהרן טעלעפונען בעל קאנפרבלעמ.
אז מ'איז געקומען נאך עסן, האבן צוי אויפן וועג געבראכן, צאצוויגעד
האט זיך אנגעהויבן פון פאר פאנדאים, אין פון האט געפירט אקאנען
מיט-לעבן, הרגעמ'ס נעבן געווען פ: יין פון דן אויגנוק קראמארא/לסקי-טל יאר
אין טיק, פון אבגעלעבנען אין נוס) 2) מאנוס בן מאטעוסקי פון
קאטעלי, לעבן יאר, אקרעמאטל בן תוה. בעלאסטאלקי, בעל יאר (פון שטוב פאמרבעטעס)
4) מלכה-רחל בת לב. כאלטשאנסקי. 55 יאר נמאוס לעמעגאנען צו אור
בעשעאנקא מלכה אור אפגעטונען פון הערס אין דערנאך איז צו געשאפן
פון מאן אור אבגעהיר יעקב בן יוסף כאלטשאנסקי האט מען שלאר פאר/אונגעס.
אין ~~אנגעהיר~~ 5-6) בנימין מרמאנסקי מיט אין פרוי שר איז שרשה געקומען פון
שר האט חבונה געהאט פאר פרינדלעך. איך נאך פון תשונה איז שר אלעק
אין סאלדאטן, אין האט געלאזן א מטבעתי פרוי נאר דינסט איז שר געקומען
אהיים, האט זיך אנגעהויבן פון נאפאליאנס מלחמה. פון פון מלחמה איז אר
לוי בתר געקומען אהיים אין איז אלעקסאנדר אין אמעריקע. אין 1914 איז שר
געקומען פון אמעריקע אין איז אלעק אויף פון וועלט-מלחמה, דארט איז שר
אריינגעפאלן אין פלעק. קומענדיג פון פלעק אין 2-3 יאר אלס האט מען אים
מיט בתר פרוי געהרגעט

פאר/אונגעס יעצט איז געווען ביז 4 הונדערט, געטלעכט צו אלאל
פריען, אסך פון צוי צעטן רעגיסטרירט, אין אטיר אלעקסאנדר.
דערנעכסט 4 אצוימער געטן צוי אלעק, אבגעלאזן פון אקליינע אטרואד. אין אין
אבגעלאזן לעבן האט מען געלעזן פון אלעקסאנדראטן פאמפעטקין פאר אפריקאן
שר האט ארגעסירט סיגלאמאן נאמאנאלוטל (אנגעלעזענע פרוואטע אדוואקאט) אין
שמואל פאלבאסקי מיטן צון. ביי נאכט האט מען צוי געפירט צו צאן לוין אין
איז באגראבן בייטר גלאס, אין מ'האט צוי אלעקסאנדרע הינטרן שטאט אין
עקדיגעס, לחשונן אויף טרקאקי.

אבגעהיר יעקב כאלטשאנסקי האט געלעבן, פאנדנים אין פרינעסלאל, לוי פאמפעטקין
פיס נאמאנאלוטאס מעהל צו זיך אין פון אימאניר.

פאלטיריגן אינאלצין.

2905 №297 Копия

Село Потоки, Каневск. уезда

В селе Потоки издавна жило до 25 еврейских семейств/120 человек. У них было 15 собствен.домов, 8 лавок и 3 мельницы. До революции только 7 семейств занималось ремеслом, остальные торговали. В начале революции 13 семейств получило до 70 десятин земли, и они артелью обрабатывали свою землю и ходили на работу к крестьянам. Артель имела 25 лошадей, плуги и сеялки. Взаимоотношения с крестьянами постоянно великолепныя до и во время войны, во время революции; во время погромов не один еврей спас себе жизнь, скрываясь в крестьянских избах. Сельская интеллигенция была националистически настроена. Когда во времена Гетмана в село прибыл карательный отряд, то крестьянами был убит нач.кар. от. и пом. исправника.

В марте 1919 года группа в 20 чел. 6-го советскаго полка вошла в село, забрала во всех еврейских домах лошадей, деньги и вещи, ставя евреев к стенке и угрожая разстрелом.

В июне 1919 года Никитенко /30 лет житель с.Потоки, сын зажит.крестьянина, с домашн.образованием, на воен. службе был фельдфебелем, затем был пом. Зеленаго, и по смерти последняго имел самостоятельно банду в 200 чел, которая устроила погромы в Козине и Степанцах/ с 20 бандитами взяло у евреев 40.000 руб. контрибуции и несколько лошадей.

В августе 1919 года отряд Лопаткинцев, отставший от Советскаго Богунскаго полка, устроил сильный погром. Все еврейское население сейчас же спряталось у крестьян. Два старика, не успевших спрятаться, были убиты: черкасский Дувид и Бура по 60 лет. Несколько еврейских девушек, найденных Лопаткинцами в крестьянских избах, было ими изнасилованы. Из всех евр. домов были вывезены все вещи, вся домашняя утварь, а сами дома были разрушены, окна выбиты, двери и рамы взломаны и.т.д. Остались только те вещи, которые были закопаны или спрятаны у крестьян.

Со времени этого погрома евреи в течение шести недель скрывались в полях, опасаясь насилий со стороны безконечно проходивших через село отступавших советских групп, вступавших Деникинских частей и разных банд.

Лишь к новому году /сент.1919 г./ евреи решили вернуться в свои раздомленные дома. Но в тот же день пять Деникинцев, вошедших в село, учинило уже последний погром. Большинство евреев успело спрятаться в оврагах. Только 6 чел., настигнутых на лугу, на берегу реки было зверски убиты Деникинцами; имени их: Панич Мойше-60 лет, Панич Гысл 60 л., Удл Миркин 30 л, на руках последней был ребенок 1-го года, он был тоже ранен и впоследствии найден в живых, копашащимся среди трупов. Мать разсказчика Бурсук Фейга-60 л., была ранена. Спрятавшиеся в оврагах евреи, узнав от пришедших к нам крестьян об убитых, решились повезти похоронить убитых, для чего они сами впряглись в оставшиеся у них собственные возы и тащили эти возы с мертвецами и ранеными на разстояние 10 верст м. Росавы.

После этих событий все евреи выехали в Богуслав, где еще осенью 1919 года /отцов или матерей/ умерло от голода и тяжелых потрясений. А в селе Потоки в настоящее время нет ни одного еврея; 6 евр. домов и 2 лавки разобраны, остальные дома, лавки и мельницы проданы крестьянам за безценок.

Сведения даны Лейбой Бурсуком

Записаны А Крицштейном

אויב שלום ווארן, בלעמן דו זאלסט זיין באוואלט פאלגענדע
ווערטער: נישטערדיגן שלום - לעזיא, אדם אויסגעזעהן - שלח (פלעג) אדם אריינגעה
ווערדן אין אקלדר אין דר אז בין יעלה ניט באמאלן (לל באוועגונג
נט, קרעפטיגר וואוין - סלמיר, קאלטערדיגן אויף - סלע, פרוטיגן גרב - טוב
קרעפטיגר בונד - סל, זיין סאדאטר אסתר - סוד, ליב - לחם, מיט פרוטיגן
- נחל, שלום דר קרעפטיגר - משקיעמר - סלם, גלערבאנג לל - לב, מיט
רעגנטשטרק אויף סוויר, לחם נאש קען דער באנגר נ"ם זיין
פאדר, דרם ניט לאנג לעבן דו טוט - קם" יעלה אז אין
קאדרבלין עשקא קען אר, דאס פרוטיגן לעבן אין דר בלאוו
בלעם. דו קרעפטיגר סיל בשלאם לעבטן ציקר אין דר בלאוו.
דער נאדר - אבדון" אין דו באנגען שטן אלטערבאלן קוואן
אויף פרוטיגן אויפן דו דרשר, וואלדר נעגן פרוטיגן קוואן
ציקר דו אנטלאפטיגן בלרבשטיגן באר - מען פרוטיגן אין דאס
אלס אין לעבטיגן אויף דו לבשטן אין קאנטן מיט דו
בעגטן אין אבדון וואוין אדר מעקדס, לעזיא בלרבאנד אז אין אין
אויסגעלבן (מיט אין באמאלן אויפן רבינן בין - אלין)

פרוטיגן אר קרעפטיגן.

20/V - 41

פרוואַרט יאָר – 35 יאָר, קומענדיקן ב. – 35 יאָר, קומענדיקן איינע צו
לאָזן אין אַלגעמיין אַרום דאָרט נו דאָס טיל אַפּגעטראָגן ווי
בעסער אין אַלע אינדן דאָרט צו פאַלגן, דאָרט אַרויפן מאַנאַטן צו-
דאָרט דאָס גאַנצע בעסער, לעבן אַלע סאָמאַלאַר אין קיאַנע.
אין אַלגעמיין אין סעפּטעמבער תרפ"ז דאָרט נו עסקיונגען
אויפגעלעך סעראַטאָנס נ. אינדן. שליחים אַלע – 35 יאָר, קאַנסאָ יאָר
פאַרוואַר, מעדזשינסקי מאַנד – 34, קאַנעלקי יאָר – 27 יאָר, קיעוקי
ישראל – 26 יאָר, לוינזעלד אַרום – 24, נו אַלע נישטן דאָרט אַנ-
לאַנד לאָזן אין דאָרט נישט פאַרלאַנגען פון אַלגעמיין נו פרוין.
אַזוי דאָרט נו עסקיונגען פאַרגאַנגענע 50 פּרעסן. אַנגעלע
אַרום דאָרט אַזוי נו אינדן אַלעגעמיין פון די פעלטער אין נו
לאָזן, אין פון פון אַקטיאָר, לאָזן מיטן שטן אינדן אַרום.
נו אַרטיקע בעזעסן דאָרט נו אינדן אַזוי אַמעריקאַנער אין שטאָט אין
דאָרט אַקטיאָנס אַ גאַנץ אַמאָר פון לוינסאָלקעס אין לאָזן בע-
שלאָס פון פאַר לאַלאַסנאָ אַפּראַלד דאָרט נו אינדן עסקיונגען נו
אַזוי אַלגעמיין אַשטלו פאַר אַלגעמיין אַפּראַלד נו פרוין נו אַזוי
בעזעסן (אַלטער פון נו לאַמל אַרויף אויב שפּעטער אַפּגעגעבן אַזוי
דאָרט-אַלטער) פון לאָזן דאָרט נו אינדן לוינסאָלקעס אַנגעלע רעדנעס אַ
אַנגעלע יאָר. בעזיק אין בעזעס אויב נאָך רעדנעס לוינסאָלקעס אין פאַ-
מיליע: אַזוי בעזעס פאַטאַנקאַל בעזעס, נו לאָזן. לאָזן – 25 יאָר אין אַ
קינד פון אַ יאָר. אין דאָרט לאָזן פון נו פאַטיאָנס אויב אַרויף
אין פעסטל אַן אַרטיקע בעזעס פון 25 עסקיונגען, נאָר 3 באַמאַפּענס
אינדן דאָרט פון אַרטיקע בעזעס. אין סעפּטעמבער 1920 לאָזן מיט אַ
פרעסידענט אַמריאַד פון מאַסקאַנאָ אויב אַלגעמיין פון שטאָט נו מיטל
אין אַלגעמיין דאָרט אַמאָר – לאָזן נו דאָרט נישט אַלגעמיין אַפּגעגעבן
נו לוינסאָלקעס, אויב אַמאָר אַ בעזעס פאַרגאַנגען אויב אַ אַקטיאָן אויב
פון דאָרט פאַרבעזעס אַזוי אַמאָר קאַלונקי, אין דאָרט לעדנעס
פאַלגאַלקי. בעזעס-לים – 34 יאָר, פאַלגאַלקי אויב – 36 יאָר מיט אַנד
פון אַיאָר. פעלאַנקי אויב – 34 יאָר מיט אַקטיאָר דאָרט – 10 יאָר אין
אַ אַנגעלע פון 3 יאָר. נאָך דאָרט פאַרבעזעס עסקיונגען אַזוי פון שטאָט
לאָזן אַלע אינדן. נו פאַרגעלעכן אַן אַנדן קיאַנעס אין אַלע
נישטן אַלגעמיין לעבן אין נו לאָזן בעזעס אַנגעלע נישטן

3100.
Информац.-Стат. Отд.
№ 239

קאהאר

קאהאר, קאנטאר, קריי, אלעקסאנדר

אין אינדזשיק באפעלקערונג פון עחלוק איז 3000 פאמיליעס
פון אינדזשין (פון דע פריינדען) לעבן מיט 3000 בעל-מלאכה, איז 1000 אר-
בייטער, סטודענטן, דע אינטעליגענטן. אין לעבן איז פאלן א לעבן
אין 2 גרופ נאלאנען, לוט, לאבאראטאריע, לעזונקייט. דע אנהייבער לעבן
דע פליכטלינג אין אינדזשין איז אין פאנגלינען בעזונט גלייך
בייטן אלס פאנגען דע פליכטלינג אין אנדערע לאגערן אין ווייט
עלפס. אין אין מאי 1919 איז פונדעסטוועגן דאס שטעטל אין
אינדזשין אין שטעטל, אין דאס נאלאנען, לויבר דאס אלץ אין אנדערע,
לאנען נאר. דע הילף לייגט אין לעבן אלס אינדזשין, דאס דע פליכטלינג
מוזיע געהאלפן דע אינדזשין, ווי צאלן ניק באבאלען אין דאס אנדערע-
פרינען דע בעזונט, בחרבי גלייכס פון באנגען אין יעני מוזע דאס
פאנקאלס בעזונט ניק אריינגעבן אין שולן אין דאס לעבן
אנליקאלס דע - פליכטלינג אנליקאלס בעלכה 35 נאר אין אר פאסר
שין שלייאר. שין בחרבי דער נאר אין לעבן שלון דאס שטעטל
בחרבי בעזונט מיטרפל פאנדעמען, נאלאנען, באנלעדס בעלעדיגן אין
הילפן. אבל דאס אין בחרבי שלפ בראבלעם - פליאר, פאלאנגס
פקליאנפקן אין כאל קאנטאר. מדאס פאנדענס פון הייזער, ווערן
דאס אנדערס אנטער בעזונט אין אי לאבאטאריע, דעם גרעסטן פאנגעם
דאס עלעמענט מוזען, בשעת אר איז אפעראציאן מוזיק קאבאלעך
שין פריינדאלאן אנדערן דאס אנעזעל שין דע לאנען-שלון. מיט
שאפיר מיטן עהרליכקייט לעבן אין איז 21 מיטן לאס אין פאר-
לאנגס שטאנדן: שין דע בחרבי מיטן בעלעדיגן פאלגענדע לייטן
אברהם קלאנגן - קליאר, קליבלעך מיט - 32, לוישנעלסקי יצחק - 17,
לוישנעלסקי שלום - 19, אלטיק בערל - 36, ניי לייב - 33, קאלשינסקי
אברהם - 35, מיט 2 טעכטער שין 16 אין 17 יאר, אליקאל פאנטיק
- שליאר, אפרל סולאמאנסקי - 18 יאר, מיט קלאר קינדער שין 2 יאר
קיסאלעוסקי יצחק שליאר. קאנטאלסקי עגל - 17 יאר, קאנטאלסקי יצחק
לעטינסקי אברהם - 18, פאלאנטאלקי שמואל - 15. אלס מיטן באפאלן
אין אבלייזר קאר. שין דע פאלגענדע מיטן באלאס: בראנדס
שלמה - 14, בראנדס סאמל - 45, בראנדס יעקל - 18 אין מקינג שין פון פליאר,

אפשרונגן פון קומען שטוב אויפגרן אנשיך פון לוטשקאלעקן,
איז די גאנצע אומגעזונט באפעלקערונג אלעמען מיט דם אברעש קיין
קאמרן. אין אלעמען אלץ האבן זיך אלס אלעמעקרעס אין גאנצן גלייך
ארפינען אויסן מיט „ווייל סאיז גלאטן אפגעהיט פארק לא די אינקראנע
פון דער סביליע

פון טעטיאמי, ווען דא אברעש איז אנלעגערלעך וואלען לא קאמרן,
ווען די כאסן-מאכרס האט אנגעפירט צו אינקראנערן פון סביליע, ווען
סאיז גלאטן קומען ווען דער אלעמאנלעס פון דער מאכט, ציטן מ
איזן זיך לתפארן קיין באהלעלאן, אלעגעמאנקעס, קיילן, אבמס, נר
לא פאמיליס ציטן פארבלעבן. אין פ"ל אקסיאמר האט זיך דא אברעש
לעלעמקרעס קיין פטבגלאן אין מיט די אויך דא איזן. ווילנו ציטן
ציטן אין באהלעלאן אין אלעגעמאנקעס. אין נאמאר אויב איז לוטשקאל-
סקי, דאס לעלעס מאל אנגעפאלן אלץ פטבגלעל. אלס ווען פון טאס ציטן
לעלען פאנגעמאן דורך דער באנק, איז אין טעלינס יונגע-לייט. ווילנו
האבן גלייכלעך אנגעלעפן פון טאס האבן באגעמאנס צו באנקס אין ציטן
לעהרעמס עלעמענט: קאמעראלן בערל-מלך יאר, מאקלעקן יו"ל 32,
נעדאנגען דורך-קלך.

פון אברעמעניקעס האבן זיך לעטלעך קאן פרעקאלעריסן אין
שטיל פרעמדלעס אין האבן פון לעלעס, אין דא באנק האט
לעמיגס אפסיאנס, האבנגרס פון לעהרעמס.
יעלס לעפינס זיך אין פטבגלעל פון אונגעלעך פאמיליס, ווילנו
האבן ווען פאנקיפס לעטרס הייזר, אין האבן באלעלן אויפפאר
אין אנגערן טאס, אין אנטפערן אין אמעראן, ווי. זיי פלעגן האנגן
מיט פיל. דא אברעמס עקזיסטירט מיר יעלס, בראט פון אויר טאגס
מיר ווען דערמאנסר לעלעבנגראן

מאגרעפ: א. קרעזשמר

20/V-921.

Ciudad Guadalupe
Jan 23 1982

33

פאלוסטין איז געווען אין שטעטל סטרבלאָוו נאָך 2/3 טייל
פון קאַמף הון. דאָס איז געווען פון אַ אַלגעמיינע אַרט פאַרלאָרן אין גאַנץ
קרעטן פון 32. דאָס איז געווען פאַלוסטין אין דער צייט פון פאַטראָ-
נאַט.

נאָך 1920, נאָכדעם דאָס פעסטן אַנעקן, האָט מען אָנגעהויבן
פון באַשטעלן פעלד לעבן דאָס שטעטל. אין סעפּטעמבער 1920 האָט
פון אַלגעמיין שטן אַרויס פון לוינסאַלקעס. אין דער צייט האָט פון סטרבלאָוו
דערבייַ באַקומען אַבראַהאַם אַלטשוילער קיין קאַרטן פון מענטשן כדי פאַרבאַנדן אַלץ
דו פאַסטן צו קאַמאַנדיר כאָטן, וועלכע האָט באַגאַנגען מיט דער מיליצי
מיט פון מענטשן פון קאַרטשעוו אַרומען. אין דו מענטשן פון סטרבלאָוו אַרויסגעגאַנגען, אַלע-
מיטן אַנדערן דו באַשטיין פון קיבאַנעלעך אין מעדזשלן. אין דער שטאָט
האָבן דו מענטשן אַנדערש. דאָרט האָט דו מעדזשלער בעגעגנט מיט לוינסאַלקעס
בכאַל אַנדערלעך אַן אַנדערל אַלץ סטרבלאָוו. אַזאַנגען דער לעבן פון אַפּטיילונג
פון דער מיליצי אין פאַרשאַרפטער גלייכן, האָט מען אַנדערש אַפּטאָנס פון
סטרבלאָוו, כאָטש דו קאַמענדיר אין סטרבלאָוו אַרויס דאָרט אַלץ אַזוי פולען
אַרבייטן דאָס פאַרבאָט דו אַרבעט נאָכן, בכלל האָט דו אַלץ פאַרשטאַנען פאַנען
קלאַרען, אין האָט נאָר אַזוי אַלץ אַפּטאָנס אַפּילו פון קאַרטן, ווען מען האָט גע-
דרעכט אַז אין סטרבלאָוו איז אַזוי אַרויס אַנגעגאַנגען פון 100 מענטשן
אין איז געווען אין נאָכדעם נאָר 11 בעלעך. דאָרט האָט מען אַנגעגאַנגען אין
שטעטל אין 11 האָט מען אַנטלאָפן אַלע אַלעמענטקעס בעשאַס אַפּטאָנס
אין דו האָט מען דערזעהן אַלץ פון 3. פון דו 17 דערזעהן דרייען באַלעמען
פאַלגענדע: בראַנדנער דאַניאַל - 75 יאָר (אַפּגעבראָכן דו הענט אין דו פיס) קאַזימירסקי
אַברהם - 11 יאָר (דו הענט אין פיס אַלגעמיינדיק אַלץ פאַרן פון
שטעקס) קאַזימירסקי בלומה - 32, מענטשן יאָר 2 - 50, מענטשן מאַרש,
דפאַלגענדע לייב - 23 יאָר (דער קאָפּ אַפּגעבראָכן מיט אַשטען) לייבאָוויץ בלי-
- 17 יאָר (אַפּגעבלאָזענער אַרויסגעגאַנגען פון דו 11 דערהרגעטע באַלעמענטקעס
דרייען באַלעמען: פאַלגענדע מיט - 50, מאַטעכאָוויטש יעקב - הערש - 17 יאָר, קופּער
שמואל - 50, שפּרעטשער יעקב - 17 (אַלע מיט אַפּגעבראָכן דו הענט
אין אַזוי אַז דער אַלץ שטעלן פון דו פאַרשאַנדענע אין באַלעמענטקעס
לעבעדיק פאַנען - 20 יאָר. ווען מען איינגעקומען אַלע אין דו אַרבעט

3306.

Информац.-Стат. Отд.
Стебнев, Кассель 1922 г.
№
Информац.-Статистическое Отделение
192
№

P 288

סטרבלוו. קאנזאס אלגיי, קיין קלענערע

פ. אויפטאן באפעלקערונג האט געלעבט בין צו פאנדאנען 250 פא-
מיליע. פארלאן מאנען. צו 75 בעל-מלאכות מיט אויפזיכט, 75 קרעמער:
מיט אפטיקע הענדלער, אין סטרבלוו אין יאהר אלגעמיין-מאלאד א
מאזלפאקטור - פאבריק. 2 מיל. פ באלבונען מאנען פלעגן אין אונז ווינ-
ען שטענדיג בלייבן. נאר לאנג פאיר יעקלעכן צו ראזן-מאס. דאס איז
פ באלבונען נאטור פארזיכטס. אבער ליבע אבער אמאלס פון
דער אלקראנקלער אינטעליגענץ, וואס האט זיך פארזאמלט אין א קליינע פארמאל
"נעפראיטלעכע-פעלקער". דאס יאהר 1919 ווינט פון אפטאנד פלעגן אין
אין שטעל אין דאס אנגעבלאזן געווען. מיט דאס נעמען
לעדערבערס אפהלפן לעבן; לאנג פ'איז אלס אנגעזעטן א פרעמדער בלוט
מוט אלסדען אין דער הארץ, אין דאס איז אינטעגרירן. דער בגיר-
לעדערבערס איז געווען דערלאזן דער נאטאלקע פון דער אויפגע-
זעלבסלעכ. נעק. דאס דאס דאס צו אפטיגע ליבע לעדערבערס א אנדער
פון שלעכטס, וויל איז נאטון דערלאזן אויפגעזעלבסלעכ.

10 לעטן מאי 1919 האט דער וואיינבוים פון קאנזאס לעדערבערס בעים
וואיינבוים אין אלגעם מיט 15 קאמערלערן פון סטרבלוו. צו פ'ליכטע
אויפטאן איז לאנגזאמען צו לעדערן אין האט געהערט 7 אויפן פון דיא
ווינען באלאנגט פאלגענדע נאמען: וואלפ 55 יאר, לעטנעלעקי מאנ-
ליאר, סאקאלינסקי יעקב, זין אויטאן שמואל 42 יאר אין אויגלייטער באנד
- 21 יאר. וואלינסקי האט געהערט דער נאטאלנע פון דער אויגען אין
אלס אין דער ווינען אנגעפאן קיין קאנזאס. צו פ'ריבלונגען הייזער האט לאנגע
אפגעגעבן פון אלקאיזער פון דער פאליצע. אין אנהאלט לאנג איז אין אין
סטרבלוו אויך באנגעס פון לעדערבערס אנגעקומען. אין דער ווינען פון דער באנגעס
ווילאן פון אנגעלעכן גאלדענבערג. וואלכער האט דאס אין אין באנגעס א
לעדערבערס. נאק דער האט מען לעדערבערס אנגעגעבן אויטאמאטיש געלעבסלעכ. דאס
ווינקלס איז צו סטרבלוו. אין דאס מאגלינגס אלס פארלאנגסלעכ מאנער. וואלכ
פלעגן אנפיל צו נאגען פון טאג. אין דערינקלס לעבן אין דו געלעבס
נאק לעדערבערס ווילאן. אין סטרבלוו איז ווילען אויך אין פון רבים.
אז אלס קאמענדער אונדן האט ציק דאס אפגעפאלען. אין סעפטעמבער אונדן
1919, איז מיר קוילעווצקי קאנזאלער קאנזאס פ'ליכטלינגען מיט 1921

ד

טראפן, האב ווי עטהיעמס. ס'זעען עהיעמס עטלאכן
ד אונטן. מסר האב ווי נעמס עפינען אין מ ווי ווייס,
אלס זעען מיר ד שהה פאר ווייס אריינגעגעבן טלאפן עטלאכן
ציק באהעלטן אין קאכן.

דסטקאווקי קומט פריה. דו ביינט אויפגעשטאנען דאס צו
דאנק דעם וואס מ'האט ארויסגעטריבן פון צוי מוט 3 טאג פריהער צו גרוי-
סע קאנסטיטוציע. איבערלעבן דאס דארף. דו זעסט צוזאמען פאר-
בליבן. דער דארף קאמוסאר פון דסטקאווקי האט אן אפיציעל אנגענומען
אין דו הרלעקה. אין פול פון די היימישע עלים האבן מוטיגע-
הערצן ליבן דאס אויפגעשטאנען. ווי אזוי עלים האבן
געגעבן דו מעדיצינס. אויך זיך אליין בייגעלעגט אין דו
ארבעטן דו הרלעקה. 2 פארוואונדעטע שאר, לעבאמוס
אלס אויפגעשטאנען, פארנומען לייטער בהימות פון שטאל אין
אנגעצאנטן דו עלים אז מי קאנען גלייך פארנעמען דו אויפשטייער
אין בעלי-בחושקות, אין אזה אופן וואלן זיך לעריך קומען אין דארף
וואלן צוי גלייך הרמטן. אפילו וואכן צוזען דו אינוואונער פון דארף
נישט געקומען, בוי 5 אויס ליקווידירט געוואר באזאר באנדר.

לו דאס לעטערהויז פון דסטקאווקי

6 אקטאבר 1919 לעבן עהרנדאס זיך סאנעוולאס נאריב צוזען דו
דו פארנאוולאס באנדען אלערס פון דארף דסטקאווקי דו הרלעקה
ארום 6 מאן 5 צוזען ~~פארוואונדעטן~~ פארלאנגט אין לעטל פון
דו הרלעקה פון דסטקאווקי אין איינער אוז פון וואסקאווקי.
7-טן מארץ 1920 אין אלערס דאס זיך פיר סאנעוולאס באוואו-
פנטס אריינגעדרונגען אין אן הויז, וואו ס'האבן זיך געוויסע עלים
טעליבע אונגעזאמלט אין דאס עפנטלעכע אלעקטריק-עלט. ווען זיי האבן זיך
ארויסגעזעט דו מיינונג, האבן זיך באלד אנגעהויבן שיסן, אין ס'צוזען
געבראכן ארויסן לעבן איינער שאר פארוואונדעט, וועלכער אויך אין
אן חודש לאנג אלס אין קרעטשן.

דו לעטערהויז אין ניזטשקי אזעדר

26 יוני 1919. אין טעליבע טעג נאך האבן אויפגעטאן, צוזען
אריינגעלאפן אין דארף 50-60 באנדען אין דארף ניזטשקי. זיי האבן זיך
גלייך ארלאנגט אין דו אויפגעשטאנדענע הויז, אין אויב זיי האבן שוין דר-

הייזער צענטן לעמערמאנס, חיל, אין אסך הוזרים, וואס זיינען בעלי־הבתים דאָרט זיך פאַרקויפן צו טעניס־קלובן דאָרט, צו אויפן דאָרט ניט לעגליך.

צו לעסן סעקסיאָנער, ווען צו פאַרפס־אויפן צענטן אויף לעמען בייס מיין, צענטן אַרויסלאָזן צו באַנקעטן. אין דאָרט אַלייך באַלד לעדרט צו טאָב מיט אַשטרוי אין צו פּרעסטער. איינשטן דאָרט זיך איינגעמאַכן לו אַקסליפן, איינשטן צענטן לעפאַלן לויפנדיק, אין טאָב אויז דאָרט לעפאַלן 25 מאַן אין לו וואָר פאַרוואַנדלונגס. צו אויפאַט הייזער דאָרט מען לעדראַמאַטן אין פאַרבראָכנס. צו אַרויס גלוים דאָרט אין אַקטיוו געדענקען: צו הרלעמס צענטן לעלעמען וואַרכס טאָג בייז מ' אויז לעסקוואַרן פון צו אַרלעמאַנס טאָט זיי מקבר זיין. פון מאָרגן וואָס נעמ דאָרט צענטן לייזער עסליכע מאָל אַרויסגעלאָפן אַפּטיילונגען פון סטרלקס. באַנצע, דאָרט אַלץ איינוואוינער פון בראַבוק, וועלכע רעדען זיך אין ערך פון סט פאַמיליס, פאַרלאַנגן לייזער הייזער אין אַלס וואָס זיי דאָרט פאַרמאַכט, ערך אין אַלץ 4 כלי מדשירים לו ערך אַרבעטס. (יעדער באַנשעדע שטאָט וועטערס פון כו פּסיאַטין) אין אַרויס אין צו נעהענס טאָט באַנצע, באַצאַר אין נאַראַנטש. אַלס לייזן לעפערליק אין לעבן אין נעט אין דתקות.

לו צו עקשרטשן פון בודקאוויץ

1 לו אַגוסט 1919 וואָר איז צו סאַנאַוויטש באַנצע אין ערך 100 מאַן מיט באַרעלטנאָ בדאַש, אַמען מיט א שטרוי אין דאָרף

איינוואוינער פון דער, האָבן זיך געמוזט באַצאָרגן אַלעמען דאָרט, נאָר מ׳האָט פון
ליטע געגלייבט, אַז פאַרנאַכט האָט מען פאַרבאָטן אַרויס אין עסן אין גאַס
אַלעמען לעבעדיק אַרום שאַס. סוף אַנדערן אַלעמען האָט זיך געפונען
אויבן שאַס אַשמעדע: פון ביקן אין פילעמוסן, דאָס שטעל פאַרלאָזן
אין געלען מונטעגליק, לויט פונעם שטעדטל אין געלען קלאָר אַז מ׳
שאַס אין באַלגעדס, פון 180 מאַן האָט זיך איינגעזעהן פאַרכ-
ביקן פון קוים אין אַזעדסן קיין אַלעלעך.
4 טעג נאָך פאַרטאָג פאַרטאָג געטן אַרויס פון באַנאַרד אַלעטשוק
אין שאַס, אין דאָס זיך באַלד געלען אויפן אויפדר פון אויבער
בייגדר, ריכטן, שאַלען אין בדרעטן. פון דעסטן, פאַקאַסולאַל
האָט געפאַרט אַז אַלע אויבן פאַלן זיך לאַנגסאַמען אין שלל.
דאָרטן האָט דער פאַר צו געבאַטן פון בייגדר אין געפאַרט, אַז
פון אויבער בראַסלעדער פאַל דעלגראַפיס קיין אַלעלעך אין אַלע
אַרבאַטן אַז דאָ זאָל אין אַזעק פון פאַרבאַטן אַלע פאַלטו-
שע אין אַלגעמיין פאַרבעדער, אויב נישט לויט דער סוף אויפן אַלעלעך.
דער האָט געלבעס דעלגראַפיס אין ביזאַ אין פון לאַנגסטשאַפ
אַרבעטנאַלע אין פון אויבער אַלעלעך בראַסלעדען. מ׳האָט
דעלגראַפיס קיין אַלעלעך. פון לעטל מעדן אין אַלע ערן שאַס
געפאַלן אויבער קרבנות. פון אַסאַפדעס פון מיט מאַק המון
אויבער פון אויבער קרבן פון שאַס אין קרבנות. פון
פון לאַנגע דרעס אין קיין אַלעמען. נאָר דאָ איז אַרום אַקרעלעך
ליס פון דעלגראַלער אַזעלן קאַזעסאַן, מיקוסאַ ולעזנקאַ, פראַקאַפ
פאַרבאַלעלאַסקי, אין נאָך עטליכע אין נאָך צכל געלען געהאַלטן
אַלעלעך. פון אַלעלעך האָט פאַקאַסולאַל באַקומען אַ טעלעגראַם, אַז
מ׳לויט מיר נישט באַשעדן אין לאַנד אַפּגעשניטן אַ אויפן, לאָזן
דער פרעמדן פאַרטן, צאָל דער לעבן אַז אומאַל בלוט איז אַלעלעך
בלוט. דער איז לעטל אַרויס אין בית-המדרש אין האָט אַנגעקאָנט
פון אַלעלעך אַז דו צאָל לעבן אַלעלעך אַז פון אויבער יעלאַוואַ צאָל
נישט נעמען קיין אַפּשיד אין פון באַלגעמיינער באַלעלעך. אין פון
באַנד לעבן אַז אַלע אַשמעדע פון 600-700 מאַן איז אַרום פון שאַס
איך האָב געהאַט אַ ערלעבנעס צוזאַמען אין שאַס פון דעלגראַפס-
ליכע ענינים. דער פאַקאַסולאַל האָט מיר מיטגעגעבן אַ לעטער. אַלע

36.06

Народный

9 יון 1919 יאר לאזרעטאן, וואל. עלג.

אין טעליר טאג אין נאך באאמרער אויפטאנג (אנעמונען אין באריכט פון 3 לעטערדנטען אין באאמר) ביים 12 אייגער, צענען ארינגעלאפן אין טאט אפסיילונג פון באאמרער באנדע אונ ארקסט-טאמאן. די דאגן לייק אנגעהויבן טרייבן צו אומגאר באפעלקערונג אין בית-המדרש. בפרט עלטערער פון דיי באזולטענקע, אנגעזעענער אפיצער, א פריילך פון נאהרטן צאר האט עס-הלפן אל אנטסטאנדענע רעדנער פאר דאן עולם אין דאס פארנעמען מיט אשטרענגע פאמערונגען. נעבן פאר וועלכע 400 פאר שאוועל 100.000 אלס שטרער. אין פרד לאט ווערן צו אומגאר פארשטערער דאגן אנגעשטאמען צו נויטונג מוטלן צו אויפפאלגן צו מאורע פארגרונט דאגן צו קאנאקלאק באגינס צו אומגאר הייזער אין עטלי-מין אהן אויטרעטשטאנג וואס די דאגן עזאלטן, צו באקלאגען פאר עלטערן דאגן אמרגעש עזהאלפן. אין שטוב אונ אזאין סכנה-טאג צ'ל, ווייל אלו מאל פלעגט קאמען נייע נעשט עזריפענע אסט, ווערן פלעגן מעלה מעלה מביסל אונטערגעלאפן, אין פארלאם דאגן פון עזלאנען פייערנע הייזער אין צוק עזלאנען לויפן אין בית-המדרש צו אויפמאכן צו סטרשאקלס אין לויפענטאם אין ב"ה פענען עזרפאלן צו צרמאנפו! עזרגן שרעקער אמלס לייב קאן (פארוואונדעט) נ פרעגען (פון). אין פון שרה אנלה נעשט קלעקטעם בפרעלוך וואס מ'האט ציפר באלד אנ-ארגעם אויסגעפאלגט, פענען צו אוועק פון שאט. אין שאט האט מען עזלעבט אין שרעק. מ'האט עזרעדנט אז צו וועלן בעשאט צוק לארגיק קאדן. אין פענען פארק עזגאנגען עטליכע נעכט אין שרעק בעת 12/5 נאך פענען אנגעקומען אין שאט אין ערק 180 מאן באלשעוויקעס, ווערן דאגן עזהאט צו אויפגעבן ליין אונ באאמר, נאר לאזן ווילן פענען צו עזהאלטן אין נאראנטס צו אויפגעבן פלעקטרלעם האט צוק אבגעס באלהויף. 5 נאכט ביים בעת שר הייזער פון בית א קאנאבאנאל איז מ אום געגאנגען אבגעלשעמטער אויסקיכער אין דאס אום לפרס איינגעלאמס. פ איז באלד באוואלטס עזאלאן שלאגן פון דאגר דאגר האפעלקערונג, אז אין

E

פאר מיר? דער אנפאנג פון לעבן איז נאך אזא כאראקטעריסטיש:
אלץ זי באלעזאמקייט האט פארזאמען מיין הייז, ווענען זי איז
געווען אזא אלזבעטן? אלץ איז זי שטענדיג פון דער גאנצער נאכט
אויפגעשטאנדן באפעלקערונג, אלס אן זי אלץ אויפגעלעגן אויפן נאכט
קיין 3-4 קרעשלעך לעזונגען, וואס מיין אלטסטער אלס מעכשוויגס פלעגט
קיין דאס אויפגעזאגט אין אלע אלטערנאטיוס שטאט לא זי באגלייט אין דער
רעגן אויפן שטאט, דאס איז זי אלעמאל געווען. אינגעזאמט אלזאן זי
איז אלס הייס א אלזבאשרייבונג פון פסיכאלאגישקייט אין דער
בריעפלעך, אלזלעך הייס אין אלזבעזאנדערס אין שטאט לא זי
בלעטער. דאס וואס אלזאן א ווענדיגער מאטעריאל פאר א קרעלין קינסטלער אין
פארשיעדענע פון ווענדיגע אין מיין פסיכאלאגיע. אבער דאס א גוט, וואס
בריעפלעך הייס ווענדיג לעזן נאר אין אזבעזאנדערס פון אלע, ווייל
לייבן. דער קלענסטער שריט, אטאמיזירט קלאר פון אלע, ווייס זי אבער-
טו פעגיג אין פ"ווייס קרעלעכע" דאס לייבן אין ציק באהאלטן לא
זי „פרילעך" ווענדיג פון הייס ציק לעבן יא ווייטער אזאזן ווערן
דער באהאלטן לעבן פסיכאל אלזאן קיין 4-5 טעג אפן אנא לייבן.
אין בריעפלעך פרעגט אלזאן זי ווענדיג מאטעריעל מעגליך וואס פ' איז
נישט איז אלעמאן. אין בריעפלעך איז געווען אלזאן ווענדיג שפיל
פון אויסדרוקס ווען, אינגאנצן, ווי בעלי ווענדיג מאן פון קרעלעכע
לייבן. ווענדיג שרייבט וואס אויך אלזאן ווענדיג זי פאר ברינגען
זי אויפמערקזאם נאר אין וואס ציק אלזלייבן אין א פאר פון
דערפעלגן אויפמערקזאם, קאן מען אלס א מקור פון גרויס הילף
אין לעבן. הייסט שטאן מאן לייטן ציק אין וואס.
זי אויפמערקזאם לא וואס פינקציאנירט אין בריעפלעך, ווייל אויב אנפאנג
איז דער איינדרוק אויפגעשטאנען אין שטאט לא ווייל לאזט בוך טאן
שולדיג, דאס הייס פון וואס ווענדיג קינסטלער אין מיין פון דער
אריינשרייבונג באפעלקערונג אין לייטן ציק אין אלזאן.
29 מאי 1921 פארלעזונג פון בריעפלעך ביי אנשפאלאזיקן
סטרעטאר מן שטרינבערג

וואס מיקאן לייגן אויף אזוי פיל, אויף דיפיל מיקאן פון ווי לאנגן
פרנסה. נלין האט דאס פרעמדע באלעמולונג, ווי ווייט. האבן זיי אנגעהויבן צו
דרעמלן אז דו מיינסט דאס אויס מעלקאנדיג קיין, ווערט דו פלוצלינג צו דו לעבן
באשטענד קרעסטיר, און אפילו אין דו ווייס טאם, נאך אין דער יום-טוב צוריק
פטיומנע טאמס מיין ליק נישט ווי. היבן אנלייטן. אבער צו הערסט מדבר
דערגייט דער מוזיקן - האט בעת צו באלעלייקס קומען. לו לאר מאוס
און לוזאמענהאנג מיט אינדיק טאקטאוו און נאכ יעד אריינטראגען פון
אינדיק אומטאם מינעלמק, וואס דאס ליק אבן באלעלייקס. און ווערט
לאס ווערט טשאפן צו תבלה פון נעאר און נאלמאנאן האט מלך דו
קרוינען לו דו מיזן. צו שעאר וואס שבילים און בלוט אויף ווערט לייט און
טרוס, מיין וואס ווייט ליק אויס ביי ווייזן פאל און פלעמנהוס. אפילו
דו טייזן אומגוט בלוט, וואס האבן דו לוזטר ולאטן לאוי יאר פאר-
פליכט בחמלאל, האבן אפילו אויף קיין האר נישט פאר אינקלענדיג און
אפשטעלן וואס דו לייקאנס טאם פונאר, ביז הייזטן טאג נישט נאר פראמדקס
ליק נישט קיין טאם פון שטיפל מלך דער קרוסלינער לו דס אונד.
דער בראבלקדלן, נאר אבראהם יאביז אויס קיבלן מיר ליק נאך נישט און
אונזער בלוט, וואריום ווי מיר כקשטיג און אונלשרלי מיר מאן ליק
נישט האלטן לו דו קלאנען וואס דס, אז דו הייבט קומען אין
בעזונט. און דאס אבער דו באנגאס, מיזן מיר נאך אויך מדבר. לאן
ערגיר אוך האבן מיר נאך פאס און אונזער בלוט מיר ליידר פאר-
וואס, מיט וועלן מיר באלעבן ליק בעזת דו אויגן און מיט מיר
נישט קראנען אויף מיר און אז מיר וועלן וואסן דו לייקאנס
אויפטון, דער איז נאך קאנד פון דס לאוי אינגעבראכטס פאקטן פון
דס אינטער און האלטן הייזטר. וואר נאר מיט אויס עלטס
וואריום איז מיין ערגיר אפשטעלן לאוי הייזטר. און דו זאגסט אויף
דרעמוס איז רבי לו פאר לאנגן דער אנפער, וואס לאוי האלט
אינטעליגענט קרייסן האבן אנגעפאנגן. וועלן א אוך ווייס מיר נאך דער
לעבן אומגיר לעפיראט: „ווי אזוי איז מיר נישט! פאר וואס
נישט אויר נישט און קיין מוטן אפלעטשן דו בלוט פאנקסונג? אינדר
ווייס אז נאט: „נו, אז דו טשקינסן האבן דס גלייך פון אויגן פון אינגל
אויפער דו האבן אויך אינן לעקיאוק, גיי מיר גאראנט און אינס איז אלעס
האבן מיר דו אויפן אסק פאר מיר אנגעזאגט? מיר האבן אסק לעזאגן

סיין דאך באמת מערקווירדיג: דו צעלבע באנדע וואס אונז קאהרשען שטעל לאבעטען באגעגענט די זיך נאר מיט אלט-קאנסערוואטיוו אין איינעם קליינע רעליגיעזיין; דו איינע באנדע, אינדערהויפט קיין אידישע. פארנאכט צו אין מינדן - פאר זיין ערבות מען אין לאנד אויף דיך פרוי. וו נאר טרעפט אר צו דו אפגעשטעלט בלעטער יקלט דו דאנוקע באנדע, וואס דארבאהנדלט לאזיק נעפלען נאמען צו שפיל בלעטער רב. אין ריהרט קיינעם ניט אבן. דו צעלבע באנדע וואס אזהר דזיק אין בשלות דזיק פון שטעל רעאקציע, אז דו אויגען באנדע, וו נאר די טרעפט אויפן קיין בריעלאוו, שטעט ניט זיק אין לאנד צו אר בלעטער. דאלעמענטער אויפגעשטעלט אויף דו ערבות פון דו אויגען קאמען פון וואס נאר זיק אויפגעשטעלט אויפגעשטעלט אינטעלעקטועל פון בריעלאוו. אין אונזער אויפגעשטעלט דאקלאס. האבן מיר אויך נעהאט דו צעלבענדיגע צו בוין וועגן אנפארשונג, וואס האט אויפגעשטעלט אפשר מיר אפשר געגעבן דו אינטעלעקטועל אויר אפשר וועניקער ריכטיג צו אנטפרען אויך אויף פראגע. לוט טיפן באדאנקען, אויב אונזער בקשה בינדן הינטערלאזן טאם נעשט באפרידיגט געווארן. אויר ציינען דערלם צעלעגענהייט אויף זיך אין צו נעמען דו שאדע אויפגעשטעלט, נעשט פרעטענדענט, צעלבע-באטענדיק, אז וו וועט זיך אינו באפרידיגט איינשטעלן.

בריעלאוו, אינטערעס באדייטענד קונסט פון דו אומעגליך טרעפליכע אין נאטורעל, אין דאך נעמען קלאסען אויף דו פרי, אין אויסגעזעהן נעשאם, וואס פון אנפאנג זיך אויף פאלקלאר אין אנדערע אויסגעדרעהט. אין אויך פון דו אלטע מיטן אנשטעלונגען זיך דו אויסגעזעהן אנטשאלטן, דו בריעלאוו דו אין מענטליכע אלגעמיין, וועלכע באדארפן דו נעשטעם פרעפיקטיוו אין טאלענט דו אלגעמיין פארלעגענהייט אין אנדערע פון אין מוס ערד דו אין וואס בריעלאוו אלטער, וועלכער איז טיין אפשר בכת טקפארטיגן דאס מון סארה. אין אנדערע אויסגעזעהן אין אנדערע

דו קרעטשטער בריעלאוו איז אנדערע אולם אנשטעם פון אלגעמיין שוואכע בלעטער פון אין דאשטען אויפגעשטעלט, מעלאנקאליש אויף דו יבולע פיגיר פון לעקטולע נעראנדע אין אויף דאס קרעטשטער שפיל פון אלגעמיין לעבענדיגע, אפארבאלד אין דו "לעדאמאס" אין בוין פון "נעלאיר לעדאיא" אין "פלוגל". דארבאהנדלט מיט דו טרעפליכער שנאר דו דו אויך, אויף וועלכע מיר מוזען אלגעמיין דו קיקען וו אויף מענטען פון דו פארט

נאכדעם געהערט. און אלגעמיין זענען געווען פאלגענדע 8:

1 מיקל בן דוד מולטין - 70 יאר בן שאון מלמד - 55 יאר בן חיים-יצחק
בן יוסף כשטשיבסר - 28 יאר ער מגיהו בן יוסף טרמטא - 54 יאר
5 אלחה טפירא - 45 יאר מן פרי בן ריני בת ציון טפירא - 38 יאר
7 בדוק בן חיים פיקסימאן - 40 יאר 8 אליה טאטר - 50 יאר.

פאנצ'מאל האט זיך צו באנט אין שטאט א עיק ע"ב שאר. אלע
הבי מיטן הערן מיר זעלבן אקרינטלינן פיזאמיטל. צו מולדי האט
זיך, ווי געוויינלעך, לאזאפן אויך וואפנדע זאט מלחמה. נור אזאמען
מן צו אויבזרעם ביזעפיזיר זענען ווי גיוס נישט פריוואט פרחצלאל.
ווייל מי זענען אלע 3 גזלען אין מחנה. דער באמטאנד פון דער
מיסטיק מיט גזלען פון מאנק קרשטמאן, בגדים א מאן מיט
פרחצלאל-באנטן אין צו אויבזרעם פליגרים פון דו אומעלע דער
פרד, פ'איז ווערט לי פאלגענדע פאלגענדע ריאמעזריטים פרחצלן
בדת אונדר פון דו באנטן האט זיך גענומען לוח הין שאט
מלב ראגנאלוט, איז אזוי ווי, וואס דער באוויזער הייסט
„פאסל" ארבעטער, ראמאנטיק האט זיך אנגעטון לוח רוגל מיט
פאלגענדע ווערטער: „וואס טלמיד פ'איז אן אריאיר מיטן, איך קאן אים
נאר וואס גאלטן אים הרמנזן" איז בכו מלמד 8 יין דעם שאט פון
טוט. בעד לוח „אנטרלוקנטס" אויפשטיק אזאיך טאנאלוקס האבן זיך
פרחצלאלט אין דעם הויף פון דער נאהיטן קאטיא נאכדעם
קאזאנטס מסוגא לזאהן ווי מ'האבן בלוט. דער לוח, אנאלאגיע
פאיק אין עולם, ווען אפשטאנד הייל-הערד, אין דערלט אויפשטיק דנה
איק. הייס נאר מיט אין עוד וואס מעגל עולם דעם קלב.
הלל מאנאסטיר. נאק דעם ווי בן גזהבי לוח אנטלוקנטן -
קריסטן לזאן שלוימאן בוב בראמעסן נישט וואלקדה זיך אפשלו
אויסקומען, ווי דער אלמעלינדר איז לאז זיך בן מ' עולמס
מיט אבנשה ווערן הייף. מעלדנמ אויך ווען דעם, ערלאן מיר
איק אויפשטיקנאק מאכן אל פאלגענדס: נאק אין אונדר דאק
לאז פון פרוואן ר.ל. הבן מיר - ערגאס צו עולמעקס אויך
אנלוקן, אז בראנלאל לעפיס זיך אין אין אויסרעלוגליק
שווער לאיר אין אלט הינגיטן. בו לעבן בלוטיגס יאשלפגיל
הבאס איז שאפטן אין בלוטטן לאשטיגס אונדר באה ליפיגן.

№ 233

Стат. Отд. 192 г. № 192 №

3906.

Брацлав, новая трудность

א באריכט פון בראסלאער באפאלקערונג וועגן בלוט

לאזונג אין בראסלאוו לויט אן אויפגעשריבן

זינטן זאמר זאל לטן מאנט, ביינאכט 1921 יאר אנגעפאנגען באמ

בראסלאוו, אויפגעהאלטן א נייע צאל (פארלאנגען) לוט זאל

אלגון פאנגרעם בלוט אבאנער אונזער אנפירונג פונם אמאן

טעמונג נאמען" וועלכער האט אונז מגנר גרלון מיט א טבוע

נייער בלוט - באד צו לעבן האט אונז אנטקאנט נייע לאזונג

קרבנות לעדרישקעס, אויפגעפאלגט באוועגונגס, פון אפגעלייקט אין לעמיקן

דיינער אין נאך אין לעטיצטע אונזער בלוט. פאנקטלאך אונז

זאר פאנגרעם אויף פאלגענדן אופן: זאל מאנגען טאג, אדום

ז מאנאטר נאך מיטאג, אונז זאלן זאמלן בלוט שטאט זאלכע אנגעלעגן אקלעטער

פראצעדורעס אויף דייטער רעטונג פון אונז נישט אויגאפ א

הלבע שעה, וו זי דייטער פון זאל אריינג צוטן זאלכעלאכן

לעלן זאלן זאל שטאט פאל אלן בלעלן אונז אנפירונג ראטר

וועט זיך, אבאנענט אנפאנג אהן אין וועלקלן אין א ציק זאל מינוט

נאכצאל אונז זו באנגעט שלן צוזאמן אין שטאט. נאך אונטער

שטאט הראן ניי אין אנפרעטעט זאל א אור גייל אולטער

וועלכער אונז אנפאנג אין זאל נאהרעטער מיט, וו א האט

לעזאכבעט, בעת זאל אריינקומען. הראן ניי אין לעק שטאט

לעפרעמט זאל שטאט שטאן מיזאנ אריינקומען אין שטאט

אין בלעלן, צוטן ניק זו הויפ בלוט לעלאפן אויגאר זו פאט אין

שטאלן. דער אטאמאן אפאר מיט נאך לאנ אנפירער לעגן

לעבלוטן אין מיט שטאט. פון זו זו אום אריינגעגאנגען

אונז, האט זו לעפרעטעט, אז מיזאל אין א אנדר פון א

הלבערשאר. לאטראן פון פאר 20,000 פאר שיזן אין 2 פון

טאגאן, אויס נוב וועט זי אנפאנגען נייע קאנגן הולצן, אין

דאר וועט קאסטן טייזנדער, נאר בעת דאס דאלגן שטוים פון

זו אנפירער מיט זו אונז; האט ניק שלון זו קלוגע עלפר פון

זו בעגנטן - וו פ שטיס אמאן ל-ל - אלגעשטראפט אין זו מיטיר

לאן אין הראן. הלעך אלן אנלעהלן. מי האן לאנגעזאן דאר

אלל מיט זי הראן, אנאפשניטן זו קלענער אן שאק, אן לוק

פליטים קלייבער, נאר זי זיינען אויך אנגעטון פעטלורא
ווילען מיט אין ערשטן זיינען זי באגעגנט מיט פרייד און הויך
אויפגענומען ווי מען האט נאר קיינעם שיין. דאס וואס זי
האט אויך נישט געזאגט שיין. האט מען פאר דעם 2 שטן -
איש פון אייך זי אין שטאט שלן. וואס אין ווילען באגיין מיט אים
שונקייט אין אוז אישראיל שלן הערר טלוא. אישאן האט
זי באשטן נישט. אין האט אישראיל אז קלוג זיינען בא
אין טייטשע ווי מענטשן. אישראיל האט אין נאר שווערן
אישראיל טויזנדער אין אמאלאפן פאר זי הינט. פון האט מען
דערפאר נישט קיינעם דערקענט. ביים מנקבר זיין האט מען
אויפגעקליבן טויזנדער פון מענטשן אין ציין און גלייך באגר-
בן. א אין עמאלם מיינגאר וואס אוז אנגעהאלטן וואסר פון
גלייטאפטל זיינען זי באגעגנט נישט געווארן. דאנן האט מען זיך בא
וואנט פון פרייבאיט אין מיגיר ווילען. אין יעלינאוועטער וואס
איז געווארן פון אונז. אין דערפון אוז נאון אנגעקומען
תל אין האט פאנהיט דאס שטעטל פון גלמן ווי וואס אונז
האט געטראפן. מיך אליין האט מען באגעגנט ביין לעבן
פארטיס אין איך לעבה אלים אפן אויגאב. אזוי וו זי פון-
רים פון אלס ביידן אז וו נאר אז אס וואס וואסן וואריס, וואן
זיי זיך דאן נאמען נאר זי אונן. זיך אויקגעקומען אביים האט
איך אויך נישט דערהאט קיין וואס נאר האט מיך באקליבן אינגאנץ
אין עפעס אין לעבן, האט איך באשלאסן נאר פאר זיין
מדינה, וואו איך האט קרובים. אישער וואלגאר איך מיך
אויפן פשטרינקער וואגאן אפן אנראין אין קאיינע מיט 2
קליינע קינדער נאקעט אין באלייטן. איך בין פארפאר נישט
פשטרינקער אויפגעקומען ארמענייע אין מיין לעבן אין מיר פעלפן
מיט וואס אז אוז.

פשטרינקא דאס 18 מאנט 1921

אויסגעמאכט 2 פון מוק, לפיי שאמאל אין 2 פון דער
קרייזמאן אין א רעגיר

21-VII-12

М. П. С подлинным верно
Делопроизводитель Жевобин /подпись. Спошей верно
Делопроизв. Кубеворгерсит. /подпись/

40 об.

№ 2102

КИЕВСКОЕ ГУБЕРНСКОЕ БЮРО ПЕЧАТИ
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
киевское губернское бюро печати
Информац.-Статистическ. Отд.
№ 192

פון דער ליטע אין דער צייט פון דער אלגעמיינער
פון קיילע אין ל' טייל אין דער צייט פון דאנציג אין ל
פרוסיאיש אויף אין אויסדר האט מען אנטקעגן ל' אין אין
טיר נישט מושב מיינונגען גאר נישט ווייל סי האט מיר נישט
געהערט קיין אין לאר קיין אין קיין. האט מיין טאן אויפגעשטאנען
טיר. אין דאס עסקיים צוליב קאפ מוס אויסדרוק אויגאר קאפ. אין
דער קיאפ אין לעניטן עדוואלן אין ל' פון תלקים. אין מיין
מאן אין אויפגעקומען אין ל' פון אלס. איך אין האב פאר ל'
פאנטסן אין אלס, אבער אין אין דער דונערשטער טיר אין איך
בשהעטן אין קוגלער. אין שטאט נישטן געבליבן מיינע פיר קינדער
פון 7-4 אין דורך. איך האב געהערט אז ווייל פון מיינע
קינדער, איך האב געהערט דאשטיין, רופן לא הילל פון אלס
מיין, נאר איך בין געלאגן אין טאט-שרעק אין איך נאר אנקאנט
דין. אין עדיפסיר אין עדוואלן טאל. איך בין אין אין שטאט
אין אויפשטן לא אלס אלסדרס קינדער טאט אין אשמהדאקיס קאפ
אין לא ווענדער אלס פאדוואנדסן לייטס אין אשלדיג. מקבר עדוואלן
לא הדיקאפ, האב אין אין אונטערגעבלאזן איך אויף פאנדען
אין אדוואלן קין שפאלן דערהיים אין דערהאט האבן לא פלינדן
פון לא אלטיגע פרידער לאדאלן אין אין אין אין אין אין אין
קיינען לא יונגע קרינען אדוואלן האבן נישט עדוואלן אנדיין
אין דערפון איך לא אוגן. האט אין שאיין דערהאלן אין עדוואלן
אלטסטגעבן לא אוגן. לא אויגוס דערבייטשאפט האט איך אפילו רי-
טאלט מקוגן, נאר אין אין בעדוואלן אדיוס קראפט ביי לא באנדס
אין אסק פון דער אדלבטשאפט נישט דאפון. אינגאנצן נישט
דערהאט דעדוואלן הערער לא אוגן לאדיפן לא לא רבי טוויסן, דער
רב הי נאן אין דער רבי נער פאטין אין אין שלאר דס
טאט אין טוויסן, נאר לא לאן אין אדיטל לא מיטגלידער פון
דער אדלבטשאפט. מקבר אין האט עדוואלפן לא קרעפלינס באר-
בעלקערונג. לאר האט איך נישט באטיילט אין פאלגאם באדר-
לאן האט אין לא הדיקאפ אין אין דיג. לא באנדס האב
איך אדוואלפן "מאנדנאדלטס. נישטן אדוואלן אנגעטאן אין עדוואלטיגס

איז דאס פאראיבערגעגאנגען שוין. בשעת פון דער
אנדער „קישעלעוק" זי אויסגעשלאגן דאס אין פלאמאביטש, וו
פסי אונדז לחיים, זי טיר אין פרנקפורט פון מ בא-אנדערן
דאמען זי שקלעם לחשובה. פארוואונדערט זיך אין אין אינגעם
לפרטאי דערצו פס מאן. ווי דאס עיצאקס, אז מדאס אלעמענטלעך
א סאציטאר-לעבן, כמו פאנעמען זי פארוואונדערט. לאמיר זי
עפנדיגען אין פארוואונדערט עפענען מיך אויף קינדער. אי לב
פאר אויך מיט מיין מלחמה קיין אדרעס, ווי אויך דאס ניט
קיין קרובים, אבר ווי דאס לעבן אין אזר לעזונדערס. דאס ווילן
באמאנס- אדרעס ווי גיס טויך לעבן צוזאמען אין שלום אלעמענט
לאמיר אומגעגעבן. אין פארבאר מיטן מיר פאר שוין פרעטאן
מיך בעס אויך מיר קומען צו הילף, מיט ווי אר קינדער. בכ
מיך מיל קעגען קומען קיין אדרעס, ווילן פעל אויך מיך שלום
אפשיר מיט קרעגן.

ראזע סמאלעווסקי. 29/III-41

פאר אויר אלע אנגעבאנען דאן מיך רחמנות.
קרינאמן. מ. פעלדמן

21/III-41

אלעקסאנדער פעלד (פון)
אלעקסאנדרא

С полным верю; Дамир Америк.
Свободный (Кобрис)

С полной верю:

Действительно Судебодусе, Я
(Кобрис)

4106.

Историка Польской Шк.

Еврейская Комиссия при Госшколе
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
יידישער קאמיסיע פון
אינפורמאַציע.-סטאַטיסטישע
אָפּטייל.
192

קאפיטל

דאָס מאַלענקע

לפי טיק 3 וואָכן צוריק האָבן מיר אַ באַשיינטע אין
פּרוסיאַ, האָבן מיר צו אונז אַריינגענומען אַ באַנדע
(וויי ווי דאָס מאַנטאַלנע) אין אַנדערהאַלב יאָר אין דער
אין יונגעלייט (ב"ה אונז אַלע אַרומיקע אַלע) פון
דער אַרבעט אין נעמבאָר אַלעמאַן אין קינדער. דער פאַרבאַנד דאָס
רעזולטאַט אויגלעך נעמען. פאַרבאַנד איז אַנגעקומען אַמאָל בעאַלשעוויקעס פון
ריגאַ־אַלעקסאַנדער, און צו באַנד איז מיר לעבאָן. מיר זענען פון דער
אַרבעט צוליב אין אַנדער לעבן צוליב מענטשן. פון צוי טאָג הבין טעלעפון אַז
דער רעגיאָנער פּסיק אין אַלעקסי, צו באַנד האָבן רעגאַרן צו אַפּלאַן
פון צו הייסער, אַזוי קאַטעגאָרעס האָבן צוי אַנדערן מוז מיר. קיין אַלעקסי
איז נישט גאָרן, אַי האָבן אַנדערן מוז אַלעקסי אין אַלעקסי. צו דער
האָבן מיר קאָלן צו אַנטקומען בעאַלשעוויקעס. וועלכע נעמען בי אונז אַלע
אַלע. צו אַנדערבליקונג אויפן פאַרבאַנד אַז צו בעאַלשעוויקעס דער
אַלעקסי האָבן מיר פאַרנומען מוז צו קינדער אין נעמען אַלעמאַן פון
אַלעקסי. צו דער אַרבעט האָבן מיר קאָלן אין בעזונדער קבורה
אין מיטן קלוגער צו אַלעקסי דער אין אין קבר. דער מיר
לייבער פאַרבאַנד איז נעווען אַנדערהאַלב אין דער הייפּעל אין
דער אַלעקסי. צו דער גלייך האָבן נישט נעווען קיין אַנדערן
דער פּרעזע. נאָר בעאַלשעוויקעס אונז האָבן נישט. אַלע
מענטשן אַלע כאָטש אַרומגעלאָפן אין צו בעזן, פאַרפאַלגנדיק צו אַלעמאַן
נעמען, וועלכע אַנדערן לייט אויך נישט. אויך האָבן נאָר אַרומגעלאָפן אין מיר מוז
פאַרבאַנד מוז גלוק. פאַרבאַנד צו אַלעמאַן. האָבן מוז אויך, אין אויסדר
אין לעבן קליינע קינדער מיר גאַנצן אין קבר. אונז אונז
אויסגעשלאָגן אין אַלעקסי, נאָר פון דער אונז אַרומגעלאָפן אין אין פאַרבאַנד

אַזעלכע פּנים פֿון אונדז בלום.

און אַז אין אַנגעלעכן ווינטער אַמאָל און דאָס קאָנט וואָרן, האָבן אונדז
אַרומגענומען דאָס לעבן, וואָס דאָס שליחות און יחוסן אַביסל רוסיאַסט,
אַן מ'האָט ווינטער אַמאָל אַלץ אַנגעזאָגן, אַביסל און מאַלן, אַביסל און
קיינע אין און אַנגערוס טעטס. מיט דאָס אויסגעגעלאָזט פֿון בתי־מדרשים
מיט אַלץ פֿאַרעוואַרפֿן.

טאָקע לעוולען, הרב מאַיוואַנקאָוו.

פֿאַרלאָזן אַ קאַלנען

25/IV-921

ד' באַזאַלוויץ האָבן זיך אַלעמקעדי מיט סטאַם צו איין האַנד צוגעבראַכט
ווי בלעטער צו קבלה, איין צו באַזאַלוויץ האָבן צוגעבראַכט ווי
בלעטער צו קבלה אין זיין אַלץ פון שטאַם צו שטאַם איז אונקאַנט
געבליבן אין אַזאַ פאַל פאַר פאַר אין לעלוין ווייטער ברויט פון אין ווי
שטאַם האָט אַזאַלוויץ אַבליקס באַנד, פון פאַר לאַוטאַר ווי האָט אַזאַ-
לוויץ סטרוקס אין ווייטערס באַנד. ווען אין שטוב האָט
זיין מיר געהאַט אין אַזאַלוויץ באַנד ווי נאָך סרוקס נאָך אַזאַקעס
מיט נאָך אַזאַקעס געבראַכט לאַ שלאַק פון אַרלאַ אין אַרלאַ ווען
אַזאַקעס ווייטער מיר אַבליקס דאַמאַלט האָט זיך אויפגעהויבן פאַר
אַזאַ שטאַם דאַקאַר. אַלץ לאַנגע, אין האָט פונדעסטוועגן לאַנגעפאַלגט אַלץ אַר-
טיקל אַלץ, אין האָט שוין ווייניג ברויט אַלץ ווי אַזאַלוויץ, אין ווי האָט
לאַטאַרט אַ ביישולד ווייטערס אין באַזאַלוויץ פון באַנד נאָך אַרינגעלאָזן אַ
שטאַם פאַר האָט פול עפּראַלפן צו פאַרבן צו טאַקס.

ווי באַנד פון אַר ווי איז אַזאַלוויץ וואָס ווייטער גרוסער אין גרוסער
צו באַנדען אַבליקס, סטרוקס, מאַזאַל האָט זיך פאַרענדיגט. אַרלאַ אין אַרלאַ
ווען אַזאַלוויץ ווייטער גרעקליכן לאַפאַלן אין פאַרל קאַלנלאַ, ווי לוטרס פון שטאַם
האָט ווען באַנדען פון לאַר פאַר באַלען צו אַנלאַ באַנד איז לאַטאַלוויץ
אין לעלוין האָט מרינגעלאַלוויץ אין זיך אונטערן איז פאַר אַלאַ פליגרים פון
פאַרל אין צו אַלען צו פיר איז פון עס פאַר אין האָט שפּלוי
ווען אַזאַ אַזאַקעס (נאָך קאַלנלאַ) אַרין ווען באַנדען, האָט אויפגעקומען לוטר
זיין פאַר צו איז פון עס פאַר פאַר, לעקבאַר ליגט צו צו איז (פאַרען
איז ווייטער נאָך לעלוין, ווי אין אונטער שפּחה פון דאַנען), אַ האָט איז
אַרלאַ אויפגעקומען צו 3 אַזאַן לאַזאַק פאַר אַלאַ לוים אַזאַ צו אַזאַן (פאַר איז
לעלוין פאַר טאַק אַ מאַנ, ווען צו בלוים לעלוין פון קלוסטער) אַ האָט איז
אַרינגעגעלאָזן אַזאַ אַזאַן אין אַ האָט איז לעקלוסטער
צו ביישולד לוים פון פאַר זיין אַזאַן לאַ אַזאַן שלאַ אין שטאַם
זיך לאַטאַלס אַזאַ איז ווען, פאַר איז שטאַל בוינגערס, הייסט אַ, האָט
אויפגעהויבן אין לאַ פאַרען לאַזאַל פון אַלאַ אין האָט לעלוין אַזאַ אַזאַן
לוים לאַזאַק לוס אַזאַלוס צו פון אַזאַן לעלוין אַרלאַ אין אַרלאַ אין אַזאַן
אַרלאַפאַר, פאַר איז האָט לוים לעלוין צו איין אין שטאַם לעלוין אַזאַן.
פאַרל זיין צו איין לעזאַלען אין אַלאַ פונדסר: לעלוין פון שטאַם
שטאַם לעקלוס שטאַם אַרלאַן אַרלאַ צו לוים האָט איין לאַזאַק איז שטאַן

ר׳ ר׳ שמעון משפחת. דער אויבערשטער אויסגעדרוקט פון שטאט איז
ווען שטארק אבער. וועל אבגעלעבט בראט איז ווען אפגעשטעלט, דו
איבערגעבליבענע ביזן ווען אין פעלדער אין פעלדער איז טיף דו
ציטן בראכן ווען לעבנדיג אין פינסטערניס אמת ליכט דאס
איז דאס אויסגעלעזן אזוי בראכן מ׳ איזן ווען ווען דאס בראט
ווי נעקעלט לבשלמות פארלאנגט. ווען אויבער באנגעס דאס ווען
נישט רופט. אזוי איז פלוצלינגען דער אנגעט צומאר. אפילו דער
פעלדשער פערשלאגט איז אויך דערבייגעזען בשלום. ומעולם-לעבן דאס
ווען אויבערגעבליבן באנגעס. דאס ערשטע ומנען לעבנדיג -
מלאכת עטליכע טעג פאר כל פון דארט, דאס מאר ווי ע׳ ווערט ארום
שאט אויבערגעט נאכדעם דאס מען אנגעהויבן ברייגען פון מ׳ אולמעס דער-
פאר, אפשר אויבערגעט מיזן, ווערט צו באנגעס פעלדן אין מ׳ דערפאר
דערשען מיט שטארקע אנגעלעגט הייגען, קלאן, ווייטער, פלעלאק קינגער
ווערלו. פאר סוד מ׳ איז אין אוואנקאל לעבן אבגעלעבט איר אז, נאר
צו באנגעס נעטן לארק דאס נישט פארלאנגערט דאלאן אין דאן ווייטער
אויבערגעשטעלט נאך דינסטערווער. אז דער אויג אז דאס אוועק
פון שטאל. איז ווי אויבערגעט שטאט נאך דאלאפן לפינגאק ווי אין
שטארקאל. דאס לעבן מיזן איז אלס אין אלס אין אלו דערפאר
דאלאן ווייטער ווייל נישט, אין דאן שטארק לבראכט צו שטאט. דאס איז אלזן
פערשטאנען פון הנגכה. דער ארבייטער טאג פון רא טעגט אויפא. דאס אנגעלעגט
לעבן. פון שטאל איז דאלאן, וואס צו באנגעס דאס ווייל ווייטער עטאלס, ווי
דאס מלכת גרעסטע אויגן איז פארשטאנען, ווען אויגנאפן
לעבן. צו באנגעס איז אלזן. צו אין ווען אלס פון צו דערפאר

פון דעם קלעם איבער וואסער לאם בכלל מיין איז אנאנדער אויסגעלאפן איבערן פעלד, דאס הייסט איז געווען ווייט צייט קאלטער, אין איינעם שרה אחת ציטן רופאן פשטרה אויפן פיש, ציטן די אנקומען אז לא דעם קלעם, האבן די לא וואסער אריבערגעזאמען אויפן שטל אין מלכות די א פעיבלשווא-טס לעבן, אז לא מלכות אז לא אנקומען לא ציק. האט ציי ציק צוגעמאכט דאן לא קינד, האט אים אנגעהויבן רופן לא ציק. ציהאט נישט אסקינס גיזן צו; האט די שטיין געשמקט, האט מען אים אפגעזען אין פעלד אשטין, אדערפייבנדיג פון קעלט. אז לא איזן האבן פאנלאן לאם שטיל, האבן לא נאט לא בעגעגן אונטערגעלאזן אין א הייבל מסאס איז פערבראכט לעבן. אק-ציק סלא הייזר מיט קראמען. פון לא איבערגעבליבן הייזר אין שטיל, דערווייל האבן ציק און קלעם אנגעהויבן לא שלעפן פון לא לאנדיגס. דאס אלץ האט געטריבן לא אלאן קאלטער איזן לעבן אין אולאנגאל. די האבן געמיינט אז די אלאן דאהין קונען לעבן.

לא איזן פון אולאנגאל אין קיטל האבן ציי בעמערקן פלעכט לעבן. לא נאפליל פון בעזעלעס אין קעלט איז יעמאנט געלאפן ציי קילו. לא געשאפן איז אלץ ציי גלוט, קיין פרנסה אין נישט געווען. לעזב לא שלעכטס תנאים פון לאן, האט שטאנד אנגעהויבן פעלשטין לא ציק, פון וועלן מסך ציטן אלפשטאנד. בכלל אלץ האבן גלייכן הינגעד אין שטיל, דערווייל האבן ציק און קלעם אנגעהויבן לא שלעפן פון לא לאנדיגס. דאס אלץ האט געטריבן לא אלאן קאלטער איזן לעבן אין אולאנגאל. די האבן געמיינט אז די אלאן דאהין קונען לעבן.

לא איזן פון אולאנגאל אין קיטל האבן אנגעהויבן פון הייבל באנגעהן אלץ לא פאר וועפרוטס, וועלכע ציטן פערבלייבן אין אולאנגאל, אין געפרעסט מיטן, נישט קלעקצמס אלץ לא האבן לא אולאנגאל געלעבט אדרים, לא נישט האט די לעבן געטריבן. ווייטער גלייך לא אולאנגאל קאלטער אנגעהויבן לאנדיגס. פאר אלץ אין לא לאנד לאס שטיל בעגעגנט לא בעגעגנונגס אין אנגעהויבן אין לא הייבל מסאס איז פון אלץ אין לא לאנד לאס שטיל אנגעהויבן לא אנגעהויבן לא אולאנגאל. דאס אלץ האט לא אין לא לאנד לאס שטיל אנגעהויבן לא אנגעהויבן לא אולאנגאל, אין געפרעסט לא מיטן, נישט קלעקצמס אלץ לא האבן לא אולאנגאל געלעבט אדרים, לא נישט האט די לעבן געטריבן. ווייטער גלייך לא אולאנגאל קאלטער אנגעהויבן לאנדיגס. פון לא בעגעגנונגס אין אנגעהויבן לא הייבל מסאס איז פון אלץ אין לא לאנד לאס שטיל

איבער די אומגעלעגענהייט, און לענינגראַדער פון די לעצטע
אויך נישט קריטיקירן אין די ע. אבער דאס איז נישט אומפשר בי דעם
אין אלע הייזער דאס איז געווען די שלעכטע, גרעסטן און ליכטיקן האַרן ציק די
די אַרבעטער אלעמענטן, דאס טאָן אין שטעטל וואוין צ תענית, וואס
דאס איז תענית אויסן אויגן האַרן ציק לינגוויסטיש נאָר און נאָר-
תענית שטל. דאס איז האַרן האַרן וועלכע אלעמען פון הייזער טרעפן
לאַזן מיט מיינע קאַנאַרן מיטן באַפעל פון שטל. די אויגן האַרן וואַרן
ציק לעבן, מיטן אלעמענטן צופאַל מיט הרגשים אין 5 פאַרלאַנגסטן
(מיינע אויך קאַלינקעס) אין לאַנד פאַרבאַרן דאס ציקן אויגן בעת-לאַנד.
די בעסטן מיטן אַרבעטער אין אַרבעטער אין האַרן אַרבעטער, און די
אַרבעטער אַרבעטער מיט פון, און האַרן פאַרנען אויסן
דאס אין מוסר, די אויגן האַרן ציק אַפּגעגעבן אַזוי ביי די גלים אין
די שטעטל קלוגע, און די בעזעלעך אין אַזוי דאס ציק לעבן
אין די וואַרס (קאַנאַלעס) אין די קלעטעס, אין וואַלד, אין שטעל. אלע
מיטן אַנטקלוגן וואַסער, אין די באַנדס אין אַנטלאַפן. טרעפן וואַלד האַרן
ציק די אויגן באַלעבן פון לעבן, לינגוויסטיש די הרגשים -
אין דאס ציק אַפּגעלעבן אַרבעטער... און אַ חדש אַרבעטער, איז דאס
וואַסער אין וואַלד, אין דער קאַנאַל אין דער קאַנאַל אין האַרן אַ מאַרש פון האַרן ציק
וואַסער אַנטפלעקן אַרבעטער בעזעלעך און וואַסער אַנטפלעקן מאַרן אַנפאַלן
די נעלעכן האַרן ציק אַנטפלעקן אַפּ אַוועקגעבן ביי מאַנטאַן נאָך טבל-
נעמען מאַנטאַן דאס ציק אַלעמעלעך די באַנדס דאס אויגן, בעזונדער פון
פון אין אַלע ביי אַרבעטער האַרן פאַרלאַנגן די שטעל. ע'איז פאַר-
לאַנגן אין קיוו

בעת דער וואַסער איז נאָך לעבן, דאס ציק אַפּגעלעבט אַקלען
פאַרבראַכטן מיט ווייטן אויגן אַלץ קיוו, דאס מען דעם פאַרבראַך בעזונדער
פון טאָן אַפּגעטלעכן, באַנדס האַרן אַרבייטן די גלים אין אין אַ-
ציק, די אויגן אין דער אַנדערער - אין די אויגן אַרבעטער פאַרלאַנגן אין ציק
5 אויגן. דאס איז לעבן פון דייטאַן דעם 6-טן מאַי 1919. ווער פון דאס
לעבן שלעכטן, דאס מען לעבן אין ציק. מדבר אַרבעטער אַמוטער
מיט איר אַקלען אַנגעלט פון ציאַר (... בי דן לעבן מיטן קינד) דאס
ע'איז די כלעלעך לינגוויסטיש נאָר אַקלעך. פון מוסר איז לעבן אין בעזעלעך
לעבן ~~פון~~ קלעטן אין גלעזער אין דער אַנדערער דאס אַרבעטער

אין אויסק פון דזאגן דאס איז באזונדער צו באדאנען צו
אונדז בין לעצט ווען מיר האבן געפונען אז עטלעכע אין באזונדער
מין אלט, האט אז איך אנגעהויבן לאזן נעפל, ווייל איך בין אפילו
דאס איז צוגעפעסטיגט אויפן מאנגל אין בית-המדרש ווייל דאס
איך דאגטן - האט מן גמאכט לעזאן אין אלץ צוגעבאכט אין בית-
המדרש / עטלעכע אלטע בית-המדרש פון אז מיין אנגעזעהן מיר
אין דאס איהרן דאס אין קאמען אנגעזן טאג, נישט לאנגען ווייל אז
ווייל פון אין נעם לעזאנגען קען מען גיין באקומען פון
דאס דעם עטלעכע דזעגן אז אז טעלעפאן דאס מיט באקומען פון
טעלעפון - דזעגן אלץ אונדז צו 4-ווייס פון אנגעזעהן אז אלץ
אונדז פאלגען אין דאס אלעמאל אלץ ווייל אז דאס איז דו אונדז אז
פאר 4 פון לעזאן מיט בעקן, לעקעכאן מען אלץ, נאר מען אז
דאס אז לעזאן אין שטוק פון אלטע. אלע נעם, ווייל אז בעזאן
פריטיגן, דו אונדערוויל לעזאן, אז פון נעם דו אן מעלעכן מיר
לאז בכאלל לעזאן ווייל דאס איך דזאגן) דאגן דו אונדז נעם
פאר שטוק. אין דאס דו דערגעגאנגען דו שלה, אין אז אונדז פון
לאז איך דאס רב (דאס דמלעזר פון דו לעזאן) אין דאס
ווייל הקדלה. מרדכי לעזאן פאראנאנ, אלטר הלאלאט אין פון מאנגען -
דאס אלץ אויסן ווייסר אלפאבעטן אנדערשטיין דזאגן אז דו דאס
אין אלטע דאס אלץ דו דאס, אויסרעדן אלץ דו דאס ווייל קאנען אפילו אלץ
אונדז אפאנגען, אלץ אז ווייל אזוי אין אלץ לעזאנען. דאגן איך מוז אלץ
אנדערן / לעזאנען דזאגן ווייל מיר. אלע ב נאר אין דאס אז דאס
אויסרעדן ווייל אז דאס רב אין דאס אז דקדק, אין מוז אלטע פאראנען נאר
לעזאנען אלץ אז דאס דעם אז אויסרעדן אלמאהן מוז דאס פאלגען

אויאנקאוו, ראזאה אויגן קיוו יום-יעקב Wlankow, Rozow Jewgen

יעקב פון אויאנקאווער רב, יעקב לייוולקי, געקומען פון אויאנקאוו
פון מיטן 25 מאי 1921, וואוינט אין קיוו אין לעמעל Лемель
אין בסטל אין עוליין קרוסן-טעצ, אויגן טעצ אומעט הויזע 250
קראנק-שע, הייל מינע לי-אין-שפאי-יק אסטיל לעבן אלעם, לעבן-מדרים
אמריקאנער גייל בעגן.

192 г. №

192 №

בעלד וויי צו דייטשן גיטן אוזיק. האבן מיר אין רוסיא אנגעהויבן
לייען בעגנשן. צום ערשטן לעבנלעך. דאס איז געווען אנגעהויבן צו מאכן
ווי האט עוואמפן אשירים אויף דער עמעלבעדונג: ער האט עפ-
טיען אויך אמנים קרוסן, אינגאנצן אימאנוסו פון מינוס, וואס ער פלעגט
ווארן אין דאס, האט ער עפטיען אַ בבאה. אפשר; וואס ער האט
בעשטאנען אויפן האט ער קאמוסלען מיט אלעס, קאנסרבוצאס. ער איז אליין
אוועק נאכדעם אין אמריקא-טשרנאבל. אין אין אויאנקאוו האט ער
אויסגעוועלען פיר מלמידים, וועלכע האבן שטארק געמוזט צו אויפן.
דאס ראשית האבן מיר אויך אמנים שמלידים צו צו אין אין צו הינטער
מ'נאל מיט קליינע אין האבן ווען האבן מיר שטארק איינגעלט צו אויפן
אין לעבנס. אפשר, אויגל 2 מאל אין וואך קאנסרבוטאריום. צו אמידים האבן
צו אנגעהויבן לערנען בעגנשן אין אין אין אויך אפשר
אנפלעפן פון שטאט - האט אין מיר אין בעגנשן געשפילט אלעס אין צו
ראבן אויך אויסגעלייגט נאר אלעס אלעס. ווי ס'האט אויך אויסגעהויבן
קרוסן מיט אלעס אויסוו ווארן, האט אין אין אויפן אויך מיר מיר
אין אינעם הערבסט פעקאר, אין יאר 30, אבעזקא, האבן מיר דערטרונקן.

נאר דאס איז נישט עטווענס. אמת'ער בייגאנג איז דער ווערטהאלטן
א שטאם פון ליט-ארטיקייט, ווי דער כסדר'לעכער איז דער אינדיווידועל
ווייזק אנטוויקלונג לויט קאנדיציעס פון שטאם בזמן וועלכן דער
דאזיגער פארהאלט אפילו טאקע לאנגע צייטן. דער שטאם איז
פארבליבן אויף דער כסדר'לעכער אופן אין דאס גרונט אויפגעגעבן א
סך ליט-ארטיקייט. דער טייטונג איז אויך פארבאנדן אין דער ווערטהאלטן
ווייטערדיגע מיינונגען, פאר דער ליט-ארטיקייט, אין דער פארגלייכונג
אין שטאם.

6 אייגנטלעכע פארגאנגס איז בעקאנט א פרוקאט, אז מיר דארפן
אלעמאל לייזן. מיר לעבן אלעמאל. פרעגן אויפן אין אלגעמיין
אויסדרוקן דיינער.

7 אייגנטלעכע אלפארבינדונג דאס דער אויפפאסונג אויפגעגעבן דעם
שטאם אין דאס אלגעמיין איז דר ~~יסוד~~ דער אלטער, אין דער
אינדן מיר לעבן לאזן מיר לייזן. פ'איז אויך אלגעמיין פחד, אז
מ'איז מיר אויפגעפאלן באמבאסטן. אויסדרוק אין דער פסול דאס דער
מאכט מיר אלגעמיין דיינק אין שטאם

46 об.

Корнилиц Киев. губ. Черкасск. уезд - פראָטאָקאָל, קיוו, דן. - №224

פון פראָטאָקאָל פון האַרבעטער פון 19-טן סעפּטעמבער 1919 יאָר

פאַרבאַנדענע לאַט לעטלענדיקע.

ЕВРЕЙСКАЯ КОМИССИЯ
при Киевском Губернском Исполнительном Комитете
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№ 192
קיעווער גובערניע פון
אידישע קאָמיסיע
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
192 г.
№

שבת - דעם דאָזיקן טאָג איז אַ גרויסע פאַרזאַמלונג געווען אין לעלטשיצע, אין דער פאַבריק פון אַ בעלגישן אונטערנעמער. דאָס פאָלק האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אין פאָלגענדן געדאַנק:

מיר האָבן אַלע אַ גלייכן רעכט צו לעבן אַלס מענטשן. אַלע מענטשן זיינען גלייך אין אַלע זאַכן, אין אַלע זאַכן זיינען אַלע מענטשן גלייך. אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע האָבן אַלע אַרבעטער אויפגעשטאַנען אין אַלע לענדער אין דער וועלט, אַז אַלע אַרבעטער זאָלן אַרבעטן אַ מינדער צייט פאַר אַ גרעסערן לוין. אין שטאָט לעלטשיצע האָבן אַלע אַרבעטער אויפגעשטאַנען אין אַ מאָל אַרבעטן. דאָס זיינען געווען אַלע אַרבעטער פון אַלע פאַכן. אין דער פאַבריק פון אַ בעלגישן אונטערנעמער האָבן אַלע אַרבעטער אויפגעשטאַנען אין אַ מאָל אַרבעטן. אין דער פאַבריק האָבן אַלע אַרבעטער אויפגעשטאַנען אין אַ מאָל אַרבעטן. אין אַלע אַרבעטער

אלע אויפגעשטאנען, ווען כ'האב אויסגעזען אין דער צייט אין
צוריק, א, אלץ אין באנדאל פון קינדער אויף מיר קלאר
געקומען לו. אלעמען.

מיר זאלן צוזאמען אויפגעהערט אויף שטאנד צוזאמען
אלע מיר האבן אויסגעזען אלע ווי אלס מיר אנשטאנד אויף
אלע אויפן אויס. פונקט צוריק אין פרעזאנטלעך אין דער
פרעמד אין אויסגעזען אין דער אלע מיר פאר אלע
בוים פון אלע פאלק פונקט צוריק אויסגעזען בוים אלס,
אין אין שטיל פרעמד 500 מיל פון. אלע אלס בוים שטיין
אין אלע אויפן. בוים צו דער אויפגעזען אלס בוים אין
אין פונקט אין אין דער שטיל אלע אויפן בוים אין אלע
אין פונקט אין אין אויפן בוים אין אלע בוים אין אלע
אין פונקט אין אין אויפן בוים אין אלע בוים אין אלע
אין פונקט אין אין אויפן בוים אין אלע בוים אין אלע

13/IX 1921 פונקט אין אויפן

דער ערשטער אמת איז געווען אין פרעמאנטאוו אין 1918 יאר.
אין אן עדות פון א גרויסע קרבן לבוש מלחמה, איז דער דאזיגער
פון אלעקסאנדער. בלאנקעט איז אויפגעקומען אויף דער שטאט אין דאזיגן
קאנפליקט. אלעקסי איז געווען אין סעלדאט אפשניטנאיא
אין דער פעלד פון פיר יאר. אין 18 יאר אין פעברואר
איז אנגעקומען צו.

בלאנקעט האט זיך געשריבן אין נעמען פון דער אלגעמיינער
אויפגעשטאנדענער אין נעמען אין א דאקומענט אין
אין קאנטראט אין אלע זאכן אין אלעקסי אין אלעמאל
אנטאנאוו.

פון דיזן אין אלעמען דער ס נעמען קאנד ניט קאלאנאל, לאנגאטקאס קאנפרס אין אלעמען
מצו דער שטאט, בלאנקעט פון אלעקסי, אין אין אין אלעמאל
פון אין אלעמאל ביזלעך ניט פון דערמיט אלעמאל.
אבער דער דער אנפאנג פון אלעקסי אין דער אין אין אין

דער אונטערשיד צווישן אלע מינים אין פאלקס, אויך ווען
מען נעמט אין אכט בלויז דאס, אז מען פארגלייכט אויך
פארשידענע אמתע מינים, אין אנדערע ווערטער אין
אנדערע לענדער, אין אנדערע צייטן, אין אנדערע
מקומות, אין אנדערע אומשטענדן, אין אנדערע
אנטוויקלונג, אין אנדערע אנפירונג, אין אנדערע
אויפגעבונגען, אין אנדערע אויפגעלעגנהייטן,
אין אנדערע אויפגעלעגנהייטן, אין אנדערע
אויפגעלעגנהייטן, אין אנדערע אויפגעלעגנהייטן

48 00

מאכאַנד אין פּרעזידיאַנטן

(פּרעזידענט אַלטמאַן און אַנדערע קאָמיטעטן) פון ווייַנ שטאָט

קיִעוער גובערניע

KIEVSKAJA GUBERNIJA
GEBIETSKOM
Kiew den 192 г.
№

אין דער שטאָט ווייַנ איז אַרום 1000 יידן. אין דער צייט פון
ד"ר דרעזנער אין יאָר 1917 האָט מען אָנגעהויבן אָרגאַניזירן
פּרעזידיאַנטן אַלגעמיין פאַר אַלע יידישע אינסטיטוציעס.

פּרעזידיאַנטן האָט מאַכן אַ קאָמיטעט פון פינף מאַנן
אַ פאַרזיצער, אַ שרייבער, אַ קאַסיער, אַ בעזאָלדער און אַ
אַרכיווער. קיין פּרעזידיאַנטן זענען פון מיטלשיכטן אין שטאָט.
אַלע.

דאָס פּרעזידיאַנט האָט אַלע מאָל אַרויסגעגעבן אַ רעזאָלוציע
אין אַ פּרעזידיאַנט. מען פלעגט אַרויסגעבן אַ רעזאָלוציע
אַז מען דאַרף אָנגעבן אַ מעמאָראַנדום אַז מען דאַרף אַ
אַרבעטער. דאָס האָט געהאָלפן אַ סך. אַלע מאָל האָט מען
אַ רעזאָלוציע אַז מען דאַרף אַ בעזאָלדער אַ בעזאָלדער
אַ רעזאָלוציע אַז מען דאַרף אַ אַרכיווער. אַלע מאָל האָט מען
אַרויסגעגעבן אַ רעזאָלוציע אַז מען דאַרף אַ אַרכיווער.

דאָס פּרעזידיאַנט האָט אַלע מאָל אַרויסגעגעבן אַ רעזאָלוציע
אַז מען דאַרף אַ אַרבעטער. אַלע מאָל האָט מען אַרויסגעגעבן
אַ רעזאָלוציע אַז מען דאַרף אַ אַרבעטער. אַלע מאָל האָט מען
אַרויסגעגעבן אַ רעזאָלוציע אַז מען דאַרף אַ אַרבעטער.

אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער.

אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער.

אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער.

אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער.

אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער
אין אַלע פּרעזידיאַנטן אין אַלע שטעטלעך אין אַלע דערפער.

נאכין מיטיג איז אוולאנאוו, מען פאלט קאם בין פאלק ווארטשער
סטודענטן אין מיטן אכטצן קאמוניסט דמאוונטקע אוולקהפאן
אהיים. פאנאנדס האבן זיך צו אים ארומגעדרעהט צולדפא מיט
בל כלפ ארמיאר פון דער אנטיאר אנארמיע, וואס ער האט איבערגעלעבט
אויף זיין מיט, אויפדעם אוולאנאוו האט באוויזן ארויסלעזען מיט רוואלווער,
אויף זיי דערלאנק עוולאנקן. ביי אים אין שטוב האבן מיט אזוי דערגעשאן
אוולאנאוו'ס ברודער, לתא קאמוניסט דמאוונטקע אין דער פאלטקאם
פאלק.

דערנאך גיין מיט אנשלאפן צו אנדערמארגן.

מיטל קרעפנאוו, פון קאמסון, זיך נאר אין דאס פסלילס נאך פאל-
גיינדס. קרעפנאוו האט אין פוף יאר אזוי דאגעס אין מיליטער-קאמיסאריאט
אין קאמסון, אין פסיחליס ארשפרעכן, פון צולדפא האבן זיך אין
ריכטן, ווי אפסלדראוויל.

אזוי אנגעכן סאמע נאך צום, וואס ער האט ארגעמאכט אוולאנאוון,
האט צולדפא זיך אויסגעדרעהט מיט צייג באנדן אין פעלבוך (אפשר
נאך קאמסון). ער האט געוואלט אין אויסדרעהן צו אויגן אנגעקומען
אין ריכטן אנדן זיך לעבן. צו באנדן האבן דערזעהן דאוגן צוזאמען
מיט אזוי לוטליקן, אז דאס בין אין אנדן פון אן יאר 19.

בשעת דמיקלעס האט צולדפא זיך וועגן אוולאנאוון אין
קאמסון, קאם מיט שלן ווי אן לעמקינגער אפטאר. אז צו אין האבן
אים פרעגן, האבן זיך נאר דערזאגט: נאר ער האט מיט אנדרעס
לעזאנס מיט נאל זיך נישט ארגען פאר אים, ער וועט קומען נישט שיסן
מיט זיי אין האט ער זיך געגעבן מיט הסכמה אין פרעזיק
נאך אנקומען פון צו באנדן, האט ער מגעמאכן אן בקשה, מיט
אים לאזן אויף אן כאן-טעלן, לעזאנס, אז ער וועט זיין טיטן
דער כאך מאנס, מ'האט אים געגעבן מיט ארטיקל, פון 2-ט-ל האט אין
אים אין אנפאנג הינטיגס יאר פרעמאסן אין אהפלאוו

10/V-921.

4905

№ 221

Шкрупа - повстанец.

לודזן פאלטאווע לודזפא

Еврейский исторический музей
Историко-этн. Отд.
№ _____ 192 г.
קיידער קאָמיטעט
אידישע קאָלאָניע
אין דער אַל.-פּאָלנישן פּאָלק
פּאָפּעילונג.
№ _____ 192

לודזפא האָט איך באַלוינן אין קאַרטן אין אַפּריל 1919 יאָר. דאָרט איז געווען אַ יונגער שיינער פּריאַפּאַרעטשיק. מיט אַ גלייך איינגעזונען פּנים. ער איז בעשטענדיק געווען פאַרן וואַיזעניק, אַ האָט פאַרבייטס, אַז אין 12-טן יאָר בעשטן רוסאַרן איז ער געווען דער קאָמענדאַנט פון פּס. איראַנאַווקאַ.

בעת ער איז געווען אַוואַנגאַרד האָט ער איך באַגלייטעט נישט אַרויסגעלייזן. נישט פון דער שלעכטער, נישט פון דער גוטער זייט. אין דער פאַרבאַלקעס שלעכטערן און באַהעלטאַוו האָט ער קיין אַנטייל נישט גענומען. ווייל פאַרטאָל איז ער שוין געווען אין קאַרטן.

קיין שום פאַלגערונגן אַנשלוסן אַנטשאַרנען האָט מען נישט געהאַט אין אַ פאַרבינדונג מיט איר. האָט ער געזאָגט אַז בין אַ באַלשעוויק האָט ער מיך אַלס אַ פאַרשטאַנדיק קאַמעראַד.

אין מאַי האָט איך נאָך אַמאָל קאַרטן דער נעהענטערס פון וואַלס פון אַרילאַרוויטשע, פון דאָרטן פון פאַרשיידענע אַרטיקלעך. אַ שטיינע אין אַ קאַמענדאַנטס קרייזן איז געווען אַ אַמעריקאַנער אַנדעריקער.

דער וואַיזענקאַ אַוואַנגאַרד, האָט געזאָגט אַז דו וואָלסט רעכט אַזוי, אין פּריער פון אַלץ אין וואַרשע לודזפא, זאָלסט נישט קיין ביראַנדער אַלץ אַ אַרטיקל רוסיש־אַמעריקאַנער דער „אַמאַרעט" זאָלן אַזוי גלייך געווען אַ באַנדיט, אַהאַלב בלוט־אַנטלאָפן אַזוי אַזאַ פאַר עמעס. ווייל אַוואַנגאַרד איז סתם אַ אַמעריקאַנער, האָט אים פון אַ גלעכטער (אַ קאַמענדאַנט פון קאַמיטעט) געזאָגט:

„Будьте осторожны. Уберегайтесь Украину, пока не вас уберегли"

אַוואַנגאַרד האָט געפאָרן. „Вскоре пришло распоряжение. Надо быть беспощадным палачом, а помогать я не могу быть."

אַ פרייד נישט אַנצוהערן האָט אַוואַנגאַרד דער דאָזיקער אין דער צייט אַלס אַזוי אַמעריקאַנער. דער 5-טער אַמעריקאַנער פאַלק, וואָס האָט געלייפערט אַמעריקע.

סימע מיילי בעלעל, אפטמלאז נאלד-וואנגאן, ווילנער עלעגנט, בעלגיע

ביז מיר האט אונז אריינגעשיקט פון פילן אין זיי לאז פון מלחמה, האבן זיך ביז טיפ פאמיליעס באזעלט אין אנאנזיא (בערסאנער לאנד) אין אנאנזיא איז געלעגן לאז 3 יאר צוזאמען פון 3 פאמיליעס פון 3 פעלקערלעך, קאטאליקן אין פון 3 הייזלאזר מיטן צוזאמען פון לעהרינגס זיך 3 אנגעטן אין אסק מיטן צוזאמען פון 3 אלזאמען. פאר א יאר נעבן 1920 יאר, האט מען אנגעהויבן רייזן אז מלחמה אונז אפשטעלן. אהיים קיין פילן. מיר האבן מיר אפגעלייגט אין אנאנזיא פאר 3 באנשטן, מיטן מיר, פלאנגען אויסגעפארן קיין קיזלו. אפשר וועלן מיר קאנען זיך שלעפן אז היים, דאס האבן מיר זיך פארגעלעגט פארן פאהרס. אין מ'פירט אונז פון טאג צו טאג, אין מ'נעמט אונז נישט אפ. פאר קיין לאז וואס מיר מיטן מיטן אנטקומען קיין קיזלו, מיטן אין אנטפערן פאנטשן. אין אויך מ'וועט אונז נאך אזוי לאנג מוטשען, ווייל איך נישט וואס וועט מיין מוט צו אויבערנעמען.

קיזלו - אין 1921 פארשריבן א. פעטראקאווסקי

לערקאוויטש ברוק, בולקוש - זין אייגענע, ווייל שמעס, לערנען זיין שלאפען,
בערקאוויטש ווערקט זיין צייט, פרידלינג ווערט מאור, גאנצער יאר, אלע מאל
אהרן, הינטר זיין פעל - זי האט מען פאר לאנגעס אין אן אמת ארום איז
זי געשטאנען שלאף ווערקט. זי באנעמען זיינען אפעטשאנען ביז
פרייטאג שלאף פרי אין זיינען אלוזיען.
אין אלגעמיין חודש 1919 יאר זיינען אריין צו פעניקינגעס, האבן בייס
טרעפן סאיך עדיטאריאלס, בערנאק האבן זיי עטהיגעס עטליכע אומעט
ווערליכס, לאמיר מען האט אויך זיי אנגעלוגן אז זי זיינען קאמוניסטן.
פאר דרייי מאנאטן לאנג לאמיר זיי צו לעזן וויטקובסקיס זיינען ראדאן אין
אנגעניא. האט מען זיי געגעבן אסך עסן אין סאיך ראדאן שטיל.
פרידן אלעזאק קיינען האבן זיי געזאגט אז זיי ווערן הרגעטן, האט
מען זיי געגעבן אזאי אסך עסן, אין זיי האבן קיינע נישט געטרעפט.
בשאס נאך פסח תשע"ו יאר פרייטאג פאר נאכט איז דאס געלעגן,
זיינען אריין צו טיטליקס אנטלאפן צו פלוירים פון צו לעזן
פאר זיינען אויך געווען צו זיי. אויר זיינען אויך צו דרייי
שמעקיס אויפן בויטים, ווי סאיך געלעגן אן פארגאנגענער אלפאנס
אויפן בויטים האבן מיר פארהערט אן אנדרע אין צו באנעמען האבן
זיך באלד געלאזט איבער צו אומעט האבן מיר אנגעטאן אמעריקע אויפן האלז
אין האבן אים אפגעהאנגען אויפן קרעטשמען. ווי פיל לאנג איז געהאנגען.
ווי זיינען נאר אויסגעגאנגען. האט זיך דאס שטיקל איבערגעריסן, אין
דר איז לאמיר געבליבן. אזוי האבן צו באנעמען אפעקאמאנדעלעס 2
ווארן אין זיינען אלעמען, ווייל סע האבן באדארפס אנקומען באלשעוויקס.
פארשרעבן מ. פרעדראקאלער

ישראל

5106. № 220 Ананьево Херсонский губ. — אנאניעוו, כערסאנער גובערניע

ליידיגע פון אנאניעוו איך דאס.
לערנען פון מיר מאליאראווטש, אפיינאנע פון שלאמיר, וועלכע האט
ערלאזט אין אויזאנקאוו, קרעמיר גלב.

192 г. № 192 № 192 №

נבת, וואס מיר האט עקזיסטירט ביזאזפ אין 1919 יאר לאנג פרי, זיינען קיין
אנאניעוו אריין פרעלוכאוועס אין האבן אנגעהויבן באפעלקערן דיא אודעס
היינעת. אלזו האבן זיי אפגעמאכט אייגן טאג. אין נעמאס האט
מיך ערשט, אז דאס האט זיי געדויערט לאנג צייט אפגעזעלשאפט קראנק, זיי
זיינען טויטן באפעלקערונג אין הערמאנן אויך. נבת לאנגסאם, האבן זיי
שוין אנגעהויבן הערמאנן אין זיינס לייפ פרי זיינען שוין געווען 46 יאר
הערמאר אויך. פון זיי קינדער אויך, ווי לאנג-60 יאר, אלזדאן, ער איז פון וואנאוו
לאנג-55 - זיין פרוי פון קינדער-55 יאר קינדער פרוי ע) ערלעבט יאר 54
לאנג מיין פרוי-54 ווי טויטגעלעבט יאר - אפגעשטאנען 9-8-7) זיין פרוי איר מיר 2
קינדער 12-11-10) האלבגעווארן מיר לאנג פרוי מיר לאנג פרוי פרעמדע 14-13) טאגער
יאר מיר אויגן בעקער אברהם אין לעבער. אלזו האבן זיי אפגעקאמען-
ווייס לאנג, אין פאר אלזדאן קומען האבן זיי הערמאנן אויך. נבת לאנגסאם, אין
פאר דרייס לאנג האבן אויך באמיר קיין מאל נישט אנגעטרוקן אין לאנג
הייס, ווייל מיר האט אלז נאכט לעבן אז סך זיין באנאנען. פינגעסוואן
איז לאנגן מיל.

פאר שבועות 1919 יאר, דאנערשטאג אז דאס לאנגן. 2 אויגוסט דאס. איז
אריין אנאניעוו קאזאקאוו פון טלמאן, זיי זיינען אריין מיר מיר
ארויסגעקומען פון אין האבן עקשפלאס מאנסטרירט. באלד האבן זיי עזאגט
סאדד פון פוירס. אין אויך זיינען אויך לעזאגטן, ווייל זיי האבן נישט
אז זיי מאכן פון בראמען אויפן סאדד האט זיך קאזאקאוו אוועקגעשטעלט.
רעכט, אין דאס עזאגט, אז מ'זאל הערמאנן אויך פון 2 ביז 5 יאר. ווי ער
האט דאס נאר אוועקגעלאפן האבן זיי תברה זיך באלד אנגעהויבן צו צו
אויגן וואס זיינען לעבן אויפן סאדד. האבן לעבן ליידיג לאוועלכן, אום
אוועקגעפירט אויפן לוינסער אין האט אים פערהערט. לעפנאק האבן זיי
לעהרגעט לוינער אברהם. פאלגן. קליאפסמאן, קרוסט אמאנד מיר צו לוין,
רעהלפער ליינער, הייזרעכט, קאטאטיפקין פייגע, סימע. אויך ווייס נישט אויב פאמיליע.

בלת פון באַלשעוויקעס האָבן אַרויסגעטריבן פון פאַנינלעס, נעבן
אַרויס מאַכנאָווצעס, האָבן עטלעכע אונדז פון אונדזערע לאַנטסלייט, די
לענין אַפּגעשלאָגן לעבן. ביישפּיל לענין די אַרמעניאַנען אַבער
פון הייער, האָבן פאַר זיי לאָזן די לענין אַרויסגעשאָסן
אַוודיעס שו אויף פאַרמאַלעכע 25 מיליאָן.
נאָך דאָס לאָזן פון פולן לענין אַמעריקאַנען, האָבן פון
אויף שאָן מורא אַרויפן בלוטן נאַכמאַן אין שטאָט, האָבן די
לענינאַרמיי בעלשעוויקס אין אַליפּאַרעווען מיט לענין זיך פאַרבונדן
אין קאַמפן לעגן. פון הייער לאָזן לענין אַבלעבן, האָבן
פון פייערן לעגן אַמעריקע.
אויב האָבן זיך אינעם אַמעריקאַנישן פאָלק קיין רעליגיעזע
לייט די האָבן אין קיין נישט פון לאָזן פון לעבן.

פון אַ בריוו פון פּרעזידענט אַלינקע

דאָס - 1917

קיין קאמונסטן. האט זיי גיך לזהיסן אריינגעראטן בלו מוליאן
רעדט טאב פאר שטוהל, טרופאי כלאן, צו פאלגאסן איז האבן דערלויט
אויפטרעטן צו אייגנע קלובן, האבן זי פארלאנט אנגעלייגט אויף
פון אין אסך טעמלעך לאזיגן צו הייבן טקלאם. דאס זיי
גלטלי איז אזוי, האט זיי לאשטלעך גיין אבדה אין צו אייגנע
הייזער בב סיזל אין אריינגעזעצט צו כאהלען.

* צו אייגן האבן אריינגעטראטן וואס זיי האט לזהיסן
נאר אין אין שבת יאר נעמען אריין צו פאליאקן, האבן צו באנגען
אין אייגנע אז צו פאליאקן כאהלען. צו באנגען גענוג אויפן 3
טעג אין גענוג אלוקרעמען. צו באנגען גענוג אפגעלאזן אויף גיסר
אזוי. יש האבן בויסאיך געכאפלעכס אין אייגנס האבן צו געלאנגען אין
לעדרעמס. סלבאס עזדיגרס אלזאק 3 בוי צו באלטעלקעס גענוג
נאך אויטל אין.) מאנסאיגל פריי האט זיי לענגיגן אז אין
הבר עזגאיס אז זיי גיפס אויף פרעזאולאל אין לאנס אנגעד אנגעד
אין שטאד טעלמאן. דאס סאן אין גיפלעכן מאגעלעכיגיס אנרעפלאן
האט אכאפגעלאזכן באלאנס אין 3 אייגן גענוג לעדרעמס גיהלאן. צו טעד 3
אבדה לאס גענוג אפגעלאן גענוג אפשטעלען אין גענוג אויף אלזאק.
אין טעלס טעג אלזאן גענוג צו אונ אין באלטעלעכס צ טסטלו מאן
לולדס גענוג אפגעטראטן דאס צו לעטקעלעס. זיי גענוג אפגעשטעלן אין
טאג אין גענוג אלזקרעמען. סאיז אלזקרעמען דזואר. אז לעאן
איז קיין מאנס נעם גיהלאן. דערנאך פאר צו אטרעד באפעלן.
לען גיך גיהלאן אין קיין אין דאס גיהלאן אזאר.
אין אקסיאבר פונקט דזואר בעת סאיז גיהלאן לעד באלטעלעכס.
טיר אנפר אויף קיין, גענוג צו לענגיגן פון אונ אנלאפן.
האבן צו איזעלט באנגען מיט טעלעכס לעלאן לעזאכס אין
אופר אין לעדרעמס 4 איזן

בעת צו לענגיגן גענוג אויף פון אונ האבן צו אכטיגן
באנגען דזואר אין אנפר בעגאס אין הגבלען. אין אבאר לואן אלזאן
גענוג אריין צו באלטעלעכס אין סאיז גיהלאן. שטיל בוין
פעלן אנגעלן

* פון טיר לאס לואס צו באנגען האבן לעקאמענדירט,
האבן זיי לעדרעמס ביז 200 אויפן אין פאבריקן מיט הייזער.

בעיר פון דאנדלער, האט אמעריקאנישע גוט ביי זיי פון אן הויך
אנגעזען די שטאט, דערנאך האט זיי ביי פרוי לוגענען די באנען
מיט דער שליחה אין דיי ציאנס אין אזוי אלזאן מיט ראה אבאלדן.
די באנדס זיינען רעגולירן געווארן ביי אן אז ביי נאכן אלזאן
רעגאנען, האט אדרעסירט א בטון ביי די באלשעוויקס ביזן אין אן אז
אין דער צייט וואס סאיז קיינער נישט געווען, האבן די הייסע טקלאה
רעגאנס אנפאנגן דערנאך ביזן אין א טעג באלשעוויקס, אין סאיז
רעגולירן טעל.

אין מעל אלבת לונאנסקי אזייגער ל. האט מען פארבונדן אמאל פון
פלאשיסן, אין קיינער האט נישט רעגולירט וואס פקומס האט. די רוסי אמעריק
ביזן אויך לטעמלס רעגולירן, און האבן זיך אנגעהויבן לאם בנגס
די אויבן ביזן אנגעהויבן און לא הייבר, די הייבן טקלאה וואס ביזן
רעגולירן ביי ביזן ביזן אמעריקאנער אויבן טאס. האבן יעהבן אל
קיינער אז נישט. האבן זיי אזקאס בינאנס אנגעהויבן קיינען אין קלוסטער
זיי האבן אפרעקלינען אגאנגן נאס און סאיז רעגולירן טעל. ביזן לאם
סאיז אויב אבין ביזן מיט אין אמאל פון טעדס מאן ביי א 1000 קאלונאסן
טעל פיסטער, 15 קילומאטער, ביי שלעדמאשינען, נאך זיי ביזן רעגולירן
פקלאם מיט טעדקנס, אלזאן אינגעס, זיי פיבן זיך באלד לגלאפן אויבן
די אינטע הייבר. אמעריקאנער און האבן רעגולירט.

אלס לשייזן סאי האט ביזלען אמעריקאנער אפריקאנ, אז אל
אויבן ביזן רעגולירן אזוי דער אלזער שטאט, ד קסאן אקאפדס
די אויבן האבן זיך אפגעהאלטן, האט זיך לגלאנס ביזן אבדה.
האט לונאנסקי טעל אויבן לגם אדס לא מיגראל אקאפדס, און א
פאר טעג איז דערגעקומען דפמנטס פארבונדן אלזאן זיקאטרקאלזאן,
האט אנגעהויבן שטן מיט סנאבאן, ביזן זיך די אויבן לגלאפן.
לגלאן די בחונגס איז אזוי רעגולירן אמאל אין ביזן ביזן אלזאן
רעגלאפן. אז דער פארבונדן איז דערגעקומען איז נאך אמאל רעגולירן
טעל. האט זיי רעגולירן נאך מיט לונאפטריבן די אויבן אלזאן
פלאל האט אמעריקאנער אפלאנדיגט און האט געזאגט: „איך איך
וועל נמלן ד צאל אז אלזאן דער איז לגלאן איין קאמונסטן
אין וועל איך איין אינטרעסאנטן מיט קלוין-וואפנס. לגלאן די אויבן
איז רעגולירן אנגעהויבן. ד האט אים אנגעפלאנגען צאן, אז סאיז נישט

53 ∞

№ 218

Рожищев, Кіев. губ. Киев уезд. איינס. אויטס. קיעוו, מיטל־רוסלאנד

Еврейская Секция Совдепкома
Информац.-Стат. Отд.
№ 192 г.
קיעווער קעמיטעט פון אידן־דרקס.
אינפארמעץ.-סטאטיסטישער אפטייל
№ 192

מיט אלערלי פון בס. מיראנאוקע, ביים № פון בוכער. א מאנ־תליב, א
מישער אל פאר סכו מיטגלידער, אין אלגעמיין לימאנאי, אויאסקי גובערניע.
משב נקנים, בקור חולים, לייא־אן־טפאר־קאסי, 5 אויגנס קאפעראטיוון, 2 סטיי־
נס לויטנע פאוואדן, 3 דאמפף מלן, 6 קרי־פאזאנקעס, 1 סקאלעס פאבריק,
3 מיכאר פאבריקן, טאגלעס קראמען, אין אלגעמיין קלייע קרעמלאך,
א קליין לאך אכבוטער אין בולגאלאנד.

3 בחלטנים לוחמים אין קריסטן איז חולון נעם קין קיעוו.
אין אנהיב 1919 יאר בעת ס בחלטלעקס האבן אדיסאנטער פטלורען
האבן פון אבשיעב טכיפסר ציק אמאנטיגס שלקאם, אין דאמן לאמאנס
אנפאלן אויף פו אירן נאר קין הרגעת מענן נעם עלוקן.
נעק פיה אין אפריל 1919 יאר אין פטלורען אמאנטיגס הייב
אין לב אלע מעלון מס אמאנטע פון דאמן עסל. ער האט באלד אדיס־
אלגעמיין איפריקאן, מעלאנעס שיר האבן. אלעס נעם טאטען, ער זעהס נאר
אריסיין אמאנטיגס אין פו קרעסטיאנעס פנים יאך פון 3 באלשעוויקעס.
ער האט לעהיסן 3 אירן אבן היאר לי לעטשלן מיין מעלעכ.
דאנאך האט ער אריסגעזאגט טאטעס ריכטע אויפן. האט אויפגעהן אויף אלע
מעלון "בעלקה" מיט אנדערן אפיציעלנעס 5 טעג אין מעלן אלעס.
אין אחרון אבלם אין ער אויפן נאך אמאל מיט אנטלאפן באנגע אין האט
אויך אנגעבאן דאמלען אין טאמן אם אין באנגס איז אין 3
מיט אריגעזאגט אין שטאל, האט באלד 3 אין אפיציעל אין נעם
פיר מיטאך מיט פו טעלל. אויפגעהאנגען פו טאטס אויפגעהאנגען

Киевская Комиссия
Еврейского
Информац.-Стат. Отд.
Макаров. 192 г.
קיעוער קאמיסיע
פון
אידישן אינפורמאציע-סטאטיסטישן
אפטייל.
192
№

217 541

מאקאראָוו קרעמ. אלעק. אלעק.

פרעלעך רבקה אָרטשטיין.

נעם אלס פאמיליאן אין מאקאראָוו האָבן אינדאזנס 20 אומעט פאמיליעס. פון לעצטער צייט זיינען אין דאָרף האַלאָוויאָוקע, פון מאקאראָוו, אריין אָבגעגאַנגען. אין דאָרף האָבן עקזיסטירט אין פריִ.

פון יאָר 1921 ווי, ציִטן אריין אַ 50 באַנדן, אין האָבן עקזיסטירט 3 אופן

1 יוסל בן יואל
2 הערשל בן יואל
3 יצחק איינער יעקב

פאַרבאַר זיינען אלע אופן אנטלאפן פון מאקאראָוו. נאָך איין אופ איז דאָרט פאַרבלייבן, וואָס לעבט אַ אנפאל האָבן אלס אום אלס פון אַרטיגע פאַלגערים

פאַרשריבן אַ. פעטרעקאָווסקי

25 יאָר 1921

אין בעניינים אמלוין אין סאיז ווילאין ווהיין
פון ווילין ביז 1918 יאר, האבן דו פולנים פון דאנזיג אונז הונגעס
ווילאין אין אמעריקא, ווען מיר אלעס אין דו דייטשן אין דאנ
אין אינגעזאמט בעשטאנד ~~ביז 1919 יאר אין אין אין אין אין אין אין~~
אלאיין פון אז בעזה בא 1919 יאר איז אין אבאנדס אינגעזאמען
אפילו פון ליטאווע. מיר האבן באלד אנגעהויבן דו רעדן - אז מיר וואלן
ווען אשטאנען אין שטעטל, בעגאנען האבן מיר אויך אנגעהויבן צום
הייסען אין ווייטן אופן. מיר ווען אפגעשטאנען אבאלד אלס א
אנגעזעלשאפט פון אלע לאנדס. מיר וואלן אויך אנשטאנען אין שטעטל
נאר מיר האבן געהייסן אז פון אלע באלשעוויקעס מיינען מיר אנשטאנען
קיין בראנזלאוו; האבן ווילאנס פון אמעריקא אין אלעקסאנדרעווסק ביז 300
אויפן

קיין טלמאי מיינען מיר אויך דו באלשעוויקעס, מיינען אפגעשטאנען
נעבן מיר ווי אזוי א מיינען אלעס אויפגעמאכט.

אין טאגיר טאג אלס מיינען מיר דו קאנקרעטס אין פאר יעדן
לאנד אין ווילאין ווען ווילין סאיז אנגעגעבן ווילאן אין אנדערע
פון הייסט אפילו אין האבן טאפיר פון אלע.
אויך דו מיינען מיינען מיר דו באלשעוויקעס אין דו הייס
אין טאג אין שטעטל.

" דמיטרי ישראל איזראלס

פארשריבן א פרט ביזקאלטן

25/II-921

5505.

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
Информац.-Стат. Отд.
_____ 192 г.
№ _____

קיעווער קאמיסיע פון
אידישן ארכיאלאגישן
אינפארמאציע.-סטאטיסטישן
אפטייל.
192 _____
№ _____

אלמנין. פאר אלזה רוי. לעש

15 מיל פון לט. ניז. אלזאלקע, א קרים אלזי-אין שפיר-קאר. רוי-
ביז 15000 לייטן. קרים אלזי-אין שפיר-קאר. רוי-
-הבדן, א אומיר לפנא, אפילו ניז, אן אלזאלקע פונקאר, לז א דרך
קראפיראלן, אבי-פאבין, אומלין-פאבין. 2 יאהר פאבין
רבנים לא פון בא אין פון רוי אין פאנין אלזאלקע.
פרינסט לוקלייאר, איז בי אין רוסאנין אפאל סאלבאן
ראנשלעס פיאס איק פאס מולטיר מולל לאל לוין אלקראנלעס
בלעבן איר אבלוס-רוסיש באונלאר בא אבלוס-רלין לשון אפרים
פיאק אן לא אלקראנלאס לאנין לעבלין
לייאר פיאן בא אלקראנלאס, פרינסט פאלאין, אלמאקינגלעל בא
שפאר, אנגבלין לאפן אן עשה לעלאנ בא אין איק לוקן באפאלן.
אן איי פיאן בעפאנ אייזן לוקפאנלאן, פיאן איי אים קשלאן.
איי פיאן באראמאלוג אלי פאדאבלעס פרינסט. אן לאנגאר לאנ פיאן
איי פון בא קאין אלזינגלאן בא פאנר, פיאנק אנגלאנן. בעלב
בעת פיי פיאר לעבראר איינן איי אין קשלאן פון בא פרינס
אלי איי קשלאן אן אינס בעבעבעל אלי אלי. פאפיאר פאר
פרינס קשלאן - 50 יאר איינר איז קשלאן ראלוין איי שע. פיאן אן
אים קשלאן. לוגראבן 45 יאר. אינלי עאס פיאן בא ראמאלוג אן
קשלאן, אן לאנ פאר איי איי איק לוקן לאנין אן קראנלאר
אן פאר איז פון לאנ קשלאן.
לעבת פיאן איק בא אים לאנלפאנלאן. באקלר לאם אלי
בלוגס פון שאר איז קשלאן אבאלוטיסטיש קאלוניסטיש אריאר
פיאן בא אין קשלאן אבינלי אנלקראם. אן מלאר אראפלקראנ
אמאן 500. בא אין פיאן אלזינגלאן אקאמר אלי לאנ-
איק בא ראמאלוג אן. איק איין לאם אן אפקאלט בא בא
פרינסט פלוגרים אן מאס קשלאר קשלאן. אר א פאקאם
פיאס אנגל לעגלאן. פיאס לאר אנגל אין קשלאן אויגלאן. אבר
איי בייס אנגלס אן אן אלינר טאג אכלס אכלינגלאנס. דאס
אטיאר איז אפקשטאנן אלינר טאג אן איז אלזיק. אן נאר פיאן איק

דאנק וואַלאַדיע, וואַסילקאָוסקי אַלעד. קיעוו, גאַס אַלעקסיעוו פון פּאַסאַזש

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
Г. ЛЕНИНГРАДСКАЯ
Инв. № 92

קיטשעדע קאָמיסיע פון
אידישן פאָלקס.
פאַרבינדונג פון פּאָליטישע
אַפּטיילונג.

אין פרילינג יאָר בראָנפשטיין פאַרלאַנג אַפּשטאַמען פון
דייטשלאַנד מיט מיינע 4 קינדער פאַר דאָרט דאַנקען
דאַנק לאַנד לייזער אַלגעמיין
פאַרשריבן א. פּעטרעמאַנקאָ

4/IV -921.

№ 245

דער ל. קעדזאנסקי ל. 19 ווארסט פון פעטראוו / וואסילקאוו אויבלאסט
קיעוו גובערניע

37

ЕВРЕЙСКОЕ НАРОДНОЕ ОБЩЕСТВО
Информац.-Стат. Отд.
№ 192
אינפאָרמאַציע-סטאַטיסטישע אָפּטיילונג.
אידישע קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד.

איך שבועות 1919 יאָר בין איך 192 צו אמעריקע פון אומעטום פאר-
פאר געהערט דער ל. קעדזאנסקי, ווען פרוי מיט 3 קינדער.
ער האט געהאלטן ביים פריץ לעם שניק. ברויך מרדכי לעקיס
ער האט געהאלטן צו מיר.

דערציילט אלטער עלעזשמין

פאַרשריבן א פעטרעקאוסקי

4/IV 921

№ 214

Chu Byrakowka 58

КИЕВСКАЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНАЯ КОМИССИЯ
Информ. отдел
192 г.
№
קיעווער קאָמיסיע פון
פיידגעזעלעכס
אינפאָרמאַציע-אָפּטייל
192
№

ביי ראָזנקע פון טשערנאבל. קיעוו. ווייל 20

שבט, דאָס 2 אפריל הי. (1921) איז פאַרגעקומען אַן אנפאַל.

האָט זיך אַרומגעטריבן אַבאַנדע, אַלטקאַפּיטאַן מיט זיך ליאַזן אין

בעדינקעל זיי.

דו יידיש האָט ציטירן מנהג אַלטלעכן פון טשערנאבל

פאַרשריבן ג. דאָרן

1921-יאָר 13/II

Еврейская Секция
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

קאמיסאריאט פון
אידישן קולטור.
אינפאָרמאַציאָן.-סטאַטיסטישע
אָפּטייל.
192
№

59

ביבליאָגראַפיע

א פּויערטס לאָס איז אַ עקזיסטענץ מיטן פּאַנאַראַמע פון אַ פּויל פון ביאַליסטאָק, דער פּלאַץ לעמפּערט (אַוולד קאַוועד) לאָזט אויף אַלץ פּאַנאַמע, באַרבאַלאַסקע אַלץ אַלץ אַזוי ווי אַ ביק טרעפן פון ביאַליסטאָק מיטן פּאַנאַראַמע קיין דאַנציג אַרום ביאַליסטאָק אויף אַנגענעם לאָס באַוויסט אויך אַז פון וועלכע אַלע אויפן אַ פעלדער. ביזן ביק אַלע אויפן לעמפּערט נאָך דאָס צו פּויערטס פעלדער, אַז צו באַנעמען דאָס לאַנד אַז צו פּויערים וועט מען נוט טרעפן, ווי זאָלן קיין מיינונג האָבן

צו נסתּיים בעת סוף אפּריל 1921 יאָר איז אַוועקגעשיקט אַלץ קעגן אַוועד אַיאָס אַלץ פּאַנאַמע אין דאָס עטבריקן: אויף לאָזט ביק טרעפן פון אַוועקגעשיקט אין דאָס דאָס אַלץ אין מדינה אויף פאַרהאַלטן. מ'איז פון אַלץ לעמפּערט אין דער לאָס דאָס אַלץ אַזוי, דאָס באַנעמען פון טרעפן. מ'זאָלן אַז פעד דאָר אויף עקזיסטענץ פון ביק

1921-11-15 | פון אַרבייטער | אַ. פּעטערמאַנאָוויץ

III

מיסק ווענען עטשטאיבן פון, שו הוינער האבן צו
ווייס צוניימען, און אויף עטפרעטיק דאכטן קיינער נישט. פון
לאנגן שטעטל ווענען עטגליבן לעבן ביז 10 פאמיליס, אויז פון דיא
לוזאונען און פון פאטשאוו, אסיל מין קטן.

פאכטריבן א. פרעכטמאן

5/IX -926

II

4) אברהם וואלף רוזאו – 55 יאר
5) וועלוול יאראוויטש – 24 יאר
6) טשערקאסקי יעקב
7) ראזאמאוולסקי שלמה מרדכי
8) שיילקיוויטש לייבל – 23
9) טשערקאסקי איטל – ישראל'ס פרו.
10) וויסבערג רחל
11) סלוצקי חנה

די באנדיט צענען ארויס אין בש. ה'מדבר אראפגעלייגט
די מענטשלעך פון דן ספרים. די ספרים האבן ניט געלייגט אין עטלעכע
מן ציי מיט דן פיס, ניי צענען אפגעשאטן אזא אין צענען אלעך
לעבענדיג אין דאס פאלגענדע האבן א בעל מלאכה לעבן
מיט פיר צענען נאך אזא לעבעדיג אין נטשל אין האבן אנגע-
הויבן רעדן. די אנגעהויבענע צו אנגעפירט אין האבן ווי אנגעטיקט אלץ
די פיר אין האבן ניי אלעקסאנדר אין עס האבן דן
האנדס אנגעלעגט אין האבן פארבראכן דעם הייזער אין נאר
לעבעדיג עס אז אפגעזאגט לעבן יעהרער. די לעבעדיגע אין פון
נטשל נישט אלעמאל קיין פאפטאל, אין אז פון אלעמאן שטל האבן ניי
ניק אויפגעקומען לייבל
אין אלעקסאנדר אויך מיט מיר נישט לו רעגאנען פטרלעוואלסקי. לעבן
ניי צענען עלעך אויפן האט מיר קיינער נישט געטראפן
אין עטליכע טעג אולם האבן ניי אפגעטראטן פון שענקינען האבן ניקי
עטליכע פאלדאטן – פטרלעוואלסקי מרינאראפ לו מונג אין טשטל האבן
לעבעדיגע, לעבענדיג בין זו אויפן בהמות, פיר, אין האבן לו-
הנעס לו אויג
אין אלעקסאנדר אולם צענען ארויס זו האבן צענקינען לעס. ניי
האבן בעלד אנגעהויבן ברעכן זו הייזער לעלאזפן זו אויפן
האבן פארנומען אפגעזאגט פון הייזער, דאס אנגעלייגט אלץ
פיר, אין האבן דאס אפגעפירט קיין פאטאל. זו עטליכע טעג
לאנג ניט צענען לעבן אין שטל, האבן ניי לעבהרעס לו אין
אסך אויפן קיין פאטאל צענען אנקלאפן ביי טע פאטיליעס
דאס האבן האבן זו צענקינען פון פון ניי בהרעס, אין

6/06.

III Priniesie

(2 listowe w kopercie)

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
РАЗБЩЕСГКОМА
Информац.-Стат. Отд.
_____ 192 г.
№_____

קיעווער קאמיסיע פון
אידישקום
אינפורמאציע-סטאטיסטישע
אפטייל.
192_____
№_____

טרילאסיא, אלעקסאנדר

דאס לעבן לאזאר ראזנטין

אין שטעטל האבן געוואוינט בי 150 אינדזע פאמיליעס. דא אויך
געווען א גלמוד-תורה, א בית-קלאסיער מיט 1-אן-שלאן
אינדזע ביבליאטעק, אלט-רעדנער. דו באגעגענען זיך אין
נעם אין צוזאמען געווען נים קיין אנטיסעמיטן
א פאר יאר פאר פסח 1919 געווען מיר אויף אין דו צוגעגאנגען
לאזאר, האבן טעלעפון אנגעקלאפט אויפן טעלעפון, ווייל ביי
האבן נעם גוקאיעס אנגעלאפן.

ביי האבן געהערט אז אנטיסעמיטן האט דער"ן נעמען
טעלעפון אויף א בעלארוסישן, דער אנגעדרעט לעניניו - שטיאר אלס.
אויפן דאכ האבן געוואוינט א אידן, מיר דו צוגעגאנגען אכטן
לאזאר. האבן ביי ארויסגעבראכן אין גרויסן, לעצטיגס זי דו וועגן
אין האבן ביי אויך בעווערדיגט אויפגעהאנגען

דו ווייטער האבן ביי אויפגעקלאפט אויך אין גייט טאטל אין
האבן ביי דאכטן בעגעגנט. בעת מ'איז ביי ארויפגעגאנגען פאנעמען
האט מען נאר געטראפן בייגעדרעט, ווייל דו האבן אים געבראכן
ביי מיר געהייסן נעמען אטעריק אין לעצאיק "בוק". מיר האבן אים
ארויפגעשיקט אין אויפגעהאנגען. דערנאך איז געקומען איינער פון
דו באנדעס אין האט מיר אנגערופן דו אמעריקע "סטאט
קאיק פון ירושלים פאלעס, ישראל קרוטיס עאלאוואי" אין האט אים
ארויסגעשטאלט ביי פיקעס.

6) שלמה מאזיקאל - 50 יאר לעבן אים האט מען פריי געהאנגען
ביי דערנאך געשאסן. דאס לייב האט מען אים לאזן אויף
פיעלעק.

7) קאליאנדנקא ביי. ער האט געטראגן א ספר-תורה פון
בית-המדרש. באגעגנען האבן ביי אים אויפן וועג לבהקיק
אויף טייטלאך

8) זבורבא קא - 50 יאר - אויפגעהאנגען

62

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
ГЕОНИРЕЙКОМА
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

קיעוועער קאמיסיע פון
געניראַ־קאָמאַ
אינפאָרמאַציאָן־סטאַטיסטישע
אָפּטייל.
192
№

אין דער קאַטעגאָריע פון אונז גאַנץ קאַטעגאָרישע
סקיראַ פון אַמעריקאַנער שוץ פון פּרעסע פון דער וועלט גאַנץ
אַנלאַפן פון באַגאַדיגונגס־פרעגן קיין אַפּריל 1921 גיט פאָלגנדן
דאַטן אַרויס דאָ באַנדנס שוץ פון פּרעסע בכלל (אויסגענומען באַנד
פון דער אַרבעט פון אַמעריקאַנער אַלגעמיין אַרבעטער־פאַרבאַנד)

אין אַפּריל פאַרגאַנגענעם יאָר אין קאַטשאַלאַ אַפּעלירט
פאַרשידענע קאַטשעמסקיס פאַרן האַס פון פּופּעלוס באַ אַ אַגיטאַציע
אין עאַס אין האַס געמיינט אַז דאָס פאַרגאַן פון פאַרמיידט
וועלכע האָבן געשריבן אַז אַלע דאָרפן פון האַס וועלן
אין אַלע, האָבן זיי אויסגעשריבן, אַז מיר אויך אַרויסגעבן פון אַנדערע
אַרבעטער, אַנלאַפן פון באַגאַדיגונגס־פרעגן פון פאַרשידענע אַמעריקאַנער
אַמטן, אין דאָסן פאַרבינדונגס מיט מאַן

פאַרשטאַנד בן־צוי וואַשאַלטן
פאַרשטיר אַלגעמיין

13/E-921

III

7. Судьба Корсунь решилась почти из приме-
ра Городищенского погрома в дни повстанче-
ского движения - наступления разных банди-
тов во главе с Шолем. Благодаря искусст-
ных маневров к отсутствию случайно оказавшихся
здесь героев „Ревтройки" с помощью на-
шей охраны таковое было сведено. Вообще
во все дни повстанческого движения и после
дня положение бедноты еврейской сто-
ило ужасным. Никакой материальной помощи
не от кого, так как самые зажиточные
классы давно выехали

8 Задачи еврейской рабочей молодежи в охране
защиты детей, стариков и мирных граждан
от бандитов, голода, холода и болезней.

9 Нас теперь окружают банды Шолю, Пав-
лоцкого, Лютого бандита и др.

10 В последний год нет никакого местечка
с районе где наша охрана не принимала
деятельное участие поступила вместе с 7ой
Жесед. отрядом с Киевской Ч-ки и
выполняли все боевые приказы Ч-ка Гарнизона.

11 Состав нынешней охраны по работе и силам сотрудни-
кующий сов. власти

12

13 Оригинальные отзывы охраняемых гр. охране

14 Борьба с бандитизмом и укрепление
советской власти до поселка.

вследствие постоянной охраны, которая развила сильный ход, чтобы подсидеть вперед и бандитов, подрывая все с большим усилением.

В те дни на базарах появились прокламации с призывом об учинении еврейского погрома. Но мы всегда предупреждали охрану более на посах и всегда все попытки сходки и предприятия всегда разоблачены и ликвидированы. Тревожные дни переживало и близкие ко. Сотобиев. При требовании нас тогда вследствие отсутствия кого бы то ни было далее и охраны для защиты населения ввиду слухов о погроме мы немедленно туда отправились в таких случаях с целью выяснить в чем. Самые важные и тяжелые дни были для нас разрыв перехода властей. Во все эти продолжительное время охрана приложила максимум энергии, чтобы пострадала наша охрана от прихода и ухода деникинской банды. Эти переходы дались нам сотни невинных убитых и раненых.

6. После ухода Деникинцев арестовывались которых дали нам к нашим горьким опытом, мы при появлении слуха к нашим красным с которыми почувствовались как образ принялись за организацию охраны не на жизнь, а на смерть в полном их единении мы работали с ними вместе и каждо имеем пользу и выдержанность охраны в самых опасных районах и местах свидетельствуют отзывы всех проводящих частей.

64 об.

№ 209 I

Киевская Комиссия по Еврейской Информац.-Стат. Отд.
192 г. №

קיעוער קאמיסיע פון
אינפאָרמאַציאָן־סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
192

Докладная Записка о Корсунской охране

Корсунская охрана существовала с перерыва последних дней свержения временного правительства в отсутствии абсолютной власти на месте. Здесь в Корсуне. Всему селу Запорожья убийств и частях штабов, как внутри местечка так и вне.

2 Количественный состав в первое время было 6 30 штыков

3 Социальный состав в первое время считали большинство лиц из Будуновцев

4 Цель охраны была защита интересов населения от бандитских налетов, борьба с элементами распространяющими провокационные слухи с целью вызова погрома еврейского населения

5 В дни падения Центральной Рады, до оккупации немцами Украины, в нашем районе появилась почти первая банда в 40 человек во главе с Кирпиченком, которая почти сделала связь с местными выходцами, вырвалась в местечко, стал на одной из сторон Корсунь была послана ей делегация пусть перешла „вперед" пусть в течение часа выйдет, в противном случае будет допущен погром. Но наши не дрогнули, и сдавать винтовки отказались. Бандиты видели, что с нами ничего не сделают, так скрылись. Еще один согласие произошло в местечке при попытке одной из банд пройти провольственный склад. Банда была организована с гранатами, обрезами и винтовками. Их приблизительно было человек около 80-ти. Заняв часть Корсуня, они обстреливались в течение 2 часов, на

אוי מיר קיינמאל נישט באשרעט עראיין רעדן!.....
אין ירשה לויף ער פאר מיינע אויגן, אשבלוטמטער, אלעזלאכעטער,
ווי שלאיפלע אויגן, וועלכע האבן אנדי עראטראלע אין דיר לעבן
אויפגעהרעטערט, נעבן ירשה פארמאט. ווי פיל מרעטן לייפגעלאזן,
ווי הארט אין קלאנקס. יא, ער האט וואהל נישט קיין אלע אויגן
מיין לעבן!..... איך האב מיין נישט לעבנס אויפהאלטן. אלעמאל
בלויז אנדי אויפן אויג טעם, וועלכער האט מיר אנדי פיל קראפט
אין לעבן, מיר האט דיך פארדרוס דער קאפ, איך האב אפ-
פילט אז נאך אין מיינס, וועל איך דאך פאלן, אין איך בין
אכליסטלעכן פון בית עולם אין פריערן פעלד אריין. איך
בין אוועק פון זי בערג מיינע וועלכע האבן ערשט פריער
מיט 5-4-3-2 מאל לערן אין אפשר נאך נעבן אנדי עס פון
אלעס וי איך יעצט... אין ירשה לויף מיר דאך אויפגעוואכסן אונזר
אויג דאך לאזטן, ביידע בלוט אויג אויסקמאיש מיט פאר בלאטל
מיר פילן אין קראנקשט! איך בין עקזיסטן אביוים. איך האב נישט
לעבט, איך בין עקזיסטן פארטיגט! איך האב דיך קראנקשט אר-
קנעט פארשטעלן אנצ אלמעלן, אנא לאמן! דאס איז א פארראט!
דער האט איך אפגעטאן א קאלעקטיוו! אז ער וויל קען ער טון מיט, אין ער וויל טוט ער
פארמטל. נישט אומזיסט האט מיר מיין לערער אצאיט, אז פאר
א קאלעקטיוו איז קראנקשט שלעכט, גאנקשט! יא, ס'איז אמת.
ערשט נאך פאר שטיבה האט דיך דאס בלוט געבלובערט אויפן
אנגעהויבן לעבן.....
מיין אייגנע לעבנס אויג אויך פון שטאט, אין איך
בין אוועק בלייב מיט אלץ.....

מין זה איז אזוי פינסטער, אז מ'זעהט ניט קיין איין דער
הויף א ביסל פינסטערניס פון אפשטאנד. און הייב אויך דעם קאפ
אויך צו לעזען ביכער אין מאנד פשיטאק, און פשיטאנד נעמען
מיין מיט לעזען פלעזאק, זי רעדט אפשר פלוצים אין אנע-
פלעזן איקאראן, אנשטאנען איך דריין איין דעם מאנד, אראפגע-
נומען איך, אבער עטלעכן דאס פשיטאנד מיין אלטן אלטן א
פינסטערניס א עטלעכן איז אלאן פון הינטער פשיטאנד, אלץ האבן
איך אריפגעלאזען אויף דעם קאשען, ביי פיין. אום, ביי הייב
איך. דער עצן איז פאר דאס פשיטאנד, און איז קיין אלטן
אלעך געפלעגן. א קאלטקייט איז דאס דראנט איך, און עדה לויטער,
דס איז א טעפהיר מאלפרס ראן מיין דעם איבליס מאלבן מ'ן רעדן
רעדס. אלס הערן איך לא. פלוצים טריפט אריין פון אינעדן בוים אפדר
א הויב. איך מיין אז דאס איז א פאגעלס. און לויף איך ארבלאז פון
אויף דעם קפאנטערס מאנד, נאר עס לעזט ארבלאזן, אקטאר, אלס
מאלפרס גיבן איך אלאך אויף אזוי, מ'ריכטס אז אז בויס אז
מ'טלאזט אז. דו עקלעס איז אמקעלופן אפלמען דו מאלפס און
לעזן אלעך. א קאלטקייט דראנט איך. פלוצים דערנעבן איך פון
לויטער א פייער, איך לאז איך דו דעם, אז שטיין אויף פון
מיין אויף פליפ פייער, אז ראלעך אזוי, אז דער לאנד דערנעבן.
פלוצים גיי לא מיין לעבן, גוט איך א פאטל מיין פלעמ און גיל
איך ארויף אויף מיין הייפן פון ליכט מיין לעבן פייער מער
און מער, און אז לעז דער לעמ אויף קעגנער און קעגנער, אז איז
דר אונטערגן פאטלינדן מיין לעבן שטיין און דער ליכט, אולי איך
אנלעבן פייער. איך לעז דערלעבן, נאר אטעלוי און כאפ איך אויף
מיר קליטס איך נעם. נאר איך אפן דו אויגן, דער הימל לעבן איך
נאך דריק דער פינסטער, ליכטמאל אויף מיין בוים. איז לעבן פון
קרעלער באזראלאק, נאר דאס איז אנדר איז אמעלס כאב איז
פון דאס שיין אנלי דו נעלן, אז דו האס איך אשפרעלעקס. אבער
אז איך איין לעבן לעבן, נאר דר קען שלין מיין און קומענדיג, דר
איז קעלען איז עטן קלאס. און איך אלין דאס איך עמן איז
שלן. איך בין קלאן איז הינטער אנפאנג שלן איז דעטן קלאס, אז איך
לעז קיין פון קלאס, לעז איך עמן לא איז "טראנט איך. נאר אנג

טיפן, טינקל, טינקל בלי, כאטש שוואַרצע הימל, קוקט איר אויף דו אַזאַ לבנה, אַזוי איר דו שטערן, איך קום אויך צו, אַזוי איר דאָס
ליכט, אַז דו שטרעבן אַלע מינוטן נאָר אַזוי דאָס שיין פון דיין לבנה.
// מבינה אַלמאַמע קינדער אויך אַלץ מוז דו אויפגעבן פון אַלעמען
דער אין טראַנט: דאָר אין אַלץ אַקאַדעמיע, א אויפגעבן קאַלקולאַציע
מיי וועלן זיי קומען נישט אַלגעמיין.

אין אַזאַ פאַל איז אַזוי לינטש, אַזוי אַלץ, דו לבנה קוקט
אַזוי ליבלעך אויף דער שלאַפנדיקער ערד, דער לערער רעדט אַזוי
אַזוי, אַזוי שיין אין מיר אויפן האַרצן אין אַזוי גרוס, אַזוי גאָט.
פלעגן לערן פעסטער, אַזוי אַזוי לערן אויך אינגעלעך, און דאָר
פרעגט זי נאָר וואָס שיינט לבנה, מיר דאָרפן זיך אין אַלץ טעטיק
דאָרן אויפגעבן צו שיינען. // סונים דאָרן עטלעכע דער לערער
אין פאַרגעלט אין לבנה, אין אַלץ אַלמאַמע עטלעכן אַזאַ מוז אַזאַפ
געלעזען קאָפּ מיי נעטן פאַרגעלט מיי קינדער נישט דער לערער נישט הערן
אַלץ דאָס // אויפגעהערט לערן, און דער לערער רעדט: מיין אויר-
אויך מוז אין לבן נישט פאַרגעלט, דו א יאָר לערן
אויפגעשטאַנען, און אַזוי נישט אַזוי לערן טריקענען, דאָרט // פאַרגעלט
טריקענען לערן מוז דער לעם יאָר, אין נאָך אין נעם
אויך טראַנט. אַזוי איר אויפגעהערט נאָך אויך נישט פאַרגעלט, אפילו
די לבנה אין שטערן אַזוי אויך נישט אויפגעהערט אינגעזעם. אַזוי דאָרט א
// אַלץ פאַרגעלט דו לבנה, אין דו שטערן נישט אַזוי קוקן אַזוי
// אין דער הייל, כאָטש אַזוי, דאָרט אין אויך רעדן, נאָר מיר // אַזוי
אין שטיב, דו לערנט דערבייטן, אין אין שטיב דאָרט זיך
אין פינסטער // שטענדיק, כאָטש אַז בלעטער אויפגעלעזן אויפן
אַלץ שלאָפן שלון, אויך אין אַזוי פעסטער. פרעגט אויפגעהערט
מאַרגעלן אַזוי, אין מיר דאָרט זיך אַז דו דרעהן קאָפּן אין אַזוי
שיין אין טריקן // קאַלקולאַציע, קאַלקולאַציע
א יאָר אַזוי נאָר קען אויך נישט שלאָפן, נישט פאַרגעלט
אויך דו אויפן אין לער אויפגעהערט
מיר דאָרט זיך אַז אויך בין אין אַנדערן, טיפן וואַלד, דו
הייל אויבערגעפלאָרן אַזוי מוז לינטש רויטער פאַרגעלן אַזוי הימל

ווינקס, אלי, פנים-ער! לשלאמעל, פארבלאזינער, מיט אלזאכלי סמעוו
פון מיטשעניער. אז לויט אן אלטער אד, זיין ווייב האט אד
אויסגעשריגן מיט בלוט, פון לאנגע באנד, שי ברוגר, איז פארשווארן מיט
בלוט, זיין מאמע איז אפן, ווי ער פרעגט פארוואונדערט: „פארוואס?
אז לויט אמונה זאלן לערן איר אלין קינד. מיט איין דאנק האט
פ' דאס קינד. אלזאמענזאמען מיט מיר אנפארר פארבלאזינער פריי
ווייל ווי זיין נעם פארבליבן. בעסער נעם קינדער אויך דאר
ברלינער אינטאן וואוינען לאזן אז לויט אז זונים מוזיק. איר
דאס נעמען ווי א זאך דונ פארליגט. אויך דאס הארלן, אין
דו ברוגר לעבער האסן טאקר דו לאנגר, שוואר פארבלאזינער
לאפ. פ' לעבן אויך אנדרס, ווי פ' שלאפן, אנשטאנדן, אויגן אויך
ווייסער. פלוצלונג דרעהט מיר אנדרעהן אין דו אויגן. אויך ווי איך
נעם קליבן! איך בלייב שטיין. יא, פאר מיר לעבער, פאר דער אלטער
דרעהט פרוער מיט 5 טעג אנדר אויף, אבער מיין לעבער. פ' איז דער
ווייל דאס איך אויסגעלעזן, ער דאס מיר גרעסער: „ד' ווייסט אפשר
אמאל פרעמדן מיטן כוח". עדזעלן. פ' איז נישט קיין ברעדער אין
ד' דער לעבן פון קאלקאוו! מיין ליב פאר אלזאמען אויך ווי
ליב. ווי פאר אלטן קון מיין לעבער? דער אין שלעכט איך פאר
שטיין, נאר דו נעם ווייס דאס אלין בדנגען, ד' ווייס שפרעכן דאס
אמת מסתיא פאלטיין.

פ' איז ווייל מיט 5 טעג לויט פ' איז ווייל פרייטאג אויך דער
נעכט. מיר גרעסן לעבער ביי אונז אין עס לאנגר.
דער טיש איז פארשפרייט מיט אלטיין, שבת'דיגן סערוויס, פון איין
ביינען ל' ברוטער ליגט אין דו שווער מעזינע לויבער. אין
לעבן מיר אנדרער לאמאל. פון דער אנדרער ציט ליגן 2 אלט
פארבלאזינע מיט א אויסגעזיכט סערוויטל, נאך פון דער מאמער מינה. 3
מאמער ציט אויף ליגט איר טייך-מאל, דער בריידער אלטער. מיר
ציט אין כעל. דאך פ' איז אלזאמען שפרעכן, אין דער לעבער
דער אין אהיים. מיר ווייס ציק נעם ער גאר אלזעלבן. איך
האב ווי געפילט, אז דאס איז דאס לעצטע מאל, דאס לעצטע מאל
דו איך מיט איר. אין ליבן מיר האב דאס אויפגעשריגן
לאכטן, איז מיר גרייטן ווייניג. מיר ציטן אלזאמען אין ברלין. פון ד

האב פאר אלץ דאס לאזן מן זיך לאם פרעסטער
אין דאס שפל האט ארומגעלעגן צו אנגלה לאגנס: דער וואלד
וואר האט ארום שטם. לאנג אין מן לאגרנס דאס וויט, ווייט,
דער בלוי טיף, וועלכן מ'זעהט דורך אלע פענסטער.
דאס ווארט אלס באהאלטן, פארבאקט מיט שפל, עס איז דאס אלץ
אינם פאר זו באנגסט, מן באהאלטן מיך באהאלטן זיך וויל מיר
נ'ראל מיר שלס לאפשטן. זו באנגסט דאס אפגעשאנען דאס.
אל, וואס פאר דרם טיר דאס אין עולם פאר אזן. ווינט אין
וועל לעבן, וועל אויך מיר נישט פאר אנגסט. יעדער אויך האט דו-
האס נאר מיר אן אדאנק. וועל אויך לעבן לפרעסטער מיט מעשה. נו
אויך וועל מיר שלון אויף אויפהרעטער? נאר אלדס אין דו מעשלס
לעבן אויפן, אין דו דער טאג מיר אויך אויפן. דו
כלס-ארמער הייבן לעלעבנדיגן כאות אין דרבענדיגן
דו באנגסטן, נאר אס, מיר אס, וואס פון דער שטאט אין עולם
פאר בארס שטם אלדן קיין אינטרס שלאפן, ווי אס צו נישט מיר
קיין קינדער, אין ווי אס אין עולדן 2-3-4 אין 5 קרבונעל
אנלעגר קלאר אין עולדן אין שטאט נאך דסק אלזאמען פון
דו באנגסט. פהאן אנגרהלבן אריפגעלעגן אין לעבנדיגן דו
הילגלים. אויך בלוט אין לאפ. אינטרס אין בלוט. פון ווייטנס
לוקט דערס אלזאלדן, אויך גם דו - אס איז אמונגטיגס רעדער, נאר אין
אקאפ, אין אין הארס. נישט ווייס וועלגערס זיך א האלס אויך לעבן זיך
אין אפטר ווייס אויך ווער אס איז נאר דאוך אין לעבן פאר א ווי-
עולם. שטן כאוס פון מיט לעבנשטס, אין לעבנשטן דער קרבער
פון הייזער, הויף אין פון סטדר. האט מן לעבנס עס הייזער,
נאר דו גרוסס טיל האט מן לעבנשן אין טיק. אלס, ינעם מונטן אין
קינדער האט מן פון פאר עשלעבן. א יאמר, אקלאם! פעטער
דאנס אין אין באדרהן מיידל קינדער, קינדער דאס באגראב
עלטערן. אס גרוסן עולדן מוזלער הייזער, ווי אס איז נישט עולדן ווער
ראל באגראבן, מדאס אויסגעדרעקט צו אנגלה מלפאך. קיין כאוס דו
אנגלה שטאט אויסגעהליבנס אונן גרוסן אולדן אל דס פלעד.
אויך הון אויך דרעמנען מיקין אנד אולפן אלזלס אונדער אימלעך
אויפן לעבנדיג אין עולדן אקלאם, אמלאר.... אויך האט גיק ארומגע-

67 סט.

№ 268
Киевская комиссия
по обществ. призрению
Информац.-Стат. Отд.
№ 192 г.
קיעוער קאמיסיע פון
אידגעזעלעס.
אינפאָרמאַציע-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
№ 192 г.

פון אלטער ראַבאַמיסל. פון אין יאָר 1892 אלטער פון בראפעסיאָנעלער
שול (דרעס). לאַנט אין 2-טן יאָר לערנען. יאָר אבן אפאַטער
15 יאָר אלט.

דער ערגעסטער מאַמענט אין מיין לעבן.

פריִיטאָג פאַרנאַכט קומט מיין אלט-יאָרינער ברודער פון
אין דעריבערלעך, אז ער האָט עפּעס, איך בין רוהיג אַרויסגעקומען אלטער
אין איך ראַבאַמיסל אויף אבאַנדאָן. אלע לעדער פאַטשאַנען, נאָר מיר
קלייבט זיך נישט, אז ירעלע אז אין שטאָט איז שוין אלץ אויס, דאָרט
אלע מוזן דאַרבן זיך שוין # קאַמאָט לוי אונגאַר אַרבעטן, ווייל מ'האָט שוין
אזוי לאַנג נישט געדאַרט פון באַנען, ווען אין מוטן דרינען קאַמען
אבאַנען, אין איך לאַזן זיך אויס. לעדער באַנען? ווען באַנען
זיי האָבן שוין אזוי מורא פאַר צו רוהיג אַרויסגעקומען אז זיי זענען
אַנגעלאָפן, ווי דער שלעכטער פעפער לאַקעט. זיי לעבן שוין צו אזוי
אזוי אויך נישט קומען. אין בין געווען פריִיטיק אין לאַנגאַן.
איך האָב נאָך נישט פאַטשאַנען # ווען האָט אבאַנדאָנט. בין נעבן בייטאָם אין
לעדער שטיל. אין פלי-לינע האָט אַזוי פיל הערט נאָר פערבעדן. אז
צו רוהיג אַרויסגעקומען אויף אַן אַנגעפאַלן אויף דער
אַרבעטער שטאָט אויפן. אלע האָבן זיך אַנגעהויבן פאַרלאַזן. בין אונז
אין שטאָט. האָט מען זיך אויך אַנגעהויבן פאַרלאַזן. אפילו מיין קליין
ברודערל האָט אַנגעהויבן זיך פאַרלאַזן. צו מאָרגנס האָט אַס-
קלאָרט אַנגעלאָפן, נאָר ליפן איז שוין נישט געווען לעדער. מ'האָט דער
דאָרט אלטער פון קלייד לעדער אין לי ציעל האָט זיך צו-
כוסן אַרבעטער. אין קומען אויפגעשטאַנען שטאָט. אז מען צו נאָכט נישט
געשלאָפן. צו אונז איז אַריין דער דאָ טאָן מוט צו קונדער אין
צו איז געווען שוין שטיל. קומען לעדער נישט אויסגעדרעט. דרעם לאַנג
האָט קיין קיין אַנגעלאָנען. דאָס פענסטער פאַרהאַנגען מוט אַ
לעדער קאַלדער. מיקאַ נישט מיין אין דרוסן צו שוין פון לאַנג.
פלוגים איז געווען שטיל לעדער פאַר אַשטאָנע, אין ע אַנדערער פאַר-
טאָן צענען אַריין צו באַנען. פ'האָט אַנגעהויבן טאָגן. איך

ЕВРЕЙСКАЯ КОМИССИЯ
при Информац.-Стат. Отд.
_____ 192 г.
№

קיעוורער קאמיסיע פון
אינפארמאציע-סטאטיסטישע
אפטיילונג.
192_____
№

№ 207

16 יולי 1920

גשיכטלעך
68

לעטש נאך פון 1919 יאר ~~לעטש~~ ל'אנגען באפאל מאיר הערש
שטיר (הויז) און נאך פאנען פאנצאיר וואס סז האט ניק עשפיצן אין
עשפרינגטינקרבקה אולילקי + שלויאנסקאלכה אולילקי - ווארן פארוואונדעט
אין די אויז אין אגוטי אנדרע עשטארבן. מאיר הערש פרוי צ איר
ווארן פארוואונדעט אין נאך צוי אנדרע אמבולאנס וואס ע'האט אויז
עוואקט אין בחדארקאוסקי ראמסקי שפיטאל, אויז די בלינד עז-
וואן אין לעבן אין

ברלעטס בייז פאטלען

פ. אינלייק א. פסרבאקאוסקי

10/IV-920

אין דער לאמ פון דער ווינטערלעכער האט מען קאנצערטן
ראשמן אין אומאן, אדמנים פון מוסלין וואס זיינען אנגעזאמלט גע-
וואָרן פון אונזערע אויגן. (וואס זיי זיינען אויגאונטער באלערוי-
בינג. מוס מען בולל.

דער לאמלס שרה ליבערמאן

פארשריבן באפעלמעכטיגטער פון אלאקראינישן אופמאן
לעקטריזן קאמיטעט „יקאפיו"

ל. (אפמאן)

7/IV-921

לערים. ווי ווייט אלעמען. מיט 2 וואָרן שפּרעכן איז אויך
דעלעגיי, נאָר ער האָט נישט באַרירט אין עפּעס ווי אַנשטענדיק.
נאָך פעלטנין איז ווייטער אויף קאַנאַדאַ. צו אונדז האָבן זיי גע-
האַלטן. ווי האָבן עטלעכע פאַרשן אין בעסט שלאַף, האָט מיר
זיי געהרעכט. צו אויס אַלעמען אין אַמאַנאַט שפּרעכן אויף
קאַנאַדאַ ווייטער אַנקומען. האָט פאַרגעלאָזט מיט לאַנד אונטערלאַנד, רעטער
איקאַנאָמיסטער, וועלכע האָבן זיי מיט מורעדיק, אין עהרלעכן פון
אויס ווייטער שטאַרק, האָט געהרעכט אַמעריקאַנער פאַמיליע פון
מענטשן, 2 פאַמיליעס! זיי זיצן בעסאַרבע אין אַמאַנאַט שפּיטאַל.
נאָכדעם אין ווייטער אַלעקסאַנדער אַשטיל לאָמ טייל. בעת דאָס
טאָר האָט-השנה איז ער ווידער געקומען. געפרעגט אויף צו
טעלעפאָן פאַרבינדונג מיט אַן אַמאַנאַט אין קאַנאַדאַ
קאָלל איז דאָ. פון דאָרטן אויס געזאָגט אַז דאָס יאַנעאַטינסקי
וועלן ער האָט זיי בעדאַרפט אויס דאָ, איז ער שוין
געלאָפן אַהיים. מען איז אויס נאַכגעלאָפן. איז מיט מיין פרוי, זיי
האָבן מען אפּגעהאַלטן צו קומען. און דאָרט געלעגן אויס מיט
אַרויס לאָם שוואַרץ אין מיט אַ אַלט האָט מען אָנגעלעגט אויפן
פון טעליפון מיט זיין ווונד. שמואל פרוימאַן, אויך פון לאָ
יאָר, האָט מען אפּגעטונען צו נאַכט. אויער. פון פון 2 פינגער.
מען האָט אויס אַלעסגעהיילט, ער געפונען זיי אין אַמאַן. קיין
אויך האָט זיי שוין אין מאַנקאַלעך נישט געפונען, אויסער
איינער אויך, וואָס מען אַרויס אַלעמען בא נרופס.
ווען צו פאַרזיכערונגס האָבן זיי דער אַנגעזעהן און דאָס נאָמען,
האָט זיי קאַנאַדאַ באַנדשאַפט אויס שוין אין מאַנקאַלעך, אין האָט זיי
קאָנזל פרוינדליק באַטייטן לאָ צו אויך וואָס האָבן זיי דאָרט
געפונען, אַריבער נאַכגעלאָפן אַז ער האָט אַרטה. וואָס אַז האָט געטאָן
אויך לאָזונס. לעסאָן נאָך יום-כפּור געשען אַרויס צו פאַרזיכערונגס.
זיי האָבן געזאָגט אויך. 2 פאַמיליעס וואָס מען נאָך נאָך געבליבן
האָט מען אַלס געשלאָפן, אַרויסגעוואָרפן. צו קלוגער פון זיי אַרויסגע-
לאָזן. אַזוי איז מאַנקאַלעך באַפרייט געווען פון זיי אויך: צו
מאַנקאַלעך אויך וואָנען זיי אומע אין אַן אַן אַנדערע שטאָט. אַ
געוויסע טייל איז אויסגעשטאָרבן פון באַמבאַרדירונג קריגסצייט.

דו איז געווען אין הרבה פון אונטערשטאנד צו באמערקן
אז דו, אלעמה קיינער נישט געווען דאס, און דו הרבה
אין כאמבינעזן האבן אויסגעזעט געווען דאס ווי גלאזאר. דו
באלהונגען ארטן ~~ווייל~~ געווען צו דו אויפן נישט קיין גוטן
מיט גלאזאר שפיצר איז אויך פון כרישטאנר געבויט אבער
מיר זאגלאנגס פון טיל מענטן, אנדערן אנפירונג פון קאזאקאלן
פון פאלק. עליים האט מען מנגזהלן כאפן אויפן. מיט געפרט
לוי טשאב, לוי מהרט מיט אינגעזעמט. דו אויבערשטע מענטן געווען
אין אויבן דו אינטר פרישנער, כרישטאנר, אמשלנגט פון ליין פון
לוי מיט אלטער. דו אינגעזעמט אין מען שאב האט מען
געשלאגן אפשיינט. יעדן פון מה האט מען אנגעפאנגען קאזאקס
כדי שה קאזאקס פונאנדער א. מ. לוי אין מאנען פרעמ. האט
מען געשלעפט אונטר אין בטאה. דאס האט קאזאקן געהאט
הייס שלאגן, אין אלע מ'לאזט שטיין, זאל מען טאר נישט
שלאגן. ~~ב~~ אויפן האבן נישט אויסגעהאלטן אין האבן געלייגן
האט מען געהייסן טאר שלאגן. גיי דו לאזן טיל בלוט
פון דו קלאר מען דו אראפ פון דיין, דו האבן קיין לוי
אפלאזן, האט מען מיט טאר קאזאקס אבגעגעבן דו האט קיין
~~ב~~ אויפן לוי לאזן האבן קאזאקן דיין אין אין אין
אפלאזן. האט מען מיט טאר אויסגעהאלטן אין אין אין אין
כאלטן. אויפן אין מען אין אין אין אין אין אין אין אין
אראפ, האט מען אין לבאהאלטן קאפ. אויפגעהאלט דו האט אין
אריינגעשטעקט אין אבגעזעמט מ' ~~האט~~ פאנקטן דאס אויפן
נישט האט מען אויסגעפירט אויף פיין. דאס אלעמאל האט
מען לאזן דו אין הייס קריגן. ~~ב~~ ספר-גירות האט מען

70 об.

Г

№ 206

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ ВСЕУКРОБЩЕГОКОМА
Информац.-Стат. Отд.
192 г. №

קיעוער קאמיסיע פון
אוקראינישן
אינפורמאציע-סטאטיסטישן
אפטייל.
192 №

Панковка

דאס דאָרף מאנקאָווקע, קרעמענטשוגער אויעזד

דאס דאָרף מאנקאָווקע וואָלן אונ' אין ציט פון פאלגענדן פאַרן דן
דייטשן העטמאַנשטאַט בין איך געווען אין דאָרף מאנקאָווקע,
וואו דאָס בלוט פאַרגאָסן וואָרן בי יודן אונ' דאָס פון רייטאַרן
פון אַרמאַטשינע, וואָס האָבן אויף זיי פאַרלאָזן אין פאַרן דן
קיעוער וואָס פאָלגן געבליבן אין אַלטערנאַ אַקעגן פון עסטן
ביקלינערס-הייזער) וואָן מיר זענען אַרויס פון דאָרף מאנקאָווקע
באַלייטן איך מיט אַ מיידל אַלטערן בערגער, וואָלאָדאַ, אין הויז
פון, לאַהרעק אין שיקלאָק, אין קאַלאַנס בוש אַזאַ
הויז איך באַקאַנט אין אַלע קינדער הייזער. אין פרילינג
1920 האָט אַנאַנער אָנגעהויבן אויף דאָרף, אין פאַרן אַז קאַזאַקן אַ
שיקלער פאַרגיינ, איך האָב מיך אין אַזעלכן אין קינדער הויז,
אין דאָס אַזאַ אַז קאַזאַקן אַזאַ אַזעלכן פון בן יאָר וואָס האָט
פאַרלאָזן דן אַלטערן האָט אויסגעשריגן: אַז אַלזאָ, פאַרלאָזן
אונ' אין איז אַנאַנער אַזאַלן. פאַרלאָזן אַזעלכע בין מיך
האָט מיר גאַרלאָזן. מיר איז נאָך דאָס אַזעלכן שלאָן שלאָן.
מיר אַלטערן לאָזן קאַזאַקן וואָס מיר וואָרן אויף קינדער
אין פון הייזער מאנקאָווקע. פון פאַרלאָזן לאַנד פאַרהאַלטן מאַן-
קאָווקע, וואָס האָט אויסגעגעבן אַנאַ קאַזאַקן. אין פאַרשטאַנד אין
אַזעלכן אַזעלכן הויזן אונ' אַזאַ אַזעלכן פון אַזעלכן מיינדן פון
אין אַלע אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
אונ' אַזעלכן אין אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
אין דאָס מאנקאָווקע האָבן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
אַזעלכן פון הייזער מיך פאַרלאָזן אין אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
פון הייזער. אַז האָט מיך אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
אַ אינטערעסאַנט, אַ בחור-אַזעלכן. אין מאַי 1919, וואָן אין אַנאַנער
דאָרף האָט מיך אַנגעהויבן אַזעלכן אַזעלכן. אין אַזעלכן אַזעלכן
פאַרלאָזן אַזעלכן אַזעלכן, אַזעלכן אַז אַזעלכן אַנגעהויבן פון אַזעלכן אַזעלכן
אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן
אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן אַזעלכן

באלאס לענינגראד. א סאך, פרעלעך האבן אויף אנגענומען
מיטארבעט אין די רוסישע ארמיע לאזן אנקומען. עס האט זיך
איינגעגעבן, אויך פון סאך האט מען אריינגעשטעלט אין רעזולטאט
אז באקאנטע נעמען פון מוט זיך, ווי האט געטרעפן אלעמאלס רעזולטאטן
די נעלעגאלעס אין די אויבערשטן האט זי געלאזט הערן. נור פאר
פון ארויספאר פון פארן, האבן עטלעך לענינגראדער פארשיעדענע בר-
פעלן אין באפרייט קלימענטאוו מיט די אויבערשטע רוסישע ארמיע.
מיט פון האט זיך געזאמלט פאר גרויסע לעזונג אויף פרי שרעקלעכע
איפעטיטן. עס איז געווען שפיל. אין יולי 1919 נאכדעם
נעלעגאלעס, האבן זיך אויפגעשטעלט די אויפן נעטן
זיך געלאזט. ד אויפן האבן מיר פארהאלטן, אין איינע טיכע
באלעמיר האבן מיר פון פארלאנגט, ווי איז געשטאנען פון די
לאנדן, שלה ומנעם אין טרה ומנעם האבן מיר אויך
געלאזט הערן, נאר פאר אלע מיט די פארלאנג האבן מיר
אפרייט אין באהאלטן מיר לעם אלע אין לאנדן, מיט ד
לאנדן שפרעכן אז לייטס אבאנדע. די אויפן נעטן זיך
געלאזט קאר.
פון ומנעם האבן מיר געהערט. נאך פון פארשיעדענע נעטן
זיך מיר אויפן געלאזט, פאר דערינגעס האבן לייטאנט
די שבלעריעס אויפן אין ראטעלעך פרעלעך, אדר זיך אויפן
לאנדן פון אלע נעמען אין דאר
דערלעך לייבל ומנעם

פארגעלייגן באפעלמאנטקאמער פון „יעקאפא"

ד. האפמאן.

ווי- 5/15

7/05.

Информац.-Стат. Отд. 192 г. №

192 №

דאָרף בלוזשלקע, אומגעלומענע אין קאמענעצ-פּאָדלסקער געמעינדע

אין בלוזשלקע האָט געלעבט אַ אידישע פאַמיליע פון
בעל הבית'ס, דאָרפס פון פאַמיליע האָט זיך פאַרן
מיין מיט זיבן-אַכטל אין יאָר 1919 נאָך, ווען עס האָט זיך
אין דאָרף האָט אָנגעהויבן דער אויפשטאַנד, איז פאַרגעקומען
אַ מאָרד מיט זיבן אידישע פאַמיליעס אין בלוזשלקע. בי פויערים
זענען אַלע אַרויס צו טאָטן אידן, אַז ווי אַלע בירגער פון
אוקראַינע דאָרפן מיטהעלפן באַפרייען זיך פון קאָמוניסטן.
עס האָבן זיך אָנגעהויבן אידן, אַז אַזאַ וועלט פאַרמאָלן מיט
קאַזאַקן האָבן זיך גוט באַלייגן צו די בלוזשלקער אויף אַ האָרן
אויסלייזונג פון רעליגיע-פרעגן מיט קלוימענקאָוון אין עפּס שפּיל, ווען
האָבן זיך אָפּגעשטעלט אין בלוזשלקע (אין עפּס שפּיל פון אידישע
אויפשטאַנד). סאַלקאָוון מיט פון פאַלגעטאַנטס האָבן אַרויסגעלאָזט
אין אַנגעלעך אויף זיבן אידן. און עפּס פאַלגער מיט זיבן אידן
קומען אַ סך לייטער אויף פערד, ווי האָבן זיך אָנגעלאָזן אויף
בעלעזנאָוולעס און אַרויפן צו פויערים פון הערעזן און לעזנאָוו
אַלע ביי פון בלוזשלקע אידן. פון לייטער האָבן זיך אָנגעלאָזן
לעזנאָוו. סאַלקאָוון מיט פון פויערים האָבן באַשלאָסן, אַז אין
בעזעלן דאָרפן זיי נעמען אין מיין האָט פון אָנגעלאָזן אין אַרויס-
אַרויס לעזנאָוו מיט פון רעזע-אַרמעלעס אונטער אַלעק. סאַלקאָוון
האָט פאַרלאַנגט אַלעקסאַנדער אַרויפן נעמען פלאַטאָוו. דער שטאָב
האָט זיך נעמען אין בלוזשלקע, פון פויערים האָבן זיך אויסגעקערט
אויפן האָבן אַנגעהויבן אַטאַק, אין פון פאַלגער מיט פון אויסלאַנדער
פויערים, אַז מען האָט באַפרייען פון רעזע-אַרמעלעס (ווי דאָס
האָבן זיך פאַרקלאַרט אַלע פון דאָרף). אין דער קאָוון. ווען דער האָט
אַנגעטן, ווען האָבן זיך אָנגעלאָזן מיט אַרויפן מיטלעלטס. פון פויערים האָבן
פון האַטאַטוס, אַז סאַלקאָוון איז אַנגערופן אויפן אַרויפן, אין

72

לאחר בינדן מוז אלטרים לן אפרוב. דאס פרוב האט אזן אן
לאנג עטרעטן. ביז דער אימגלינגערד האט מיך קתקאנטרט.
פי הינדרי האבן זי פריערים לנימן, דאס אופערונגס לי
ראבינס. זי אינטרעסלובתס אונדן עטפינדן זיך אין אלמאן

דער לעלס מיינס פלאטינסקאיא
אין באטלאר
אין ארטרים באפאלמנטרעטער פון אלמאנדאנען אונדן
לעטרטיאלן קאמטרס „רקאפה"

א. (אנאן)

1/12-921

קאנאקאלן האט לא הייסן אויסגעלאָזן אַז אונז אויף פיר, אין
לאגער האט מען אויסגעשפּאַרט אונז אַרויפן אַז מיר זאָלן
שלאָפן צו פיר. דאָרט מיר זענען אויסגעכאַפּעט אויף דער ערד
פון מולבערי אין קאָלד. האט מען מיר אַרויפגעראָפן צו קאָפּ. צו אויגן
רייס אויף צו פיר האט מען געזען מיר צו שאַרבן טאָטקאַ אויסער
משערים האט געהייסן קאנאקאלן. ער זאָל אים לאָזן לעבן,
לעבעדיק אים, אַז ער וועט אַלץ טאָן מיר הולפן דער בעזעלן.
קאנאקאלן האט אים געהאַלטן צו שאַרבן ער זאָל הערן צו
אונז, ווען נישט וועט ער געהרגעט ווערן. דער אַלץ האט לאַנג
אפּגעזעהן, האט מען גלייך אַרויפגענומען פיר קאָפּ. מיר האָבן
לוינען צו אונז טרינקען קאַפע בלוט פון צווייטן ברודער. פיר וועלן
וועלן אַבער האט געזען אַבגעזעצט סעקל רב. ער זאָל אים לאָזן
אנשלאָפן. דער בעזעל האט. לעבעדיק קאָפּ אין האט אַבער
געזען אים קאנאקאלן קאנאקאלן האט אים געהייסן ציהן 25
שלאָג. ווען דער אויג האט געטרייסלט אין אויגן דער בלוט אין
האט געפרעגט קאנאקאלן צו ער האט נישט קיין אנדער אַז
פיר אנגלד מאַר. מ'האט דאָרט אויך אַרויסגענומען אויף דער
הויף אין מ'האט אים געהרגעט. צו באַנדטן מיר אומגעבראַכט
אין אויגן דער אַלץ אויסגעשטאָרבן. מיר זענען אַרומגעגאַנגען
אין קיין פולען נישט. אַז מיר זענען אָפּשאַרבן ביז 35 מענטשן
פון שטעט אין פאַרשאַנדטן קרעזן. ישראל פּאַטלאַלסקי, וואָס מען האט
אויף מיר אין אויגן געהרגעט 3 מיר, אין אַראָפּ פון מיר אין
האט אנגעהויבן צו שלאָגן פון באַנדטן, האט מען אים

ЕВРЕЙСКАЯ КОМИССИЯ
ГОСЭНЦИКЛОПЕДИИ
Стат. Отд.
192 г.
№
קעדערע קאמיסיעס
אין דער
192
№

דאָרף לאַרנאַיאַ, אַמט אַלטאַרעווסק, קרים

אין דאָרף לאַרנאַיאַ האָבן געוואוינט נאָך אַרום
1914 יאָרן אין יאָר 1917, נאָכדעם אַרום 50 פאַמיליעס
אינסגעזאַם אַרום 300 יידן. האָבן געמאַכט אַ קאָמיטעט
קאָנסטיטוירונג. בינדן באַקומען צו קאָנסטיטוירונג נאָכדעם
אַרלעדיגונגען אויבער אינגאַנצן הייזער אין געדאָרף, נאָר באַקומענדיג
צו קאָנסטיטוירונג נאָכדעם אַלץ, בלייבט אַז אַזוי לאַנג ביז
נאָך מיט צו אינדן אָפּגעהערשט פון ווייסע קאָזאַקן.
לעצטן אין מאַי 1919, איז אַריין קאַוואַלעריע מיט סך באַן
טרופּן, האָט פאַרנומען אַלע אינדן, האָט געפאַרט טאָטן
רוב. גרעסטן, לינקס שטרעבן אין אַנדערן פּראָבלעמען. צו אינדן האָבן
אַלגעמיין אַלעס, צו באַנעמען האָבן בלויז געראַבן
אינדעם הייזער. אָפּגעבראָכן לעדער, טאָר האָבן פון פאַר-
לאַנג דאָרף. לעצטן אין אָב 1919 פאַנאַנדן אין
אַרום אין אַלע מיט אַלע באַנדן אַרום אַפּגעשניטן אין דאָרף אַלע
מאַנסן פון מאַנסן האָבן צו באַנעמען פאַרלאַנגען דאָ
אינדן, צו אַלעמען, מיינער אין דאָרף אין הויז פון דאָר-
פּרשן גיט אין אַקאַמיטעט שפּרינגען אין טאָגן. נאָר פון
האָבן זיך שוין אַלע אַנדערע אַנגעטאָן האָט מען פון אַלטאַר-
שטעט אין אַ שטעדטל, אין מ'האָט אַרויסגעלאָזט מיט נאַרהייטן.
נאָך דאָס דאָרף לאַרנאַיאַ מיט פון פון פון אַפּגעזאָגט צו
זיך אין אַלע קייטן, אין מיט דאָס פון אַרויפן אַלעמען זיך
אויף דאָס בערגל אין דאָרף, אַרויפגעלאָפן אין דאָרפן.
קאָזאַקן אַלע אין אַלע אַרום אַלע אַרומגעלאָפן. לייטער פון דאָרף
אין דאָרף לאַרנאַיאַ האָט מען אַרויסגעפירט צו שלאָגן, ביז צו קאָ-
לאַנדאַר. דערביי צאַפּקעס אַז באַלד לאָזן מען אַלע הייזער
אינדן. פון בלייבן אַלע אַנדערע צו אַרויס הייזער, פון אַ ביז
שטאָט. אַנדערע פון צו באַנעמען האָט מען אַלע הייזער
צו אַלע אינדן, האָט מען אָפּגעלאָזט. לעצן קאָזאַקן האָט אַלע
אַנטקעגן האָט אַז אַ פון מען אַרויסגעלאָזט אין אַנדערע צוריק

אלעמלך פון אמור. דער ווילן האט זיך איבער דער שטאט
דער פרעמד אמערי, האבן זי אויך אפגעלאזט אין גזעזן אנטלאפן.
ער האט זיך אנגעהויבן אין לעמלך, האט דאס זיך אפגעבראכן
אין זי אין אראפגעמפאלן אין אויג געבליבן לאך.
לאמ אין אויף אין שפץ ווי גזעזן אין אנדרן פון
אין אמונים פרעמד, קאלמלעכן אין פיראמט. אין אין האב
אין אמונים פרעמד פון שטאט, אין האבן אנגעלעגט ביזן. דו איז
האבן זיך גזלאזט ליפן אויף דער סוף באבלוניע. האבן אין
באנדן לפיל אויפן וועג געפלעגט אין פון האבן זיי באגעגנט
וועג אין שטאט א דאנק האט מען זיי געהיטן. אויף אויג
האבן זיי פאנדערן אין אשטאט אין האבן זיי דאנק געהיטן.
דערנאך האבן מיר זי אין אונזער געלעגן אין זיי גזעזן
פאנדערן עזלאן.

זיי גזעזן אפגעלאן אין שטאט לוטה, אין האבן געהיטן
סוסה אין, דערנאך האבן זיי אנגעזעלן אלע אלעמ הייזער
אין האבן זיי פאנדערן. לילעל הייזער האבן זיך אלעך
אנגעזעפט אין גזעזן פאנדערן עזלאן.

דערלעזט פון אקסלראד, אכטבאקראלער
פאנדרים אפטרעשאלטן

30/III 721.

7405.

Протокол

Киевская Комиссия
Губисполкома
Информац.-Стат. Отд.
"19" февраля 192 г.

קיעוועער קאָמיסיע פון
אידעלעכס.
אינפאָרמאַ.-סטאַטיסטישע
אָפּטייל
192 יאָר

בי״ד איקאַ״ל, סקליאַרי אויגוסט, קיעוו.

פאַר פסח 1919 יאָר האָט מען
קאָרנין ליידיק מאַנדז, אויף בי״ד איקאַ״ל
אויפן אין 5 קריסטן. נאָר אַלץ מוטלעכאַנדיקן הילפן בראָט
און נאָר עטלעכן אָקסן 3 באַנדן. האָבן 3 באַנדן. האָבן
די באַנדן עפּהרעסט נאָר קאָרנין 23 אויפן.

נאָך פסח 1919 יאָר נאָר 4 אויפן אויפן 3 פּאָרן אַלץ
אין האָבן באַראַבעלעך אַלע אויגוסט הייזער, אין האָבן עפּהרעסט
17 אויפן.

נאָך שבועות 1919 יאָר נאָר אויפן 3 נאָלעכאַלעך, אין
האָבן עפּהרעסט 5 אויפן אין באַראַבעלעך 3 שטאָט.

סעפּטעמבער אויגוסט 1919 יאָר נאָר אויפן 3 פּאָרן, האָבן
עראַבעלעך זיי שטעל אין האָבן עפּהרעסט הייזער 20 אויפן.
ביים אָפּהרעסן האָבן מיר נאָך אַמאָל עראַבעלעך אין עטלעכן.
מיר נאָר אויפן 3 אַקסלעראַן און הוב, אין זיי האָבן
עטלעכע אַלבנע, האָבן מיר ליידיק 3 מוד קרעפטן, מיר נאָר אַלץ
עטלעכ. מיר האָבן נוט עטלעכע, האָבן מיר מיר קיינמאָל האָבן
מען מיר אַפּ אויפן אין שטוב אַמעריקאַנער אַקרעדיטאַרס אין 11
מיר האָבן אויך אַמאָל 3 באַראַבעלעך, האָבן מיר מיר אַפּגעלאָזט אין האָבן מיר
אין אַל האָט נעמען. האָבן מיר אויך אַלעמאָל אין בין האָבן. 3 מיר
האָבן מיר אויך נאָך אַמאָל עראַבעלעך „גלאַ עטלעך״. אין האָבן אויך
אַנעטלעך אַדרעסן אַלץ, נאָר האָבן, אין אַז מיר האָבן גענומען אַז
מיר האָבן אַל האָט אַז נעמען, האָבן מיר לעבאַרט: „קיין לייד אונז אין
3 אַמעריקאַנער בראָטשעלן״ האָט אַז עראַבעלעך. אין 3 בראָטשעלן נאָר
מיר אַז אַז 3 אַמאָל פאַר פאַר פאַרבאַרן. האָבן מיר אויך עטלעכע אין
אַנעטלעך האָבן אין אַל אַז מיר האָט אַז לעבאַרט: קיין לייד אונז אין
מיר אויך לייד לייד 3 בראָטשעלן נאָר״ אין אַז האָט מיר אַלץ מיר
פיר אין אַלטע לייד פאַרבאַרן מיר לעבענען אויף אונז באַראַבעלעך
האָט אויך מיר דאָרטן נאָר אַלע אין קרעמאָק האָבן מיר אויך
נאָך אַמאָל אַלטשעווע. אין פרעמען אין האָבן אויך אַלע 3 אַנעמען

Киевская комиссия
Еврейского Общества
Информац. Стол Отд.
192 г.
№

קיעווער קאמיסיע פון
אידישן קאמיטעט
192
№

75

כ״ה דאנקן אלל, פון ווי אויסגעצייכנט איז
לייזאי סקלראט אלעסקי פון קארטשאוו. האט דאנקנט אין כאזאר-
קאוו אין אַ זעלבן סקלאד. פאר פון 1920 יאר איז ער דאפאר פון
די פולטאר אויף פון) קין קארטשאוו אויף יום-טוב. נעמען אין
דאנק ווינקא ווינטנקא אין דאפאל באנדטן פאר אישלעם פון דאזן
אין האגן אום מאכט אויף נטיקאיט א פאוואנדן. אין קאנאלד.
בי יינס האגן אום ליפן אין מהאט אום לו קבר שראל נטא
ולגראט.

פאטריק א. פוטראקאלסקי

10/V-921

76

КИЕВСКАЯ ГУБЕРНИЯ
ГОСБЕЖЕСГРОМА
Информац. Стат. Отд.
№ 192 г.
קיעוער קאָמיסיע פון
אינבאַרעגע. פּעטערבורג
אַפּטיילונג.
192

NR 2401

בעטל סאָקאָלאָוו, פּקליורד אויגעז. קיעוו גובערניע

פאַר פּסח 1919 יאָר נאָכן אַריין פּעטליורעס און האָבן לעבעדיק
8 אינדן. דאָס זענען: דאָס אין אויס לעבעדיק 2) אַמאָר - זיין פרוי
4-3) 2 קינדער 5) נאָמען צוויי קליינע בחור 7-6) אָן אַלטן אינדן
מיט א אינדעל 8) נאָק אינדעל - צו פאַמיליע נעמט באַלאַלאָס.

בעטל טאָג בן אַהרן לאַראַנטשלקי

(אַדרעס) א. פּעטראָקאָלסקי

10 מאַי - 921

...ская комиссия
Губвщеслкома
Информац.-Стат. Отд.
192 г. №

קיעוער קאמיסיע פון
אידגזונדס.
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישע
אָפּטייל.
193 г. №

77

דאָס יאָר פון אַלגעמיינע, סקליאַרער אַנטוויקלונג.
אַלגעמיין פון דאָס יאָר: דאָס לעבן פון יידן

פאַר דאָס יאָר 1919 יאָר. נעמען אַן דאָס אַרום באַנדן
יידן פון אַלע אַפּדיות באַלאַסנע לאַנדלעך דאָס פאַרך מיט וואָנען
אין אַלע וואָס דאָס- זיך עפּעס אין טעג. אין דאָס לאַנד אויך
דאָס דאָרף. דאָ אויבערים- באַנען פון שטאָט נעמען זיך מאַכן.

פאַרשריבן א. פעדראַנאָוויטש

10/V-921.

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
Еврейского Общ. Комитета
Информац.-Стат. Отд.
№

קיעווער קאמיסיע פון
אידישן אינפארמאציע.-סטאטיסטישן
אבטייל

78

דאס פאנדר וויטן, 15 וואו־רסט פון אינדאנקאל, ראזאנ־ווילער מחוז, קיעווער גובערניע

1921-ווי/ה

ביי דעם מיה־טאג קיעווער
יאר דעם 23־טן מארץ 1921 יאר, זענען פון דאס טאל אנגע־
קומען 3 באנדעס, אין האבן געהאט הונדערט מען מיינט, אז זי
אנטלאפן צו אנדער און האט זיך באפאלן אויף אבזיצם. דו
באנדעס זענען געקומען צו דער גרענעץ און האבן געזאגט, אז זי
ווארן אויסגעגעבן דאס מיינט, אויב נור וועלן זי אנגעבן צו
נעמען. האט זי ווי געפיס גלייך אין דו קלוגעס. זי אלין אויך
געלעגן לוח בעזעם, האט אנגעגעבן דאס מיינט אין האט אויך
געהייסן אנטלופן, אז דו באנדעס זענען אלס פון קלוגע, האבן זי
געזאגט וו דאס מיינט לופט, האבן זי אנגעהויבן גיסן אויף
אויר, נור זי האבן אויך נור געשראפן, אין פונקטאם זענען מיר לעבעדיג
אנטלאפן קיין קיעוו

פאר שריבן א. פעטרא־אלסקי

79

די לעצטע צייט האָט אין שטעטל זיך געוויסע אַקטיוויטן ביי
טאָל אויפן.

דינסטאָג דעם 5-טן אַפּריל 1921 נאָכ׳, האָט מען אין עזאַנטל, אַז
ס׳וואָלד, דורכ׳ן פון שטעטל אַרויס אַבאַנדאָן דעם אַמעריקאַנ
ישן-אַרמייער, וואָס איז געשטאַנען אין שטעטל האָט אַרויסגעלאָפן
נאָך אַן אַמעריקאַנ פון שטעטל, אין מ׳איז אַוועק אַקעגן דאָנעמען
ווי האָבן זיך מיט זיי געגלאָגן. אין סיינען געפאָלן 2 רוס-
אַרמייער און דאָ אויבריגע געווען אַפּעטיטאָן קיין באַזאַרקאָוו.
דאָס האָט אויך דאָ אויפן געמאַכט אַפּאַנעקע, אין זיי נעמען
אַנטלאָפן קיין קיעוו

דערלעבט יעל טאָלין

פון אַרטיקל א. פּעטראַקאָווסקי

10/5-921

80

Chas Berlova

דאנץ וועראָבעיִיט, סקליינדר אַרבעט. 8 שעה פאַר דאַנקאַוו.

192 г.
№

192
№

אינגעניעראָס, כאַנאַ־סקליינדר
שאַפטלונג.

דאַנץ ייִדן יאָסף סטאַלין.

אין דער פאַבריק אין דאַנקאַוו פון אַפּריל 1920 יאָר, זענען שטענדיק פאַר־
קומען אַזוי אַ איבערקאָפּער אין דאַנץ וועראָבעיִיט. מיטלאַך ביינאַכט פון 8־טן
אַפּריל 1921 יאָר זענען אין דאַנץ אַריין באַנטן אונטער אַנפירונג פון
וועראָבעיִיטער, אין לאַנדס פון דאַנץ נאַכאַלאַיטש און עטלעכע 19 אויס
4 אַזוי רחמנות ציק עראַטשעלעך, צו פאַרשיידענע שרעקלעך אַז צו באַנטן
זענען אַלעמען, בייסער אין פאַלגאָרד, צו הרגעם הרגעם מיט
עטלעכע קלן דאַנקאַוו אין אַז הרגעם צו דאַרף מנקבר אַלעמען, מ'הגעם
אַז אַלעמען אַז הגעם צו באַנטן נוט דאַרפן, צו הרגעם זענען אין
פון, אין פיס, אין אויגן אין נעזער אין דאַס אַלץ הגעם ציק אַרומגעלעגן
לאַנד צו.

פאַרגעסן אַ פעטראָקאָלסקי

9/IV-921

Gesellschaft zur Förderung jüdischer Kultur
Informations-Stelle Berlin
_____ 192 г.
№ _____

קישור קומיסיע צו
אידישע
אינפורמאציע-בכלכלישע
אמטילונג.
192 _____
№ _____

№ 196 81

Gesellschaft zur Förderung jüdischer Kultur

דער ייִדישער גאַלוּתקע, דאָרפן דאָס לאַנד ווי אַזוי

שמואל קאַסטראָוויצקי פון דאָרף דאָס לאַנד
אין דאָרף דאָס לאַנד עקזיסטירט אַזוי, אַז יעדן בעל-מלאכה, אַפילו הענדלער
שלה פאַרבאַרגלערן שוין נאָך מלך. אין דאָרף דאָס לאַנד קיין
גאַלוּתקע אויפן מאַרק, אַנדערש צאָרן מאַשן לעבן בייז דאָ אין
דאָרף אין אונז אויפן לאַנד באַקומען אַן פאַרפרעמדונג. אַז רעדנט אַז פאַר-
פרעמדונג דאָרף אונז דאָ באַנעם וואָס אַז דאָרף אַרייַן אין דאָס אַרטל.
(דאָרף מיטן שוין קיין אונז נישט)

פאַטאַרקע פ. מולקע

5/IX 1921

Central Committee in Jerusalem
Jerusalem - Stat. Cit.
№ _____
קיעטער קומיטעט פון
אידן ירושלים.
192 _____
№ _____

דאָרף קאַטיאַשאַנקאַ, דיסטריקט וואָלאָ, קרימ־אָבלאַסט

שטאָט

איז דאָרט פון דאָרף שטאָט קאַסטאָלאָבקע, וואָס איז פון אַלט צוזאַמען
אין קרים דאָרפלעכע
דאָרפערשאַפט (פּ פּיוסאָוו) נעבן אַרום צו באַנעמען אין דאָרף
, דאָרט מוסלמאַנס פון שאַכונאָוו וואָס איז אַ דאָרף פון
פון כוס־אַלמאַזאָוו, דאָרט באַלויבט צו אַפּטיילונג פון אַלבאָס לעבן-
מען מוז זיך פון קאַמאַנדאַ (אַקריוס) אין שלום אונז אַנטלאָפן אין
אַפּטיילונג פון אַלבאָס. צו באַנעמען דאָרט אַוועקגעפירט פון קאַ-
מאַנדאַ אין צו שלום אונז אין וואַלד אַרום אין 7 וועגס פון דאָרף
דאָרט פון קאַמאַנדאַ אַפּגעלאָזט, אין צו אונז האָט מען שלעכטיק
קאַפּיטאַנס אין שלאַכט אויף שטרעקן אַז מ'האָט זיך דערוואַרט
פון פון אין פאַמאַר, האָט מען אַרויסגעשיקט אַ אַדרעס, נאָר קיין
אַנטפער האָט מען שוין דאָרט נישט געטראָפן. צו פאַרזאָרגן דאָרט אַפּטיילונג
, בכלל אין אונזער (שאַוואַנסקי?) האָט מען פון אַלגעמיין קיין

,,

, נאָר אויב עס אויבער, אַז אין יענער עקזיסטירן אַפּטיילונג שטיצער באַנדעס:
שטרעלקעס, אַפּטיילונג אין בכלל. פון לעבעדיק אין אינטערעסירן עס-
בתיבות, אַדרעסירט אַלץ צו גרעסטע רליגיעז טעם כאָס אויס צוזאַ-
בתיבות, פון שיסט קיין מאָל נישט, נאָר הערט מען שוואַרצן, מעסערס, תפילין
לייגט אַלס פאַרבאַ צו שרעקלעכסטע אַכזריות

פאַרשריבן ה. סלוצקין

אייר - 1921

МОСКОВСКАЯ ОБЛАСТНАЯ
Г. ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНАЯ
Инф.-Изд.-Стат. Отд.
№ 13 192 г.

קיעוואר קאמיסיע פון
אידעיקאס.
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
№ 192

83

אין 3א. פרגאמענטיר אויפגעשריבן (אויפן

1921 - 1/E

84 N 1993

אַמסטערדם, אין וועלכן דער קיבוץ.

פריינדלעך באַנאַכט, דאָס איז דאָ אין אפריל 1921 יאָר נאָכדעם אין טעגלעך
אַריין צו באַנדיטן אין האַגן לעהרעמט 6 קילומטער באַקאַנט אַנעטעלדאַם.
דאָרטנאָך האָב איך באַנומען זיך אַנגעהויבן צו זאָגן: „ווי באַקומט מען
דאָ אַ אונדן צו הערענען". דאָרט אַלע האָט אַנגעלייגט, נאָכדעם זיי אַרויס
אין שטוב אין האַגן דאָס אונדן באַלד דערהערט, זיין פרוי האָג
זיי לעבראַכן דאָס לייבן, זי האָט עפּעס נאָך אַ מאַרמעלעט און אַלע
אַרטשאַרבן, מאַנטאָ האָט אַלעמאַל אויסגעטראָגן אויפן קיכן אין אַזאַ מוט
אַזאַ אַרטשאַרבן אַלץ גלייכן באַנאַר, האָג זי לאַסטאַרלעך אונדן, דאָרטנאָך
אַז דאָס איז דער תלות פון עהרעמט, האָג זיי אַנגעהויבן שלאָגן
אין אין מדבר זי אַרטשטיק.

1- לאַלבמאַן נער - 64 יאָר
2- „ פרוידן - 64 „

דער קאַמף פון לאַלבמאַן, ווי אַרטשטיק
פרישיגן אַ פרעמדאַלע

1921-אַיר-57

YIDDISCHAN
FEDERUL
קיעווער קאָנסיסטאָריע
אידענטיטעט
אינקאָרפּאָרירט
פעסטילונג
No. 192 Ch. Feuerstein
No.

ווילקע ווינגרט, הערשל פייערשטיין, גרעזנע באַנד אין

יידישע פון בת-שבע ענבערי, אונטערלקטאָר „קולטור ליגע"

אין מיטן אקטיאבר איבערין זו פעטליוראלעס נאָך אַלאַבע האָבן זו באַלשעוויקעס איבערטראָטן אין אַן אַלגעמיין פאַרבלוט זו פעטליוראלעס. בי דאָן שטאָדט דראָגיטש, איבערגעלאָזט דאָן זיי שטאָדט לעזניאָוו, 3 מיל פון אַלפּן לעסאָפּוליער גאַלאַנג. זיי זענען אַלזאָ געלאָפן לוט קאָזענאָוו, דאָס זי זיי עקזיסטירן אַפּאַרט אַלץ לו דיסן זיי. דאָס זענען פאַרשאָלן אַלאַרמירט מיט זו פאַלגאָן אין מ'דאָס נאָך אַזוי ערגעבלעלעס.

אין אַזאַ פאַרבלוט, אַמאָל גלייך פון פאַלעס, דאָס אין אונטערקלאַסן שטאָדט, נאָר זי זיי לעבן געבליבן, דער אינפאָרמאַציע, אַלזאָ זי זאָל זעלבס דאָן נעמען זי אין.

אַזאַ לו זו פעטליוראלעס צענען אַלזאָ, צענען אַרויס בעקעמעשעווקע און זו דאָן זעבן פון אינבראָך איבער צענען.

פון אַרבעט / א. אַנאָזאָ

28/IV-921

Национ.-Стат. Сект. Наркомпроса
192 г. №
קיעוער קאמיטעט פון
אידישע קולטור־ליגע
192 №

זשורנאלן

אלמאנאך פון בת־יבר אנבאר, אינטערנאציאנאלער „קולטור־ליגע"

באלמאנאך איז ארויסגעגעבן אין דריי שפראכן: יידיש, העברעיש און ענגלישן. דער אלמאנאך איז אויסגעשטאנען פון 15 בלעטער. דער אינהאלט פון דעם אלמאנאך איז אויפגעטיילט אין דריי טייל: אין דער ערשטער אבטייל זיינען אריינגעלייגט אלע מאטעריאלן וועגן דער געשיכטע פון בת־יבר, אין צווייטן אבטייל זיינען אריינגעלייגט אלע מאטעריאלן וועגן דער אינטערנאציאנאלער קולטור־ליגע אין בת־יבר, אין דריטן אבטייל זיינען אריינגעלייגט אלע מאטעריאלן וועגן דער אינטערנאציאנאלער קולטור־ליגע אין אלע לענדער.

28 יון

מאטריע אלמאן

מיידאנעק (Maidanek) אינטערנאציאנאלער אלמאנאך

זמאן פון בת־יבר אנבאר, אינטערנאציאנאלער „קולטור־ליגע"

באן אלמאנאך איז ארויסגעגעבן אין אקטיאבער 1920 אין דריי קולטורן, ביי דעם אן דראבוינטן אין אנגלאנד פון אלע לענדער. 15 בלעטער.

28 יון

מאטריע אלמאן

סיסיליקע (Sisiliqa) לטיטשע אינטערנאציאנאלער, פאנדל ליגע

זמאן פון בת־יבר אנבאר, אינטערנאציאנאלער „קולטור־ליגע"

אין אקטיאבער איז דערשינען באלמאנאך. 15 – בלעטער אסך אינטערעסאנטע אין דער ביינזאמע מרבית אין דער אינגלאנד. אין דער אינגלאנד זאל מען נעמען.

28 יון 1921

מאטריע אלמאן

ИНВЕСТИЦИОННОЕ ГОСУДАРСТВО
Информац.-Стат. Отд.
№ _____ 192 г.
קיעוזער קאמיטעט פון
אינגעזעלן.
אינפאָרמאַציאָנ.-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
№ _____ 192

№ 188

איינלייטונג צו קורצן אויפזאַץ פון אויגן

דערלעזונג יאמאשדזקי פנאם.

מאנטאָג דעם 28 מאַרץ 1921 יאָר, איז אין אונזער אכזן
מחנה פון דו אלמוזע פריפאר און האט עפנטלעך
גע אויפן.

מאשינען א. פעטראקאָוסקי

3/IV-921.

דאנצ'ג פעטיציע פון וועגן פון בלוטאוואלקע, רעסאנאר
אויבערן מינסקער געביט

באנאנט פון 13 אויפן 14 מאי, אין אין אין אבאנדן,
וועלכע האט געהערט דאס דערציילונגס פעטער:

1) יעקב בן מאיר קאפלאן - 55 יאר - אומגעקומען
2) כיה לאה קאפלאן - יעקב קאפלאנס מיטער
די אומגעקומענע אויף נעטען פון דאס דאס אנטלאפן אין בראונען.

פאשריבן אויגענצייגן

1921 יאר

89 1887

Село Рудаевка

Информац.-Стат. Отд.

192 г.

Информац.-статистическое отделение.

192

יד'ישוב פון בנימין קאפלאן, איינוואוינער פון דאָרף פעטרילין
אין וואלאסט פון בראגין. זיין יד'ישע המס'ע איז אנגעמען ביים
בוך פון הר"ר אהרן מאלאכובסקי M. Tadirobetsky

אין פעלדער איז מיין דאָרף Рудаевка (וואלאסט) אריין
אבאנדע אין אינטערעסאנט און דאָרף טעאוזן. אין ריק זי פון
מיין מאנען אנטיעל איינוואוינער און זיין אמעריקע 30 האבן זיך
אויפגעלאזט פון די נאפעטע דאָרפער. אויסן די געדרוקטע איינ-
וואוינער פון רוסיאשלקע מיט: 1) אהרן קאפלאן טעאוזן, אפטן דאָרף
2) מיין פרוי 3) זיין טאכטער, אמת יידה.

פאנשריבן א. אלבוים

5/II - 321

קיעוער קאמיטעט
אידעזקעס.
אינפארמאציע-סטאטיסטישע
אפטיילונג.
Киевский Еврейский
Комитет.
Информац.-Стат. Отд.
192 г.

90

185

אלע ווס קען איך וועלן וואלדמאן

ווינות פון מלה שליפמאן, אלעזר פון חלוצים

אין יאנואר 1919 בעת ד' פעטליראווצי'ס ווען אנגעהויבן
פון קיעוו, האבן זיי געהרגעט אויף דו "גאלאסקע" פיר
בחורים אין ו) אלעזר 22 יאר 2 ליב קאטלאן איאר טו
אין מאנט-אפריל 1919 ווען לעווין יעזיק פון פעטליראווצי
פון הרונעם, אין מאי 1919 ווען אזוי ווי באלמאלינעס - 22
הרונעם אין סעפטעמבער 1919 ווען אזוי ווי באלאקן
22 הרונעם

ד' אלעזר | א. קאלדון

1921 - יאנואר 28

ווען פון 1921 האבן פעלצמאן פון קאלאזיינקן פאלן דו
קוליניר, שוכט איק) עפרעמט פון אזרוב פון שאט
יעקב המאגרעמאן, איאר 42

Стат. Отд. 192 г. №
קיעוטער קאָמיטעט פון אידענזקס. אייגנטום. סטאַטיסטישע אָפּטיילונג. 192

דאָרף בוצאַראָוו (Cugopolurny) לאַלעדע. ראָ. אויבלאַ

פאַרלאָרן ווילן קאַמלוף אַהין 32 יאָר אַלט עקלאַרן מיט 4 קינדער לאָרין פון דאָרף בוצאַראָוו ווילן, באַצאָלן אַלעס. קאַלאָניע. שלאָס וואָרט פון באַצאָר. אַז דאָרטן אַז גאַנץ לאַנד נאָך פאַרן דאָרט לויט ניהיים דאָ אין דאָרף אין אַלץ אין פאַרפאַר הרעשן אין אונז, אַז לויפט אַרום אַגאַנץ פרעמדע טאַטאַרן אונז, לאַראַבוטס אין אין אַנטלאַפן; דאָ אַרטוף גלוח האָבן זיך מורא פאַר באַנדעס פינדעס ווייל דאָרטן דאָ אַלץ וואָס באַפאַלן דאָ אונז דאָ נאָכ וואָס איך בין אַנטלאַפן דאָס אין גאַלץ אַרום מיט אַלאַקע לאָרין אַז פאַרן אַנגעקומען אַגאַנץ רעוולוטשאָן פון קאָזאַקן אַז אַנדערן וואָס זיך פאַרבאַרגן זיך דאָ אונז אין דאָ גלוח האָבן „ווי גיבט אַלעכאַלי" אין אַלץ אַרום אין דער פרי. לאָזן זיך ווערקליך אַלץ אונז לאַנד אופן אין דאָרט קיין אונז אַרלעס אַרבלוב. קאָלען אין דאָרט דאָ לאַדעס לאָס אַשטאַמאַ טאָ. איך בין אַלץ מיט מיין ווייב קינד 32 יאָר אין 2 טעכטער. דאָ אַלטער יונג 2 יאָר אין דאָ קלענערס רבקה 6 יאָר. איך בין אַלץ אַבראַהאַם, יאָר אין אַלטער מלאכה פאַרלאַנגט אין נוס לעבן אַלס אַלעכאַל אַרבעט אין קאָלען אַנדערפאַר אין אַנדערס פון וואָס דאָ לעבן.

דורף סיזדראוויטש (Сидоровичи)

פארשריבן 7/II. שפּרעכן קיצור, 14 יאָר אַלט עקזיסטירן אַהער פון דורף סיזדראוויטש מיט עטלעכע טעג צוריק. עקזיסטירן מיט זיין עלטערן אין דער פאַטער אַהרן 48 יאָר אַלט, מוטער לעה 46 יאָר, הערש 16 יאָר, אברהם 12, טמתה 9, זלמן יוסף 6.

Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№
אידישע קהלות.
192
№

פון דורף לעלס איז נאָכוויסן אויך מיט אַמאָל עקזיסטירן אין אינדאַנע אויף מוליעל. אינעפאַן אויז דער באַנדעס אַרלינ מיט אַמאָל 40, יעצט באַן עס עהרהרעס 13 מוליעלאַנדערן פון יעדן 12 רובלן אין יאָר. דאָס איז עקזיסטירן לעבן בלוטסער. פון עלם האָבן אינדאַנע פון אונז אין אין אַלע אַלט אונז האָבן זיך עלאַפן אַלץ האָבן זיך פון אונז לעבן עקזיסטירן, דערלויבט צו הייראַטן, אַבער נישט פאַרלאַנגט אין אונז נעמען זיך אַלע אונז עלאַפן אין אין דורף נעמען זיך קיין אינדן נישט געבלויבן. פריער נעמען עקזיסטירן אַמשאַמאַ 25-30. אין אין אַרלינ אין נישט רעדן. מ'הערט נאָר, דאָרטן אין פון פריער אין, מ'הערט אַלץ קרוסן, וועלכע מ'זעט שוין אויספאַרן פון לאַנד, וואו עפענען זיך פון באַנדעס. סיזדראוויטש איז אַנאַרן 15 ווערסט פון אַוולאַנקאַ, כאַרכאַווער אויזרד. אין סיזדראוויטש אין דאָס מען נוין אונז נישט עהרהרעס, נאָר אין פון נאַהרעס אַלע פאַר 2-3 ווערסט פון סיזדראוויטש האָט מען עהרהרעס פון באַלשעוויקעס ווילן אַהין נישט פאַרן ווייל אַרום אין פון וועלכער ראַנען פון באַנדעס באַהאַלטן.

ד ניסן, ווייל ד"ר אין נוח קיין הייף. אור גלוסר, יעחיאל וולקמאן מיין
ווייב לאס דיר אבין צו באנעמען טויזנדפיים אוולך געזעגנט ביים טיש בא אפעלנד
ספר. צו טויזנד מאלן מיר זאגט לעבעלעך נוח באגעגענד, ווייל אלס מיין
האבן איך גלאכט. צו באנעמען נאך מיט מיר דיר האבן אפיקסטאן מיין
מוישה דמפסט מרגרט, דיר האבן געדנשרן אונמיר בהיות, קסטלאנטן אלס
לאמאנט אפעדה. מיר זענען ארויס פון דאך מיט מיין טאנץ
מיין מארבומאלנד אמיר האבריך, מיין ליפוי זי ווייס, אין מיין
מיינן נוח לעבעלעך, אלס וועלכה זענען לעבן לעבעלעך, דיר האבן איך
גלאכט.

93 06.

מאקסימאָוולקאַ, Maksimowka קיילעך.

פאַרטרוים ווייט. ווייט קיין מאקסימאָוולקאַ. אַלץ איז אַ מאַלאַדער
אויר מיט אַזוי אַזוי אַמאָרעס בעקאַנט אין קלאַרע אַ באַנעם פון
אַזוי אַקוראַט פון לאַנד פון דאָרף מאַקסימאָוולקאַ
וואַסיליעוו 15 ווערסט פון אַ באַנעם, עטוואַס אַזוי.

מאקסימאָוולקע יעדענפאַלס איז אַזוי אַמאָנטשאַפט פאַלאַניע באַבריק אין
דאָרף האָט מיר אַלעמאָרגנס אַזוי אַזוי לאַנג סכנה אַלץ אַלץ.
אַלץ פון פאַלאַניע, אין אַלע פון מאקסימאָוולקע פאַר נכנס אַזוי אַזוי
פאַרקאַנאַלטרעס, אַז אַלעס האָבן אויף, אין אַסך אַזוי אַזוי
אַלעמאָן, אין אַזוי אַזוי וואַקסמאַן אין אַזוי פאַלאַניע אין דאָרף סיזאַראָוולאַ
אויר האָבן אין אַלעס האָבן אַ אַזוי אַזוי אַ אַזוי אַזוי אַזוי
אַסך אַזוי אין אַר האָבן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַז אַרבעטס, אין דאָס וואָס אַז האָבן אַרבעטס פון אַסך. אין
אין קרוסט אין מאקסימאָוולקע. דאָס אין אַלעמאָן אַז אַזוי אין אַר
פון דאָס אַרבעטן אַזוי סכנה, אַז אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי האָבן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
דאָרף אַלע, אַזוי האָבן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
קינער אַלץ אַסאַך אין אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
קומען האָבן אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אין אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי
אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי

ווארן בוי יוד. אסתר'ס משפחה ווי קדמאיק היאט געהאנדלט הינסטרן
דאנקל אויף א מולמוט צו קוים שכנים לעזאהן עליהם. צו שכנים ביא
בין ניט אזוי אלאנטס, נאטען ניט קיין השגחה צו באקומען אונ אנגעקומען
אין אסתר אין זיכער, אז ווען צו שכנים וואלטן קומען, וואלטן זיי ניט
בשבחלטן, צו נעלבן שכנים קיים. היבן אסתר'ן געקומען מיט צו קרוסן
פון דאנקל. היבן אלעמענטן צו אונז, אסתר היט געזעגנט
אדר טויסן קרובים פון וואלד. זי מוז אויך קומען הרבה אין חבים
היבן אלון אויף אוזן אויפגעלעגט צו טויזן קרבנות אין אפקבורט
צו נישטאן אין בעסטן אוזן אוזנקלאר. וועלכע איז פון וואסר פון נייסר
דאנקל. צו תברכים אסתר'ס היט אויך אין טויזן משפחה אפגע-
פירט אין אויך באגעגנט אין אוזנקלאר. צו בריכן היבן מיר
לעפהט פון צו באגעגנט צו הרצלין. אסתר דערצילט, אז שלעכטע צו
טויזן מיסר היט זי אויך אנגעטון, שווער וואלן אכולעמאל
אויפן וואגן, צו אויבנן טויזן נעבן אלו עבלען. דאסן אין וואלד
לוגן נערקאלוי לוישן צו געפרעגט אין אויך אויטר אוזן. וועלכן
צו באגעגנט היבן בארכמאס נאך מיט אוזאך פרעגר. צו בריכן
אסתר'ס באגעגנט היבן אויך דערלעבט אז בעס אוזן היבן זי
קענטלעך, שכנים אסתר אין ער אויך געהאן מיטר פון צו
לבות. צו באגעגנט היבן אלה לנאבכס, צו בעסטעלונגן טויזן אין
צו פרעגן אלעס אנגעלעגנען. בוי אסתרין אין שעב אויך געלעגן
צו ספר-תורה, היבן זי צו באגעגנט פאבריקן
צו נישטן פון אין ניט הרעטר אין דאנקל נערקאלוי

1- מקה בארצמלען, אלטער 30 יאר 11 אטאכטער מיינר טוך 6 יאר
2- מין לייב פעסל 40 12 - עלי אונן - 3
3- אנו בערל 14 13 - נעמה אלטער - 30
4- מין טאכטער סאנא 15 14 - נאן פרוי מינדל 30
5- יאנה באלאן 40 15 - מיינע אטאכטער פאנר - 11
6- מין לייב " " 16 40 מין לייב 8
7- מיינר מין עלה 16 17 - לאנה - 6
8- אטאכטער סאנר 12 18 - אנו אלו לעל - 3
9- אנו אלר 13 19 - " " לעלן - 2
10- 3 קינד " 8 20 - מאכן שלטער - 40

I

פארטרעג 2/III. אסתר טשערניאכאווסקי 13 יאר פון דארף צדרקאווע
/Зеркавская/ רעדאקטאר אויגעד קאלטשעווא.

עסקאווע איז ביזלא שיין אוועקן 6. יי צפרלעכע: אין דארף צדרקאווע
צוצוזאמען 9 אויגוסט תשפאות. 9 אינוואסד ביינאכט, באנדרטאג בלט
10-15 דסקאבר, אין אין דארף אויך אנגעבראכט פון ליאנגען פון דארף
דרעשילאווקע, וואס עקזיסטירט ניט אין בלוזרוט פון ניי. די אויגן האבן
ניט אויף סאר אנגעקוקט, אין יוי האבן ניט אלץ באהאלטן ביי
צו קריסטן, וועלכע האבן ניט לעגיטימאטע באהאלטן אין נאך דאס האבן
יוי צו אין אלגעמיין אנגעקוקט אנגעגעבן. אסתר'ס טשפחה אויך עקזיסטירט אין
אמול הייסט דארף, געלבט מוט צו אלמאיוק שבנית קריסטן אלס. פאנוועד
ביינאכט האט ניק קסדרס עלעמענטע עקשרוטן, שאסרוטן. האט צו מוסר
זרצאיק אסתר', יי נאל אקלייבן באהאלטן ניק. אין אסתר אויך
אקלאפן ליבענע האט ניק אסתר באקאנט אוט אויך אנדרסט מ
אויטש מיטלא אלץ יוי נעקען אונאיינאנד קסלאפן. אין ביינאכט זע-
נען יוי אנגעקומען אין דארף בלוזרוט פון צו. יוי נעקען אדרום
צו אבראנקען קריסט פרעסה ושטאנקע: אר האט יוי אלס לעגענוען
קעקאפן צו אובערטאן ניק: יוי נעקען ליבענע ארוועקפאל אין אויב
אין עלעזן נאס, יוי נעקען עפליבן ביי ושטאנקע ביי אין אין דאס כדי
אין אלגעקרעט ניק לעבן אהבות. איין אנגעקומען ביינאכט נעקען יוי עקע
מען אין דארף, באקאנטע באקאנטע קריסטן פון נוסד דארף און צו
קריסטן האבן יוי קנאק אז אלץ אומ נעקען אלעמאנד אין
לעבן אין וועלד, ווייל צו באנמען האבן נוט אויפן אוט עקזיסטירט, נאר
אפעקטיווט אין נאהרשטן וועלד אין דאס עקזיסטירט. אסתר מוט אר
חברטע נעקען אלעזן אין וועלד אין דאס עקזיסטירט אלץ עקזיסטירט,
וואס ליגט אויסר לעבן דאס אנפאנג 25 מינוט. ביי אסתר'ס מוטער
אין עלעזן אפעקטיווט אהאנג, אפיס, אלעמענטאר צו אויך ביי דאס
בלוזרוטער אפעקטיווטן צו בריוט, לעזנען דאס בוך. אלץ קסדרס
נעקען עקלאנגען לאנגשטאנד. דאס פ יאהרעק גרובאל אסתר'ס אויר
אין לעבן עקבלובן, ווייל סר האט ניק באהאלטן אין אין אין
באנגען לעבן אוט נוט עקזיסטירט אסתר האט אוט עקזאפן ביי
דקריסט וועלכער האט אוט אלץ עקנאנען אין באהאלטן נאכדעם 2

מאלרובן ווילע, שרה ליאלבא, זעקמאן

אין דער שטאט פון דאנץ אבראמוויטש (Абрамовка) קיעווער גובערניע, באדאמולער אויבלאסט, זעקמאן מיט 3 קינדער. דער מאן און נאך דאס, מרדכי און ביידע אויף אין פון אום קיין יאסה. און דאנץ נאכמען אלעזאן סך אומגליק משפחה. דאס דאנץ אויך אויבלאסט. מיט אמאל ביינאכט 9 אויגוסט, דעם טאג זעמענקס ד' נישט, און ערק ביי נאלוינאב, און ארום און דאנץ און ארום אויבלאסט באנדע אין דאס לעצטע אין לעצטער הויזן נאך דאס שיף אויף ווי רוסיש-ארמייסקי אין דערהיינט 4 אוהר, לבראבירט אלעמען, ווען ווי הויזן שיק געטראפן פון אוהן, נאר אלס הויזן זיך באהאלטן אין געהערעטער זעלן: שלעמ טשרנאבלסקי 33 יאר אלט, אברהם, דו פאמיליע וויב איק נישט - אלס 40 יאר, אין שיק לאזן אוהן דו נעמען וויב איק נישט, אין מיר הויזן דערהערט דאס שיסען אין מאנ דיק אנטשרעקן, ווען ארויס אין מרדים און נעם רובן, הויזן איק אויבלאסט) געכאפט דו קינדער אין געלאזן איק ליגן, דו קינדער אויף נישט אנטלאפן, מיר זעען פאמיליע אין א נאבעזן בלאט דו אויעם אבראמקס קרוס פרטרא-פרטרא איק הויזן אום עפעס, אין דער דערד אפיסר לאזן אין דער דערד נאר אין אויף אין אויג פ'אונ עפעס עפעלבן, נאר דר נעמען איק פון דאס בעטן, אין דערד הויזן איק פרטרא אפעפירט לעגן בא אין. דר הויזן פון קינדער דו פון מיט שוואטס פארלוירן זעקמאן אין דס אין אפלו ברוט אין אויפגעבן אויפן ווער. פון אבראמקס לעגן איק אויף אויף, מיין מאן אין געבליבן, דר הויז מיר געזאגט, אז דר ווס איק באהאלטן אין ווס אין טאטר ווס דר דערד קעטן כאטרמאן פון אונדר שום עפס אין אויפגעטן אויף דר, נאר ביז אויף אין דר נישט.

Г. СОЦЕГОРОДА
Информац.-Стат. Отд.
_____ 192 г.
№ _____

אירגעזקאָם.
אינפאָרמאַ.-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
192_____
№ _____

3 אויג ניטשלעך, מאזקאוער וואלאס קיוו. גל.

א קאלאל פון נאוגאראד-וואלינסקי איז דאָ געווען און שאַקאַראָוו און האָט בא אונז גענומען ניק בלאָפן מיט דער אוקראַינישער קוק ניטשלעך. דאָרטן אויף אויף א מעגד מאַרבעלעוויטש און האָט אים געהיגעט מיטן וויב און 2 קינדער.

מאַשיניק אפּרעטאָרעלע

30/III 1921.

מיר ~~יחבאלן~~ אלעמן און דרייען און הינגן האנן אום קינדער

97

איבערגעגעבן דורך באזאנסקי

פארברן און פטרארגאלסקי

30/III - 921

9700

Еврейская секция Информац.-Стат. Отд. Центрального Статистического Управления
№
Еврейская секция при Центральном Статистическом Управлении
№

ביבליאָגראַפיע פון אידישע

און ליטעראַטור האָבן געלאָזט ביז 1892

נאָך בעזונט פון יאָר איז אַרויס אַבאָנט און האָט געדרוקט
שאָלעמיאַנט דאָבל קאַסיבלעס און האָבן געהערט
יעקב יחיטראַבינסקי 23 יאָר.

פאַר דאָס יאָר-הענה (1892) דאָס יאָר איז אַרויס אַבאָנט פון
ביבליאָגראַפיע האָבן אַנטהאַלטן דאָס אַלץ, אַז אַלץ איז האָבן געדרוקט
(האָבן ביי) פון דו אונדן, האָבן ביי געהערט. דו אונדן גאַנץ
צעלאַפּן אַלץ, פאַרפאַר, פאַלדער און אַלדער

1 הענה יחיטראַבינסקי - 55 יאָר
2 שמואל-יעקב שמואלעוויטש - 50 "
3 בראַנדנער - 50 "
4 בראַנדנער ביין פרוי
5 יעקב - 50 " אַקטראַנער
6 ביין פרוי
7 שוינער אַנטקאַראַוער עדר נאָמען און פאַמיליע נישט באַוואוסט

און דו פון אַלץ איז אַרויס אַבאָנט, און האָט געדרוקט:

8 בעצאַנאַלעוויטש פלאַטע - 33 יאָר
9 בעיאַרדסקי פייגע - 40 "
10 בבאַהינסקי (אַמייל) - 18 "
11 יאַסטראַבינסקי (אַמייל)
12-13 יאַסטראַבינסקיס 2 פאַמיליעס
14-15-16 3 קינדער
17 מוזיקאַנטן

דו דריטן האָט מען פאַר טאָט געקריגט דו איז, און
מ'האָט זיי אַלפאַבעטיש, דאָס איז מען זיי געפאַרן אַן אַרויס-
געלאָזט און יאָר. בעזעי יאַסטראַבינסקיס האָבן דו באַנדן פאַר טאָט
חנה לענדן, מיט האָבן אַרויסגעלאָזט אַמאָלדי אַ פאַרלאָן. זיי האָבן
אויך געהערט דאָס לענדן. דאָס איז אַ יעדן טאָט. דאָס איז

פאַרבאָטן טעלעגראַם

טעג אויגוסט פאַמיליע פאַרבאָטן אויף טעליבאָר אין דייטשלאַנד:
דער פאַרבאָט איז געווען לאַנד פון ישראל נאָכט האָבן
געהערט 22 מענטשן. אין טרינאַק צו יעריזלעם, אונגאַרן 32 מאַן.

אויגוסטע אהרן / אַמאַליע
אונטערשריבן / מאַיונץ.

#172

Деревня Павошно, Чернигов. губ. לעזין, בעזירן אויבן

און לאזין דאן עזאגן טון אויגן פאנלאזן. בלויז
מיר זיי דרלפן דאן עזעהן בון דער מלחמה אלאנג: אינגאנצן
אייגנטום. פון דן אויגנבליק צוטן אלס עזאגן פאנזאן אן
לבסאפלעזן בלאזאנ, אלס. דאן לעבן אנפאנגן.

דאס 3-טן מארץ 1921 דאן בן באנדטן, מעדבסטעזלן פון
לאזאנער פולטרנית און אלמאנקע שיבלר, וועלכע בעזן לאנגבאנען בן
דאלאנקע באיזאנ, אונבעדינגט לעבן דאס לאזאנ וועלכער איז אן
איזלן אפגעבראכן עזאגאן.

בעזטאיט, דאס 31-טן מארץ 1921 אבלד פיר אייגנער בויטאיט
דאן מיר בעדבאנדן אלאנ און אזאנ מיר בעזן אבלד און שאנ בון
בלוט דאן מיר בעדבאנדן אונזלפן און שאנ פון בי דאן מיר
בזיק דאזוזאמט. אז בן באנדטן איזן קיין לעבן אן דאן
בזיק אלבאבאדטן און בעזבייאן אבהנפן וועלן בן באקאנט
איזן דאן בן אזן וועזן דאס בעדבלאט. אזיק און מון פאנזיר
דאן בזיק אנגעטאן און בנוך בון אזן אזאנן אנפלאפן מיר און בן
קינבעזן דאן בזיק באבאדטן בי באקאנט פולטרנית און פאנבעזן
סאכאיזן און הייבסר. בינאכט אבלד אייגער דאן בי אנבעזיג-
טונגן בן אזיבלט הייבסר וועלכע טייזן לייט פון אלטער הייבסר
הייבסר דאן בי אלסקלינקן בעקיאט. בלי אז בי נאן אבלאנפן
בי אבלאיזן אויטער הייבסר. בן באנדטן בעזן אבלד בן בעזבלאנדן
אזיך אויטער דאן מיר בן באיזאנ פאנגאזן, בן שטלבאזאן
און בן קליי בעל מון וועזן בעזן פאנבעזן עזאגאן
דן 20 מארץ 1921 שטאנדן

Грабкин, Любов Бабушкин.

ארום ל אויסדר אלעמנס דאס דאן זיי לעזינגען און לעטפולד אויף
א האלבמאניר אין דאס דאן פארלאז דאס שטיפל
אז אזוי דאס דאן זיי ארום ריזמאנס אויזיינר אויפיגר בהלה
ווי איז קוקן נייר אין לבקה און הכנסת אמת
אויפיגר קראנט דמרלבו ליתם זיי אמר דרט מקום שהם יבאו
פרטיגרהם אדיר

די הייסטע צייטן געווען שלעכטע פאר אידן, און אויך לאי-
נען געווען. אויך דו זאלן אין געווען פון קרעטיאנסע מוט
קרעטיאנער און לייטרע קינדער. דאס המאנא לעפרינגט, ווי קין
דאס. מען זעט רב מוט מען סעמיסטוס, דאס איינער אקרעטיא
נין קינגשלרט, אז זעט רב מוט מען סעמיסטוס לעפנען מיך ביין
לעם פלאשטעניק און באדן. דאס באהאלט עד זיק. דאס מען
ביכן אויך עטיקס 6 קאלאטריסקן. דאס איז געווען ריכטיג. אז
אז זעט רב מוט מיינ דעטרטר מינען לעזאפן מען גאס, דאס
איז לעד כלוואטעניק עדרופן לו מיך. מען מיי מינען דאס מע-
ווען אייניגע שטאנען מען הייס, נאר אז דו באנגטן האבן
אנשרלים מיין מען דו הייסר אין אוג, דאס לעד
סלוואטעניק עדבייטן מיין עליק מען לעדקאוו, דאס איז נאנט
פון אוס, נאר דרין הייס. נאר דער סאמאדז איז אין אנקעגן
מוט אקטרו מען דאס בלום אופן נוטס עזאגן. נאך דער כלוואל-
טיגניק, אז דער בעטער מוס איז בי אום מען תאר, דאס איז
מען כדך אן אלס פרסרוקס, ווס מיין נוטס מיין אפן מיין, אלו
איז דאס לעזאגן. דער רב מוט דו סדרטר בי לעזאגן. אז איז
בשן עזאגן נאך דיינ לינאב, מינען לעקומען דו 6 קאלאוריסן
מען באד אנגן. דער רב מוט דו קינד דער דאס קוס לע-
מיה ווי דו באנגטס מינען אין מען באד מוט אקטרו. א
באנגטס דאס קלאפ עטאן מוט אשטיק אויך דער מוס ווי איז מינען
לעזרס מען דאס אנגעהויבן דריין אז נישט איז דא. נאך אום
דיינער מוט אשווערלך דו אביך אינסרין דאס, שנוולרס דר נישטא ביי
מיר קין שווערלך" מען אוי מינען מיי אשק-יסגאנגן. אויך דער מנוס
דאס דער אויבערשטר ביי מיי אפגענומען דער אויך הייר. באלד מינען
מיי אזוי אנטקען דו מיר אין הייס, מסרטאן דאס אפיסל. אז מיי מינען
לעקומען לוין אויפן פלאך מען דאס לעזאגט אז דער רב מוט
מען סעמיסטוס מינען נשמה, דאס א קרעטיאנין. פון טאפא עזונ-
ווערן אז דער רב איז הייס פרום אפקזפאר מען טעמינגאוו
דער מיינסר איז מען עזאגן 6/7, דאס המאנא מען עזאגן ב
מעמיק מען דאס לעבריין אז פונקטער פון דו הייסר!

ר׳ נחמן. בא אפשר אין פון טויזנטן און טויזנטן
האבן מיר באלד אנדערשט נישט פון אלע צייטן, קיינער נאך
נישט קיינער אנדערש. בא באשולדיגונגן אלטבסאנדרא״ן, האבן מיר געזאגט
וועגן נאך נישט, געבראכט מיר לא צייטר הליכ, מיר נאך אסך
באלד און מילבער. אפילו לאז לעקס איך מיר מיר וועגן דם
באלד. דם אלטן אלטבסאנדרא״ן האבן מיר געבראכט אין אמבאר, דאס
היינט אות האלף האבן. ״ער האט מיר אנגעבויגן האבן מיר
אים געשאפן נאהער בא פרט, טאטער און זון. דאס טאטער
האט געזאגט אבראנגט האלאקס אברהמער אז צייטר אזאך
הבטחה אנא ינעם טייש קינד, ער געזעגנט מיר נאך פון
פריער, איז מיר געווען נאך גאנצר. מיר האט מיר אפילו
לייט אין קעגנט האט האלאקס אלין מיר נישט געשאפן, נאר
אלהים אל אנדער באנגט, האט ער מיר לא גאולה מיר נישט ווי
געזאגט, נאר אז אקרעסטיאנקע - אז געגאנגען אין געצאגט
אז מיר לעבט נאך אזא געזאפן דער באנגט, און האט מיר דאס
שאפן אונגאנץ. נאהער מיר מיינט באנגט אלץ לא
דאקטער, געזעהן דאס א יהודא יעקב טאלסקי
דערשאפן אות. בין דאס דאקטאר האבן מיר געזעלט
בין אים אזא נישט געווען, האט ער מיר געזאגט 2 קינדער
און מיר אלץ מיר מיר געזעלט, האט ער מיר געבראכט 25 טויזנט
רוב, האבן מיר מיר באנגט, נאר אז מיר נישט אלץ און
דאס און האבן געזעהן אנדערשט אלץ, אלס פרום געהאלט. האט
בן מיר געזעהן אזא אזא דאס, האט מיר געזאגט דער דאקטער
טאר דער אזא אלטער מיטשט אונז, האבן מיר געזאגט נאך דער
דאקטער בוידעס קינדער און געבראכט מיר אין טאטא. האט
דער באנגט בא אות געזעהן, דאקטאר לוי מאכט מען א
אפטרא״ן. אז אין דער שאר איז קיין טעלער נישט געווען
דאקטער באנגט, אז ער לעבט לייט. האט מיר דער קינגשאל דו
טאטן דער דאקטאר אין דוק אין אן אנדער באנגט האט
מיר דער שטעק אבגעהן קאפ אראפגענומען. און א בוידע
קינדער אזק באלד געבראכט. ער איז שוין געווען 3 אנוועזיגע
קיין לעבענדיגער מענש איז שוין און טאטן נישט געווען, און דו

10/00.

№ 171

I

Renki, Гершенкер, Шмерлер, Шмуклер, Ицкер, Ицкер, Ицкер

30/II 1921

Информац.-Стат. Отд. 192 г. №
Иркутск. Губернская Чрезвычайная Комиссия. 192 г. №

ווארום פון רעפקעס רב טייטשיס

אין אירקוטסק, אין טלעפאן אויך דאס טאָ מוטלאק ג' אדר ווען
איז גיפ"א פון דיר קבלה רעפקי. און דאס טאָ איז פון דאנ-
מס הילאקא מוט מין פאטי פון טאָ מאנטן ארום אין רעפקי
אין דאס אפרוטס 19 מאנטן.

פ. נקבלים 72 אייזרד ביטאָ מאנטן ווען לעבאנען דאס טאָ
אין דאס אעזרבומן. שמן פון לעמאטן סדנינגן מיק מיר
זי איז ליטא לדר צאל פאמרוס פון טאָ. נאר אז קינדר
רוס אין דאס טאָ ליסרוס נישט אזוי לדרס, דאס מיר לעבן מיט
פאנשטאנן אז קין מולטיר אז נשמה, מיטן מיר עלוק ארום
אין טאָ. לאס אסטן פון אין מולטיר לעבנדיגן דאס אפלוי-
מיאל מוט נאק אלגיר, לדרס פון מולטיר דאס עלאן אין מיטן
פון לעבן, אין נאק דאס אין פאנשס אינאפגנומען דאס טעלי-
גראפנס אפאראט אין טעלעפאן, אז מיר מיטן מיק מוט דאס בא-
ליבריג. מיטן מיר ארום אין אפליז אין דאנטר טאָ. אין דאס
ליד דאס דאס מיר עזאמאס דאס טאָ. בארוס דאס מיר לעטראה
אינדיגיס פון. דאס מיר ב"ה אוד לעטרגאס לדר איז דאס רב.
נאל פון עמן פון פיד אלד, איב נישט לדרס מיר תכלב מאכן פון טאָ.
אין טאָ איז לדרס אמיראנטיר לדרפסרי מ"דאס אנעבדום לדרס. אין
מ"דאס נישט קלאנס לדאמרן פון לעבן אויך באגינען מיק דאס לדר
שולד קרעסטיאנס דאס נישט ארינגעלאזן פון מיטן לדרן נאל אנגל-
כס קרעסטיאנס, לדאס דאס דאס לעצאמט אזוי קלוג איק. פון מיטן
לדרן פון פאמרוס לדאס מיטן ארום אין 10-9 הייזר אין
מ"דאס מוט נישט ארינגעלאזן. דאס מיר עמאנס לעבן אין פרפלר
בוקר לדרס פון דעפקי אין אנדרעיר פראס אין לדנס. פון
פון מיטן לדאס דאס נישט אופגעטס מיק דוס אהאלטן מיק
אבער אפלעבן אין אבאל מיטן מיר לדנס נעבן לדאמן.
אפלוי מיטן לעדרעס לדאמן אין פון הייפן אין דיפל
לעבן אין לאס עזראפס לעבנדיג. לדי נאס מיר דאס אראפ-

№ 129
Всесоюзная Перепись
Общество
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№
קיעוער קאמיסיע פון
אידגזקאס.
אינפארמצ.-סטאטיסטישע
אפטיילונג.
192
№

קי"ו - פאדאל

יאנוא פיקלינאלסקי, אמיר פון 13 יאר, האט פריער פאביראט לעלאזע אין פאדאל, יאנאפאלסקי ראיאן.

איין מיר נישט אכטונג צו קומען צו אונז און הייל האבן מיר צו אונז קיין ארבעט, און מיר נישט אלץ קיינמאל דערנאך מיר ארין אלליטע קאוופאניע, האבן לעדיגלעך אמוליע. האבן מיר מיר אנגעהויבן נאכיאגן. מיר זאט מיר אנטלאפן אויף בידעס. נישט מיר אז נאכגעלאפן מיר האבן דערזעה, האט מיר אנגעהויבן אראפגעלאפן פון בידעס אין מיר דערזעה דאלאר.

מיין מוטער האט נישט עמלאנט וואן דער פרעזר מיר קיינ נישט אריינגעלאזט, איז מיר אויפגעלאפן ארין אויפן לאנד הערן מיר באגעגנט קאזאקן. אין האבן אויך דערזעה אלץ, האט מיר אנגעזאגט מיר האט נישט, נאר צו שמלן וואס מיר זיינ קיין מיר מיר נישט, האבן מיר אראפגעלאזט פון אויר דו שאל דערנאך האבן דערזעה אויף אורץ האנט פינגערלעך, האבן אויר קראיטן אויפגעלאזן. האט מיר נישט אזוי גלייך אויסגעלאזן, האבן מיר אויר דער כאבל. אויר אפטהאלט פינגער נאכדעם האבן מיר דערזעה צו אלעקסאנדר, האבן מיר אויר אפגעהאקט א האנט אין א פיס, און אריינגעלאזט אין דער גרויבער.

פון אלעקסיי אין פעטראקאוסקי

29/III-1921

№ 167

Еврейская секция Информац.-Стат. Отд. 192 г. — 192

קיעוער קאמיסיע פון אינפאָרמאַציע־סטאַטיסטיק אָפּטייל.

Корнилов

דער מעמאָריאַל פון יעקב אַלטמאַן.

דער מעמאָריאַל פון יעקב אַלטמאַן איז אַ מיצוה אויף דו הייזאַמאַקס. ניי יאָרק אויף דאַנערשטאָג אונ דער נאַכט און קיינער האָט נאָך אַלעמאָל. דו מאַמע האָט אונז ערצילט און מיר זענען אַנטלאָפן אויף דאָרף.

דערנאָך זיינען מיר צו מאַלאַלעס מיק בי אַלטמאַן אויף לבאָלס. די מאַמע איז אַלאַפן מיק אַפּנעמען, אונ מיר זענען אַלע אין טויב. אין טאָג האָט מען אַרויסגעלאָזט מיק אונ נאָך פאַרן זענען מיר אַנטלאָפן קיין פּאַטאָל, ווו מיר האָבן מירא אַזהרות פאַר די בעהנטן.

אין פּאַטאָל זיינען מיר מאָל אַרויס צו אונז צו אַלעמאַנדער אין האָף לעמענמאַן בייא טאָג צום זייגער. דערנאָך זיינען מיר קאַמען אין האָף אַזעמאַן צו מאַמע אין האָף זיי אַרלעקע פיר אין הויז, אין פאַבן מיר אַנגעטון אַמעריקע אַלפן האָט אין האָף זיי אַלעקסאַנדער, צום טאָג האָף זיי קאַפּן מיטן פּריקלאַד אין פּלעצ, מיט דער באַלד אַלעקסאַנדער, די מאַמע האָט זיק אַפּגעריסן אין אין אַרמאַפּיקאַל. זיינען אַרויס הויס אין האָף די מאַמע. אַז איק בי אַרויס די דאָרף, האָב איק נאָך אַלעמאַלן אַ מיר קאַפּ האָט איק אויסגעלעזן אין האָב אַזוי אַפּגעטראָפן אין לאָן. דער טאָטן האָט איק אַלץ צום פּעלד באַפאַלטן.

יין זאַמאַליק אַלטמאַן
בן בת-שבע "

פאַרזיכן א. פּטרזאַמאַליק

27/29 -III-
-1921

Информ.-Стат. Отд.
192 г.
№
קיעוער קאמיטעט פון
אידענטקעס.
אלגעמיינע-סטאטיסטישע
אפטיילונג.
192 יאָר
№

ראַדאָמישל (Радомышль)

דער לעבן פון איינגעזעסענע 12 יאָר אַלט.

דאָס פּסל, וועלכן ס'איז אונז אין שטאָט אויסן צו פיקלאַלאַ
לעס און מיר זענען דאַמאָלט קליין און קלוג, צו מאָדע איז קיינער
אונז נאָכן, אין מיר זענען אויפגעוואַכן און פּרקטישע ביק האָבן
בייגעטאָן זענען אין פּרקטישע אויסן צו פאַקולטעטס, אין אין
שטאָט איז געווען אַן אַלט אויסנע. דאָרט זיי זיי אַנגעפילן באַזיך,
האָט זיי אַנגעהויבן אַלץ. דאָרט זיי לייענען קלוג און זענען אַלץ
פון שטאָט, אַז זיי זענען מהלכים אַנגעזען. דאָרט מיר געדאַרפט אַז
אַלץ אַלץ, דאָרט זיי אויסגעשטיפט צו בייגעלעך און שטאָט
געדאַרפט: אַלץ מיר וועלן ניט לאַזן טייל, ווען זיי שיקן אין מיר
זענען שטיל עצלות. זיי זענען אַלץ קומענדיק. אַרויסן פון אַנ-
ליי איז געווען אַנדערע שטאָט, דאָרט מיר געלעזן לאַ מ'טראַכט
אַלץ פון דאָרט זאָגן

אַז דאָרט זענען אויסן בעלעדיקס, און דאָרט אונז קומען
אַנליי זענען מיר אויפגעוואַכן און מיר דאָרט געזעטיקט אין
קאַטעדראַלער שליאַך און קרעטאַר. פון דאָרט זענען מיר גע-
פאָרן ביין קאַרעטעלע און זענען דאָרט אָפּגעלאָזן אַנדרע
און דאָרט ביק אַמאָנקערס לעניק אַהיים. מיר דאָרט איז
קיינער ניט געווען. זענען מיר אַלעקזאַנדער ביין קיין דאָרט
מיר פאַרשלאָפן געווען אויף טיך און דאָרט מאָדע מיר מיט א שלעכ-
ן זענען געשטאַרבן

פאַרשריבן א. פּעטראַקאָוועץ

29/III-921

Минск, нац.-Стат. Отд.
192 г.
№
192
№

2168 105

פאמיליע, (פאמיליע) קיילער לג.

סאנין יאלין, אמיגל פון 12 יאר.

איך אין שוין גאנץ אויין בא מיר ווינט אין דאן
מיט מאמע קיילעלע דיקעלין, דאס זי איז שוין אפקרעטן
ווען אויין אנדרע, און דאן אויך אין נאכאמאל קענען
דיקעלין, דאס איך אנטפלוגן איינען, ווי מאן אויך לאזן
לעבן, דאס איז מיר מיר מגיעה אקלאפ מיט פרוקלאב און
דרעם לאזן מיך מיר מאבלע איבער דער האנט; אויב דער מאמע
אויך מארגן. עיטאוב, זי דאס קעהרן לייב יאלין.

פאנשרינען א פרטראגאלעך

29/III-921

Российская Библиотека
Г. Общественная
Информац.-Стат. Отд.
192 г. № 192 № №

קיעוטער קאמיטעט פון
אידענטיקס,
אינפורמאציע-סטאטיסטישע
אבטייל

106

3 מאל פון אמעריקא (Америка) אין דיטרויט פון
טשיקאגו מיטן. קיעוטער אין דיטרויט אדרעס №

3) אנטוויט שטראס נומער באפאלו אברהם ראבינאוויטש
אין המבן אות ד מרוזאנקס אין אל האוס אין נומן
המבן נו קעהרנטס: ער האט קעהרנטן:
יצקע ראבינאוויטש טשיאר

פאנטרינען אי. פעטרוקאוויטש

29/III 921

O.

ЕВРЕЙСКАЯ НАРОДНАЯ КОМИССИЯ
ГОРОДСКОГО ОБЩЕСТВА
Информац.-Стат. Отд.
Хмельницкое 192 г.

קיעוב קאמיסיע פון
א״דעלקאם.
אינפארמאציאָן-סטאטיסטישע
אפטייל.
1923

165

Х. Хмельницкое

דאָרף פלאָטינאָווקע, מאַזיר־קאָסטאָ אין ווילאָ
קייזערלעך יאָשע קרעמאַנטשוגער עלטער פון דאָרף אַנטאָנאָווע

נאָך 1919 יאָר, זענען דאָ אַנטלאָפן באַנדיטן באַפעלן אַ
פאַמיליע ליב בעשעלעוויטש (Любешевич), אין דאָרף אויך
מיט איינע 3 קינדער לעבן אין אַלטקעסלונג אויפן דאָרף
און דאָרף איז דאָרט געהאַנגען. מקבר עדלען און דאָרף אַנטאָנאָווע.

11 בעשעלעוויטש ליב שם יאָר
12 " "
13 " " איינע 3 קינדער
14 " "

1919-מאַי-29 פאַנדיטן אַ פעטראַנאָווע

ייד פאַרדינען צו אַנזיין, „וואו זאָ נעמט דאָס" לויט באַהאַלטן, האָט זיך
זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט צו זיין, אין אַלץ וואָס האָט זיך
אָפּגעזאָגט צו זיין וואו סיעדפונס זיך פאַר שליסל פון אַמען פאַבריק.
גרייטער וואו פונעם עולם באַהאַלטן אַ סך אויגן, האָבן מען אויך אַמ-
מעגליך לאַזן אין נאַכדער פאַרשאַפן סיאוד כדי צו באַמערקן אַז
קיינער פון פאַר אַמעריקאַנער אין אַרבעטער פון פאַבריק, נעהמען טייל
אין מיטלאַלטיקע ייד מיט אַרבעטער, וועלכער אַרבעט אַלץ פאַרטיק אַ יאָר
האָבן נוט רעפּיוטיר פאַר נוטרים אַפילו וואָס פאַרטיידיקן אויף.
אַלץ צו וועלכער אינטערעסירן מיך ליסן זיין סטיפאַנע, אויב סטעפאַנע
קאָן זיך לערנען יאַטאַלעקן זיך, וואוינען בין צו זאָלדאַטערן.

108 06

No 162

אפשרים אין סטעפאנעל (Степанцы) קס. גב.

(פון קאמענעטער פון אמט)

דאנערשטאג, דעם 4 נאיאבר 1920 יאר 7 אומגעפר אין דער
פריה, האט מיך פליגעל דערהערט אויסרופן אין עטליכע
ווייטן פון שטאט, צו דיימישן מיליטער מיך באלד לעבן
פון אין אין שטעל נעמען אויטן טיש באנדטן אונטער דער
ארטפירונג פון קרינטשאנקא, מיט האבן מיך אנגעדרופן „פעלדבאלד
לעס". ד"ר האבן, ווייס אויס, קיין לעבן עס דערהאט, ווייל מיר נעמען
באלד אוועק פון שטאט אין פאר דער לעס (אהרבאלבער שטה)
וואס מיר נעמען געמען אין שטאט, האבן מיר געהערט פון אנדערן
אין אייניגער פארוואנדטס.

מיר נעמען פון מיר הערנדיק נעמען פאלגענדע:

1 יוסף טרייטלאוויטש - 55 יאר אלט
2 יוסף חיים ראזאוו - 55 " "
3 יהודה לייב קאמארניצקי - 65 " "
4 מיר הערש קאמארניצקי - 45 " "
5 שלמה יעקב קארסונסקי - 65 " "
6 זאלדז בת אברהם סטאטניקאוו - 18
7 בערל קירנאס - 16
8 שמעון בן אברהם סטאטניקאוו - 15
9 בערל קוזלינסקי - 35
10 מנה לעשטינסקי - 40
11 יאני לעשטינסקי (אנין) - 16
12 מנה טשודנאוסקי - 40
13 יעקב טשודנאוסקי (מן) - 13
14 אהרן פסח נאסלאוסקי - 45
15 איהו נאבלטאוסקי - 30
16 צדיה בן פינס בדלאסטאצקי - 25

דער לעצטער איז געהערט לעמאן ביי פאלגענדע אומשטאנדן:
אויס אויבערטער פון לעקער-פאבריק, האט מיר שוין עפעס אין הויף
פון פאבריק, ווי צו באנדטן האבן אויף קרעפטן, אין ווען אויף

109

HEBREISCHE KOMISSION
TOWARZYSTWA
Ordynacka 12 m. 132
№ 11

קלערונג קאמיסיע פון
אידישן קולטור-פארבאנד
פארשילונג.
№ 21

איך קאנטרולירן זיך.

אין דורך האבן נאך דאס ווי
פאנדן יאנן פון דאס אנפ-
הויב צוזאמען צו אלמוסן. אין אין
מינע, דו אנה אין גלאזן אינ-
נים אלליין.

בס׳ איז כנסואבר 1920 וואס איז
אין כאלי מיר ביינים באנדס אין
בס פון דו יאלומע עסכיעס
קיינדאר, דו אלענע מיר לבינד
בס אין זיך באהאלטן אויף אלינס,
בס אז אין אלסעצלעס אין בס
איר עסלעס אז אין 24 טאג צאל
יי דאס נים מיר. אז בס דאס יי עס-
פעלס לאר איר דאס אונגעלעזן וואס
בס זיך מיר אור באהאלטן בס
יי לעזאן אז דאס איר אלס בס
יי ניט געטלעזן, אין יי איר
אונגעלאפן מיר אונגעלעזן קיין דאס-
דאלב.

דערלעזלעס פון ה. אלמאנאר-
פארשרייבן א. פעטרמאנאלץ

6. הענדעלמאן יעחן - 24 9 - מעלניקאוו יעחן-ליב - 72
7. יעזיעס - 11 וואלקס יעזיעס איינקע בר- לעמאן יעחן - 13
8. מאלינד אוסקאיא - 32 אקלעניקס 11 - מעלניקאוו איה - פעל
די לעצטע לעט נעמען פון די באנדען אנגעקומען ביזן אן לעאט
אז די מוטער מאל מיט קינדער, האט מען די לעצטע אן אך
טעאט אויף = פעל.

און לעטעל אונז פארגעזען הייטאגס ביז סך פאמיליס פון
פאלגענדע פלעכטלינגס: לינקאוויטש, בעהאבאנאוקע, פון וואלאן
אבעבאוקע און אנדערע. יאמות לעזען פון אונז ביז סך קינדער.

אנדע יאנואר 1921 יאר נעמען פון לינשל ריפאטריירט אויף, האבן
אזוי וויל מיר געפאקט באנדען אין דאזן מיט די אדרעסן:

1 טארב ליינער - 27 5 - ווייסבערג ריטן
2 אפטראוטן ליינע בר אלי - 29 6 - באטמאן
3 ווייסמאן מיינע 24 7 - 2 הייטאגס פון לינאוויטש
4 אטראוסקי בערל אבעלע 9 - נש באוואלוי בר פאלס
מיט נעמען פון 3 מאדל.

3 טעלעפאנס פון ליב ליפסע

3 אנשי פון אפטראוטן

27/III - 1921

110 об.

A 160

ЕВРЕЙСКАЯ НАРОДНАЯ КОМИССИЯ
Информац.-Стат. Отд.
192 г.

קיעווער קהילה פון
אידישן קומיסאריאט.
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישע
אָפּטייל.
192

Davies

דאַטעס וועגן ליפּאַוו לויט אַמאָליקע קיעוו גובערניע

בין פאַרראַכטן דאָס גאַנצן אופנעם איינוואוינער ביז 10.000.
קרוסטן, בין שטאַטיסטיק הייצר דאַטן אַוועקן בין נעטץ. קליין
שטעט. דו גאַנצע צאָל פון לויט אופנעם באַפעלקערונג פאַרן
פאַרנעמען מיט קליין און מיטל, תביאה נעמען, אַקעגן לאַנד בעל
מלכה.

אין שטעט אויך גאַנצן מ-ל-מ-ל פאַרן שטאָט-קאַסע, אַלגעמיין-תורה, אַז אַלע
לקנים. אין דאָרף פון דער וואָלאָסט אויך דאָ גאַנצן אַלגעמיינע קאַנטאָרעס
ווייזנאַיס. דו באַלעכנונגען לויט אַלע אין אַזן נאָמען אַלע
אַלעס. נאָר אויף אַזאַ אופן. אַז מיר קענען מיט הילפן דו אַזן דאַטן
בין פון באַנדער פאַרהיטן מיר.

נאָר בסך הכל פאַרן יאָר, צייט אַרום לעצט / נאָר ראַטן-פאָלק. אין
נאָר אַלע באַוואַרעלער דו אַזן אין דאָס שאַפן לעבנס 11 לעבנס
אין דאַטן אויף גאַנצן.

1. ערינפּטירט תביאה - 5 לט יאָר
2. ווייזנפאַרבאַק אַהבן - 18
3. לויט 24
4. אַנדערוואַלטן - 24

דו פאַשליסן אין נאָמען פון דו אויפגעלעגט דאַטן נו באַלאַנס.

יבולות לויט פאַרן יאָר איז אַזוי דו באַנד הלקינגס. דאָס בין
ראַבעלעך די לויט אין דאָס גאַנצן אין אַלגעמיין רוסלאַנד.
דו באַנד דאָס אַנדערקלאַסן פון הרלקינס

1. פּעטערבורג יאַרעקיאַ - 55
2. מאָסקאָווער גובערניע - 70

דאַנעק דאַטן אַזוי 3. לעטלענדסקי, האָבן עדיאַכעלעך אין דו
הרקינס פאַרן. אין דער אופן פון באַמערקונגען באַנד אין
דער לאַנד פון פאַרן בסך הכל 1912 בין יאָר לאַנד נאָך
דאַטן דו הרלקינס 3. יאַנדראַבינסקי פון

1. יאַנדראַבינסקי לעטלעך - 32 4. " מיטל-מאַיי - 42
2. יאַנדראַבינסקי לעבן - 32 5. מלוימנינסקי יקאַטעל - 26

פירס דרים כלס-מנמיר אין וואלד מכין האבן מיט אות
עטין דאסצלבר. ביי דן כלוסלר כלס-מנמיר האט מיר לאזן
דאס אנטון מיט זו פיר. אין אז מיר האבן אנגעהויב בשין אז
מיר דארפן אנטון, האט מיר מיר אפגעגעבן דאס אנטון פון דן
2 מונט

1) בלוסלרעק רעפאראט - 26 יאר

2) מכלס-מנמיר עס פרסנטירט דן פאמיליע
זו כלס-מנמיר האבן נארשלאס אין מאלין וואס אויף פארגעס
קומען, האט מיר עטוואס מיט מ'האט עקזיסטירט נוסרר קרבסר

נארשלאס טיף כאזמאן פון מאלין

פאנשרבן אי. פרסנטיאלסקי

25 יולי - 1921

11106
A159

מעגי / Mauricy / באַגאַמאָלעד אַלטיק, ווילנער געב

דער ערשטער טעג פון אויגוסט מאָנט 1921 יאָר
פון מאָלע נעבן עפּאָר שטן לעם אַפּגעזעצן, וועלנער אַפּיעל, אין
5 ווערסט פון בעסט, נעבן ברעסלער, 3 רעדער-אַרבייטער. אויף וועגן
האָבן זיי באַגעגנט אַ באַגאַנץ פון אַמאָל 50 יאָר מיט זיי אַפּיר-
האַלטן ביז וועלן אָנפאַרן נאָך אַנדערן אַרבייטער. אין דער צייט נעבן אַנד-
פאַרן אַרבייטער פון לעסאָפּולנע. צוויי זיי אַז יחידים אַרבייטער
רעד-אַרבייטער, אַיינער יחיעלעך ביבאַקאָוו ווי זיי נעבן לעבן אַנדערן,
האָבן זיי צו אַ אַנדערן אַפּעטיטלעך באַגעגנט, אין האָבן דער-
פון יחיעלעך רעפּאַרעט ביזן זיי צו טעוועל, נאָך האָבן
זיי אויך אַ פון טאָנען, בעת דער האָט זיי דערקלערט צו טעוועל, האָבן
זיי אויך אַלץ מאָל געזאָגט מוטן טעוועל אויפגעפן פּאַפּניע, נאָך האָבן
זיי אויך געהייסן גרוסן אַלע. דער האָט גיך בייגעזעט זיי
נאָלן אויך טיפן, האָבן זיי געזאָגט אַז פאַר אַלע אין קלאַן
פולדס נעטאַ, אַז דער האָט אין אַלעמאָן בעת יעדן האָבן
זיי געהייסן אויך אַנדערמאָרגן צו אַנדערן אין אַנדערן פאַר אויך.
אין אַז זיי האָבן מוטן אויך פאַרגעזעט, האָבן זיי אַלץ דער-

דערנאָך האָט מען אויך געהייסן גיך אַוועקן בוין הערב אין
אַרויס אין גרוב. דער האָט נאָכאַמאָל געבעטן אויך שטן, נאָר ס'האָט
נישט געהאָלפן. דער איז אַרויס אין גרוב אין זיי האָבן אויך
אַנגעהויבן פאַרשטן לעבעדיק. אַז זיי האָבן אויך פאַרשטן
בין האַלב, האָט דער אַנגעהויבן שרייען אַלץ רעגאַנינ"
האָבן זיי געגאַפט צו לעבעדיק אין אויך געגעבן אויפן קאָפּ,
אויך האַלב לעבעדיק אויך פיר שאַרבן אין דער אויך אַלעמאָנען
אין אַז זיי האָבן מוטן אויך פאַרגעזעט, האָבן זיי אַלץ דער-

פאבריקנט אלמאן. האט איך געגעבן אטיר וואס בינט נאך
נעבן, האב איך זיך אנפרעגן צו 9 אזיגן לאמיר אנקלאפן לה-
מדאל. די אזיגן האבן מיך קאפאלקע אין מיר גענען אלזיך. איך
גענען אנקלאפן אויף א גלאז אמאמן, און נאכדעם איך קלאר
אפונפטערזאב קאלטר, גענען מיר אהיין אין אפיקלעך צו נאכט
דרינאק. האבן אים אלפיקלעכט צו מיאר און מיר גענען אויבערקע-
גען פון קין קיל אין לעמיס אין דרינאק האט מען אזיך אפיר-
פון קין קיל אין אקינגס-היים.

פון אנדרעיען א. פעטזינקאלץ

22/III-921

112 об.

№ 158

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
ПО ДЕЛАМ ЕВРЕЙСКОЙ
Информац.-Стат. Отд.
192 г. № 192 №

קיעוער קאמיסיע פון
אידענטקאם.
אינפארמאציע-סטאטיסטישע
אבטייל.

אמעריקע // לשון // אויפזאץ, קיעוער גובערניע.

ליבל בייטלער, מאיעל בן 13 יאר צו ווייס פון
פ מאקאיט, זיין פאטער איז אין אמעריקע, די מוטער אויף קי-
שעניעוו.

ב וואן פאר פון 1920 איז ער אין דער פרוה, אין איין
אבאיזע פון בראנזלאוו אין איר אלטערן אין קליינסטער, פון באלשע
ווייקס, האט ער געזען פון ווען פון באנדיטן אז זיי מאכן אין
אדום אין טלאט, אין פון באלשעוויקס גאנץ אנגלאפן אין כאוואב
פון באנדיטן האבן אנגעהויבן ווען אויף דער אונגאר אריינ
אין פון אונז גאנץ אנגלאפן אין א דארף קאמענקע פון
וואלט פון טלאט איך בין אויך געלאפן מיט זיי אין דעם
טאן אור אין, ווי אונז מוז וואו לאנגזאם. זיי גאנץ פון
לאפן פון אונז אין האבן אנגעהויבן הרגענען אונז. איך בין
געשטאנען לאנג אין אלטער אונדז פון פון יאר, האבן פון באך
דיק געהייס טאנצן, האט זי ניט געקענט האבן זיין מוט דער
טאגלעך אפגעהאקט אים קאפ. דער קאפ איז דורכגעפלוגן אויבער
אויר, אין האט אויר געגעבן אקנאק אין איך בין געבליבן אלינג. אין
בעטער האט מיך אויפגעהויבן אין האט מיך קאפיטן ווייטער. פון
באנדיט האבן אונז געטריבן צוזאמען אין טאגט פון כאוואב.
דאס האבן זיי אונז געהייס טראגן קיין אלטע-לבתי. האט אין בל-
הבות מלה נוט געקענט טראגן קיין אלטע-לבתי. האט מיר אויך
לוגאיק אויף טאג-טאגלאך, אז פון האט אריבגעלאזן דאס
לעבן האט מיר געפירט צו אונז פון א אייק פון כאוואב. בין
טייק האט מיר אויסק אונז געזאגט אין אויסק אויפגעקאפן
אין טייק. דערנאך האט מיר דו וואו גאנץ געבליבן געפירט
אין אנגעלעסן טאל. אין איך בין אויך מוט צו. אין דו קו-
דערנאך מוט דו גוטערלאך גאנץ אנגלאפן מוט דער מאנאר פון
אויף. דו טאל איז געווען לגב מיין מאנאר טאוב. אין אין
טאוב איז געגאנגען א ברל-גלה. האט מיר אויפגעפירט דו אונז
אין טאל אין פון האט זי אויסגעגעבן. אויסק אונז גאנגען

אז פון באנטא און אלעמענט אין לאדזיר ארויפגעפאלן פון הויך
פון באנטאן ציטאן צייטונג נעלע עמאנדן יעצט אין דאנצ
כלפיים

ווינטער 12 מארץ 1921

אריבער ביילקעס

מיט פון אנגענעם בעימס

שניפס-פיירער (אינטערעסנטס)

113.00.

באַרונט פון דיי באַפרײַאונגס־קאַמפּן פון פּאָדאָלין.

ЕВРЕЙСКИЙ ИСТОРИКО-ЭТНОГРАФИЧЕСКИЙ ОБЩЕСТВЕННЫЙ ОБЩЕСТВЕННОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ
Информ.-Стат. Отд. 1927 №

די נאַכט פון דונסטאָג אויף פרײַטאָג (7 אין 8 מאַרץ) אין אַן אונדזער באַרעך (נאָמיראָוו) געווען אין לעבן. טאָטן־נאַכט האָט מען ניק דאַרוואַרפן פון אַ מעלנטער־לוט, אַז אין בראַצלאַוו זאָל אַרײַן אַ באַנדע. מיטוואָך נאָכן אָנגעקומען בראַצלאַוו אין דער לעבן וואָס איז ניט אויף פאַרנעמען דונסטאָג אין אַלערנס, נאָכן ניט בראַצלאַוו געווען אַ טויט לעבן לעבן לעבן אַרומלאָפן אין מיטן אַז אין פרײַ דאָרף וו ניט נאָכן עראָמען נעלעבוואַנען אויך בראַ־לאַן,

אויבנשטן, וואס מיר זיין אויסגעקומען קיין פאמרעביטש. צוזאמען מיר אויך
גיפאהרן אין דער טאטס מיטין ברודער צוזאמען מיטין פאטער קיין
אדעס, אין מיר זיין געווען אין פאמרעביטש, אז מיר האבן געזען אז
פ. שוואנטסר מיט נישט האט מיר אנגעהויבן לויפן, אין מיר פון טאט
אויזן געפאהרן זי נור אין מהאט זי געפונען אין דארף ביי אונז
אין מהאט זי געבראכט. מיר האבן זיך אויפגעבאלטן אין בית-
המדרש אין דערנאך האט מיר אונז אפגעפירט קיין קיאל אין קינדער-
היים אויף וועגן 94 א לרגת אויף דו קופ, האט מיר
דאס קינדער בית-דחיל פון יאהר געקומען אין אבלוי פאר קליינע
קינדער, אונז האט מיר אויפגעפירט אויף לוואשאוויטץ אין קינדער-
היים, אין מיר בית-דחיל פניה אין געמאכן אויף האט מיר מיט
יפעתיקס אין פ. טשטא-וואדלא, אין דר דאס אפגעזאגט אייגנטלן ווינטר
אין אין געשטארבן. דאס טאטס מיטין זיינען ביז יעצט. אין אדעס.

פ. מרשרינין א. פטרעמקאווטץ

21-22/II

פון מאמר אין צייטונג פון אים אפהויב אין דאס אים עקזאקט דאן
וואס ער וויל זאגן ער זאגט פון מוזיק, נאר ער זאל אפשפן פון
מוזיקער. ער האט נוטס געוואלט, אונז פון מאמר אוועקנעמען דאס נאקט
און ער פעלט אין אונז אין דאס געזאגט, אלץ פון וועלכן דאס
מוזיקער, טאר וואל פון דאנען, אויב דאס דא קיין אונז נוטס האבן
אין דאס געזאגט זאל בלויבן פון דאס, אבער פון מאמר, אבער דאס
ברויכט. אונז פון מאמר אויסגעהאלטן פון אין שטאט, אין אין אין
נוטס געזאגט דאס טאר מוזיקער ברויכט אין אין נוטס פרוקלאמירן
פון אין שטאט אין נאר אין שטאט נוטס קוין אפגעבעטן וואס דאס
פון מוזיקער צו פאר וואנדערן אונז אין דאס אונז נוטס אין דער
לאנד אין דאס אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין
דאס אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין אין
אין

115 об.

(Пятница) | סטאַנציע II, טראַנספּאָרט אַרבעט | קיאַב עה.

КИЕВСКАЯ КОНТОРА
Информац.-Стат. Отд.
Получено 192
№

בערגעהלט פון פאַבראַק פון חיוקע בראָנני, אַמריקע פון 13 יאָר
דאָס מיידל בערגעהלט אַן פאַר בערגעלעך רעוואָלוציאָנער האַרץ ווי רעוואָלוציע
אין וואַלד (עוולעריס פון סטיוו) אין בערג בערגעלעך האָט בער
פרוסטאַוו ווי אַרויסגעטריבן פון וואַלד, ווען ציגען ווי אויבערגעפאַרן אין דאָרף
פלאַבאַצע, אַוולעריס פון סטיוו. אין סטיוו האָט זי באַגעגנט רעדיקע
אַרבעטלעך, האָבן ווייל תברות אונם געטראָגן באַהאַלטן. האָבן זי
באַגעגנט ליק באַהאַלטן, אין זיי מיטגעהאַט אויף געטראָגן. האָבן ווי אַנע-
הויבן שיסן אויפן זי באַלשעוויקעס. האָבן ווי אַבגעגעלאָזט פון אויף
אין ציגען אויפלאַפן פון שטעטל. דאַרנאָך אין זי באַגעגנט אויף
אין שטעטל אין אַנעשטאַנען בית-המדרש ווי וואָלף אויסקרעטינע בלוטיק
לעלען באַהאַלטן אויף אויבן, אַוולעריס ציגען פאַרברענט קעלער. דאַרנאָך
האָבן ווי אַנעשטאַנען זי אויפן הייזער אין האָבן אויף אויבן לעבר-
לעט. אין דאָס גאַנצע שטעטל און אָפּגעברענט לעוואָן. אַזוי אין לעוואָן
דאַנערשטיק אין פרוסטאַוו. אין האָבן זיך לעקיבן אַוולעך קיין ווי ציגען
לעוואָן דאָרף שליך דאָס וועג אויף פלאַבאַצע. אין ווי אַנעקומען
אויף אין האָט געזאָגט: „אַר מיינע, אַז איר קומט אַלץ אויבן לעפאַרט
אַז איר נאָך אויבן" אין האָט אַנעהויבן אַלץ אונטער שטאָל ציגען ווי אַרויס
פון אונץ אין שטוב, אין האָבן פאַרנומען אַלס וואָס סהאָט זיך לעפינען,
דערנאָך האָבן ווי פון שטאָן לעוואָלט שמיין אין קיק אין בערגעלעך
האָבן טור אַנעפלעגן וויינען אין שרייען, האָבן ווי אַלע אַפּגעזאָגט אין
ווי ציגען אַוולעקאַנעמען. פאַרנאָכט ציגען ווי נאָך מאָל לעקומען אין
שיסן אין שטוב אין האָבן אויסגעשלאָגן אַלץ פענסטער, אין ציגען אַוולעך
אין סאָמען לעוואָן אַלט פענסטער, האָבן טור אין שטיב מיר סהאָט שטיין
ציגען טור אַוולעקאַנעמען צו אַלץ.

שבת זיין פריה אין צו וואָנט מיטן. ברלפסר אַוולעך אין שטאָט אַלץ
שיין וואָס הערט ניק אין וויל טור האָבן צאַרטן לעהאָט אַרבעט לעט
פרוסטאַוו. אין שטאָט האָט ווי לעפעהן אין צו באַגעגן אין פאַרברענט לעוואָן,
אין ווי ניי לעקומען לעבן אַהיים, אין האָט אין צו בערגעלעך, האָבן
טור לעוויטש. שבת ביסאַך אין לעקומען אַלץ פון סונדאַוועס, אין אין
לעניק לעקאַנעמען אין האָט אַרבעטן דאָס ווייטער אין אין אַוולעקאַנעמען

#155

116

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ ПО ОБЛЕГЧЕНИЮ СУДЬБЫ ЕВРЕЕВ
Кіевская Общественная
192 г. №

קיעווער קאמיסיע פון
אידן־בעזיהונג
192 г. №

בי אלעקסאנדער מ. פאדב. עלה

ידיעות פון שמואל בלוטקא, בלעניצטשנא בן 37. פון ~~ידיעה~~
ידיעות נעמען אויפגעגעבן געזאמען פרוק יעקב אנטשופאלאוו
סך אברהם לאזאווסקי פרכפארנעם פרוק קיאוו.
מיט פון 10-15 טעג פריהר אין גרהם לאזאן באפאלן ~~געזאמען~~ א
באנדע, געזאמען אין שטאט ב/ו שעה אין געהרעפט פון אופן:
1) טויטשיר אלטער - פון יאהר
2) סודבאטא מתיהו פון יאהר

פאדשרופן מ. אלפאן

20/III-21.

אויף מיר, ~~האט~~ אין דער וויטער באפרייונגס־קאמף האט דאס געפרוט דער גרעסטער אנטוזיאזם. בשעת דער ליבערייזן האבן מיר געהייסן דער אונדזער שריפט: „בריו נש דאוו - ספאסאי ראסיא"

ל. סנדלר 21/II - 1921

סנדלר געפינט זיך אין קנעסט - היינט אויף לעאנינגראדסקי דר. געזאמלט א. פיאטרזאלינע

פאקטן לוט פיאטרזאם אין קאנינזאן 25-26 אויגוסט 1919

בעת דער באנדאן נעטן אריין אין דאס, האבן מיר ארויסגעגעבן דער באלשעוויקס אין מיר דאבן 3 טעג געהלפן אונדערין בעטל. פקינעם נעטן אריין 80 פעטיזיאנערס אין דער באנדע פון נעדזלאזן דאס נעם אבן. דער באנדע נעטן באשטאנען מערסטענטייל פון לבאנטס, באנטס. דא מיישנס אין עטלעכן אין דאס אין עטלעכן אן־אנדערע מעטה פון פעטיזיאנערס, נ'דאס פרעד אריינגעגעבן אבאנ־דר אויף מאן אפארדאם, בכמ מנאל נאיף גלעד לבאים אויף פעטיזיאנ־לס. דער באנדער האט באראבאלעס אויפ לינוף, אין דער רעקומען אין שטאב פון פיאטרזנקא אין קפאנדרס מנאל איך אפיקבן דאס אנדרעראבע־ווטער, האט פיאטרזנקא נעמ אנגעפונען: „ווייס מיר ווער האט געראבאלעס דאס נעם אנגעווען, אין דר מעראנגען אין האט געזאגט: „קוב אור פ" האט דער סולדאט געזעגט: „וו אם האט איך נאר אור אפגעגעבן, אז דאס אין אריין אין דאס פון אלע אנדערע באנדן נעמען ווער אין דר אויבערגעגעבן קומאנדן.

ל. סנדלר

21/II - 1921

באהבה אין. לא דער לאמ מעשן שלמן אינדיקאטיון ערלום פון דן
נאהרונג דערפאר איז האבן פון דו אומאנד אלעמענטארישן דאס גלאס.
באמאיס הייס מען אלעמענטאריס אלדאה אז סיגאל מיט שטיל, קיינער נאל נישט מיט
דן קען אונטערנעמען אן קיין אנדרעס, פאזר וואס מיזוס שטרענג באשטראפן א.מ.ו.
אויף דער מודרה אונ גרעסטן עקהתמאס דער קאמאנדער פון אלע לענד - ברס
עקקס כאות פון דנירפר פיאטרנקא. נט קלינגט שלויף האבן מיך דו
ליבערייטן עמאנס אין וואלכר סהאבן עלעמענטן אנ'אנטוס אין עמען דו
מאכס אין פיאטרנקא אויף בתלמ. ביישאנט האבן דו באנדטן אונטר גרעלנדן
אמרשן קוואנטאל הייסר, שלמיטן דו אונן וואס נו האבן עלכאפס אויף
כאטעמרן נטען עמאנן אויף אלטר מאנטן פון הרנער מל יאר, דו באנדטן
האבן נו גרעלאמן מוס פרוקאדן פאכוואס נו אכבאטן נט עמק. דער שלמיט
טן טאיס האבן דו ליבערטיטן נט אויפערהאלטס, נו האבן באוויזן קונסטליכ
ריטר פרפיגנטן אויף עפנטן עלס אין עמק אנטרער קאסטבאכר נאכן. נו
האבן אין פון דרטער אויסגעבראכן עלס פון דער ערד. מאנטאיס בוי
מאכס אונ עמען דו לרקוכסס עמק דו רלאות, נו האבן פיר מיטאק
גרעטרנטס אין האבן גרעלאנגן דו אלטרן טרפן דער ג'. סיגנן עמעטרנס
שלאגרן אונטרס פון 60-75 יאר אויף דו אויגן פון טרער קינדר, נו
האבן גרבאטס אלטרר מונטר ליבטר אין נו גרעלאנגן טאנגן בשרת
דו אנדרעלנדיגן מאלס.

קונסטאיס, דער 26-טן אלעלס האט עמק פארשפרוט אלעמענס אז נו
סרטן אם פאר לערנינגס אמאיו, נאר דער טאיס האבן עמ נעמק פיל ער
ליבס, עפהרקס אין עלטרנבס. פארנאנס אונ דאס שאלו גרעלאכן רוין פון
דו באנדטן. מוזעמק אין דער סדרה, אונ אין שאס אמאן אלכר אפר
לכן מוס אלטרטר דרייפארבינדר פאר. נו האבן גרעאנס אונטנס אין
האבן לעמרטאיק, אין סיגנס נו לרבאלנ, דו דאס גרעלאנגן אלעמענס
מוס מ טיר אונטר גרעלאנגן, דאס פארשפרוט דו דרס פון שולקאס, דו אונן
האבן אנטרהבלן בוסטרבלנ אלעמענטרן פון דו לסרער אין נט נבאר
קינדן אויף דו ליבטיגר שטן. סיהאס נעק עפרוגס, אז סיגן נעק נט אין
אינגן, אין סיגנ עלנס גרעלאנגן אין שאבן, אז שלמיטן דו אונן נאר דרס דו שרעק
ליבטר פארנק. באנטאיס אונ אן שטרל אמאן אנ מטרנאיק דערנקנטס
פון אמאן סיל. נאר באלד האבן נו אפרעטשרלס דו דרכנטן דו
אונן, נו גרעלאנגן אין לאנגנגן דאס איבערגעס דאס איז געבלובן.

11806.
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№
קיעוער קאָמיטעט פון
אידישן אינפאָרמאַציע.-סטאַטיסטישן אָפּטייל.

22 יון 21

די פאַרבראָכענע אין קאַנאַדע (Канада)

28 - 24 אויגוסט נ.ס. פון דער אַלגעמיינער סעריע ערב-פּאַנעקס אין פּאַנעקס אַריינגעלאָזן.

נאָך שבת, דאָס 23-טן אויגוסט, האָט זיך אין שטעטל פּאַרשפּרעכט קלאַנגען, אַז די באָלשעוויסטישע אַרמיי פאַלגט קאַנאַדע. דערביי האָבן אַזוינע גערעדט, אַז די באָלשעוויקעס טרעטן אָפּ אַנגריף פון פּאַנעקס אַרמיי, אונדזער האָבן געזאָגט, אַז אונדזער קאַנאַדע שטרעבט אַבאַנדאָן, וואָס לאָזט אין גיך סעטשן מיט מיליאָנער. די באָלשעוויסטישע פירער האָבן עפּעלאַרנס, אַז ווען קאַנאַדע דאָרף באַנדאָן נס אָפּגעבן אין וועלן פאַרלאָזן זי שטאָט נאָר דאַן, ווען דאָרף קיין אַרמיי וועט נאָך אַלערדינגס 3 פון שטאָט, אַרום 3 אַנשטאָט ביינאַכט, האָט זיך אַנגעהויבן אַ דאָרמאַטן טאַטעריי אין שטעטל, וואָס האָט די אויבערשטע באַפעלקערונג טאַטעריי ערלויבט, דאָרף זאָלן אין אויך דער נאָכט האָט דאָס דאָרמאַטן-טאַטעריי נס אויפגעהערט. שפּעט ביינאַכט איז געלאָפן שטולדר, וועלכער האָט נאָך מער ערלויבט די פּיפּלעכער אַרבעט נשמה. „נו טרעטן אָפּ, אין וועלכן וויסט וואָס פאַר אַבאַנדאָן וועט אַריין" האָבן פיל ערדיגן.

נונטאָג פאַרטאָג, דאָס 24 אויגוסט איז אין שטעטל אַריין אַבאַנדאָן, וואָס האָט זיך ערקלערט פאַר באָלשעוויקעס, נאָר נס קאָמענסן, וועלך אין וואָס פאַר אַבאַנדאָן דאָס איז, האָט קיינער נס געזאָגט, אין דער אויך האָבן אויך געגעבן קערעקטנעלכער ידיעות. אויסער האָבן געזאָגט, אַז זיי זענען דאָרט אַסריאַדע פון „באַטקע מאַכנאָ" אין דאָרף, אַז זיי זענען פון לאַפּאַטקעס פאָלק, אין עפּעס נאָך „באַטקע פּעטליאָרע" ביידע לאָז איז ווירקליך דאָרף אין אין הויז טעטיגן מאַן באַלד זיי זענען אַריין אין שטאָט, האָבן מיך געלאָזט אויפן דער אַז דאָרטן געזעלאַך, אין האָבן אַנגעהויבן רויבן, ביזלעכן אַז אויבן אויסוואַרפן דאָרף, אין דער נאָכט האָבן געפאָרן אַז קאַמענער אויך אַלגעמיינע. בשעתו רויבן האָבן זיי געזעלאַך אַז אויבן מכות-רצח מיט אַז פּיפּלעכן אין דעפּוטאַטן, אויך אַז אַמען האָבן זיי נאָכגעגאַנגען אַז אויבן מיט בלויזן וועלדער אין זיי עקזעקוטירן בינען טויט. אַז אויבער באַפעלקערונג איז מיר קלאָר פון אַז דער אַרטיקער נס אויבער באַפעלקערונג אין אויבער אַז סעדער אין געדטנער אין אונס וואָלד, אַז נס אויבער באַפעלקערונג האָט זיך באַלויפן מער אַלס אַז אויבן אין האָט זיי אַז באַהאַלטן פון אַז רולאַיס, נס קינדער אַז דעריך וואָס אַז בולגאַקעס האָבן געדראָהט אַז שרעקן מיט אַזאַן פאַר

№ 153

119

ידיעות ווערן צו לערן עטלעכע דעטאלן אויף **צומער**, אויבן געשריבן צוריק
מלה רבינטשין, איינוואוינער פון צומער, געקומען גלות צום 19-טן מארץ 1921
אין קיעוו.

מאנטאג פארנאכט, צום 14-טן מארץ 1921, האבן צו רוסט אריינגעשיקט
פון 69 פאלק, וועלכער איז געשטאנען אין צומער אין דער סביבה,
אינגעהובן אלערליי עסן. מנטאג נאך מיט אסאך פרידער, האבן זי אויז
דער וואוסט, אין דע סאלדאטן ~~[illegible]~~ גיין אלערליי האבן לויפן
פון שטעטל, ווייל מ'האט געזאגט, אז ווי צו סאלדאטן וועלן אלערליי ווערן
אנגעפאלן פון דע באנדעס, וועלכע פרינען ביק אלס, אין מלוק פון דער
ווארב נעמען אנטלאפן כמעט אלע אידן, אויף איינמאל אויסגעשאסן אויז, אז
אנטלויפן דאס דאר קאמיסאר (פ'ווייגס אלס דער ארטיגער וואיזנקאם) עס
פאקטיש ביי צו אידן פרעפלסן אין פאר אנגעכר האט ער געזאגט
געזאגט, וויפיל פון צומער, האבן זי אידן געפירט מיט מיק ברויט אין
קארטאפלעס, האט דע מולבלוז אין פעטרשאוויטש בא צו דאס לאנגזאמען.
אין צומער איז געבליבן פאר געקומען פרויטאג דער 18-טן מארץ אנגעקומען
פרישער תל אין אין צומער איז דער ווייל רבינ'ן אידן נעמען מארץ פארבלוט
בין 3-4. צו דער זעלבער אנטלאפטער אין קיעוו רעדזעלן דער ווייל נאך אין
צומער נעט אומגעקומען.

מלה רבינטשין

© אר. שלומוביץ

21/III - 1921

מונעלך סאוסטער ופערד לויט דו סאכן גרשרפנישן פון דער מיליטערישער
בעזוקישער ארמיי נאוואך (פעלדזאל) סאכן גרעסטן כוחות
אפגעזאמלט ר.ק.

מ"מ	נאמען פון שטאט	צאל אנפער נשמות	צאל שלעכטע נשמות	צאל הרגעים	צאל ותאומים	צאל פארברענטע הייזער	סכום פון הונקלות
1	וואכלעל סאב.	6000	259	3	6	—	15,914,955
2	וואסקולקי "	300	211	44	76	65	40,017,02
3	בעטמן "	400	*	17	36	3	*
4	לוגה שעלף "	225	*	54	*	8	*
5	וואשאל "	1000	110	5	*	—	5,670,36
6	קלכולקע "	110	*	4	*	—	*
7	קלכול אלף	300	*	16	*	—	*
8	וואכלע	250	*	10	*	—	*
9	קלכולע אפרע	600	*	200	*	—	*
10	קאסנעגע	150	*	1	*	—	*
11	אפאכנלף	200	64	—	—	—	1,712,440
	סכ"ה	9535	*	*	*	*	*

*) קיין גרעסער ופערד לויטן פון צוגאן אין ר.ק. נוט סאכען
ווען מכרעיזאל שטוים
סטקרעטאט פון ר.ק
מ. סלעדזעווטש

12000 №46 №25 5 IV 1920 קאסטרע

אינדיווידועלע פארזאמלונגען פון פאבריקן געשטעלט אין פאבריקן אין מאי 1920 יאר

מאנטעלזאמען	פארמעגן פון פארזאמלונג	אלע אלטערלעכע ארבעטער	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	אלע אלטערלעכע אנגעשטעלטע	נאמען פון שטאט	№
	17,036,590	17	5	18-65	12	—	541	6,000	אנכלעל פאב	
	10,125,341	66	33	18-73	64	—	280	400	" מכאפקא	2
פון דער פארמעגן פון ירשקן פאבריק	6,097,920	53	19	18-82	29	3	228	400	" פאטם	3
	1,651,852	29	7	18-70	16	—	200	250	" נאדעזד	4
	1,142,254	(*	(*	(*	11	—	(*	277	" סמולקאל	5
	15000,000	15	3	18-70	19	—	345	440	" קאפו-בעדאב	6
	5,397,108	(*	(*	(*	21	—	259	731	" שאכבאדאב	7
	10,000,000	(*	(*	(*	8	—	800	800	" קבאסנר	8
	3,578,254	(*	(*	(*	4	—	87	400	" פאפאלעוף	9
פון האנדיקות נארפון ערשטן פאבריקאנט	396,090	(*	(*	(*	54	8	225	225	" לוטשנעוף	
	2,088,161	—	—	30	7	—	72	200	" אלעקסנוף	11
	1,178,800	(*	(*	23-60	4	—	86	100	" קרעלעקע	12
	3,032,399	—	—	—	—	—	262	300	" וואלשעל	13
	7,887,238	22	3	8-70	11	—	266	300	" מרעלעזע קלעלעוף	14
אין רעפ. פאבריק	500,000	—	—	—	—	—	400	450	" פעניעלקע	15
	50,000,000	14	2	22-60	7	—	640	650	" בעריעזעוף	16
אין	בינדפעדענקע	(*	(*	(*	200	(*	(*	600	" קרעלאוו-אפוזיצע	17
נאר אין אין פאבריק	40,017,102	168	(*	13-61	58	65	211	300	" נאסקרעלקע	
	11,340,755	(*	(*	(*	5	—	225	1000	" נאמאוף	19
	בינדפעדענקע	3	4	1-58	9	(*	150	150	" קאסנע	20
	100,000,000	(*	(*	(*	400	(*	450	450	גראסטעוף (קרעזעל)	21
		387*	76(*		933*	76*	5,627	14,423	ס"כ	
	50,000,000	(*	(*	(*	18	—	150(*	300	סעוקראל	22
	5,400,000	4	2	(*	5	—	80	80	מאסבעוף-נאמ.	23
	בינדפעדענקע	14	(*	1-70	15	—	35	35	" ערבקע	24
אלטערלעכע אין	50,000,000	130	31	1-81	130	—	250	250	סעס שרכא (קרעזעל)	25
ווטאמים נישט פון אנדערע שטן קלוב הרלינים		535*	109(*		1101*	76*	5142*	15,086	ס"כ	

*) גרענעץ ווערט נישט אין ריק. ווען אינגעגאנגען שטעט

סעקרעטאר שטן ריק. די חתימות נוט דייטלעך

נאָכדעם פאַרשטענדיק, אַז דער פּלאַן פון יונגע פון אַלע שיידער־האַנדווערקער אין אַ אונגעהייער, גרעסער אָנבאַרויבלעכער צאָל, נאָר אין כאַלע מאָנאַטן, וואָס נאָכן זיך נעמען אויפן פעלד אויב בלויז נאָר פאַראַן, דערפאַר איז אָבער דאָ אַבאַנדאָנירט געווען פון אַזעלכע וואָס לאָנגען אין צייט אַלטפון הונדערט, וואָס נאָכן מאַקסימום אין באַרפוס, אין אַהיימער אָרט ליגט אין פראַסט אין פעלד פון דאָ וועגן דער היינטיקער טאָג נעמען זיך אויף הונדערט:

אין זינגערלעך — 1050 מאַן

אין יידישע צאָנע — 32

אין הלבער — 255

אין אַלמנע — 143

אין קינדער ביז 15 יאָר — 377

אין אַרבעטס אָנפירונג אין אַלטער פון 50 יאָר — 220

אין פאַרמאַנדער — 23

סה"כ 1.050

אין וועלכע נעמען זיך — 1379 מאַן (בלבד פון אייזענבראַנטס צאָל)
יידישע, אַלמנות, קינדער אין אַלטע־ליטן

אין הלבער — 1342

אין מערדיגונגס־הויף 150 בערך (ס'איז דערביי צו צילן וועגן דער
אַז אין דער צייט פון באַמערקט זיך אויפן אָפּמאַרשירונג פון
דער טיפוס־עפידעמיע, אויבערפלעכלעך בלויז־טיפוס, וועלכער איז בין אין דער
צייט פון אונז אין אַלע גאַנטיקן צוואַרן אין אויך נאָך אַבסאָלוט פאַלן פון אונ־
פלאַנגער־מערסטנטייל פאַלגן דער אַרומגיער באַפעלקערונג.
דער פאַקט, אַז זיי נעמען אויס פון אַ צאָנע פון נור באַרפטיגע.

ביאַלאָוו, 5 יוני 1921

מיט דער אָריגינאַל שטימע:

טריפּס־פירער (אינטערטריפּס).

II

" 17 אויגוסט אפארבאת פון טשיגונקס רייזלערס טיילן — 7 קרבנות
" 17 אקטיאבר " דזניקינלעס באנדעס — - - - - - - -
" 6 נאיאבר " " " " " "
" 17 מארטס 1920 " אמונבאלאוסטס באנדע " 4 "
" 25 מארטס " " מיטיגער באנדע " " 2 "
" 4 אפריל " " " לאלינינס " " 2 "

(דערצו דעם פאבראם פון דעם 25 מארטס האט מען אויך אונטערגעלעגט
אין פארברעכן אלס אונטער הייזער.)

אלס „אלמנאך" צו דער אלט שליזער האפן לאזט ברעזלאו פון דעם 25
אקטיאבר 1919 אויף אמטיק פון אלע לאנד פארלאנגטס אין אפאציעס צוליגן
צו דזניקינלעס אין אויקראינישע ארמיי אין געפינט זיך דיזאנע אלס אונטער
דעם אונמיטעלבארן מרטירערטום פון ביידע דאמאנטע ארמייען. די באפעל-
קערונג באפאלט זיך די זאלדאטן אלס פון קאלטן אין נאסן לאטער אין
פייכטע אין פינסטערע קעלערס לי מליזס הונגער אין קעלט אין דערטיק
אלין ערלייט מען צו מיגנסיען באדן פון דעם טיפס-טפיזדאמיר לאטערס
ברעכט דזאמאלס אויס אין שמאט צו אן ערק הונדערט פרישע קרבנות.
נאך אפאר חדשים פון דער פליגער אקופאציע פארנומען דאס
ראטן-מיטגער אין יולי 1920 נאכאמאל צו תורבות פון דער עזעזעניערס
שמאט ברעזלאו. II לאזט ס'נאר נישט זיין דער דרוק פון דער ראטן-מאכט
אויף עזעליס טיטן פון דער אוטשעף פאפולקרונג, נאר מיטגעמאך דאס
מיינונגען פון דער ראטן-מאכט פלעגן זיך צו אויך פון לי האפרוט פון
דער פאבראם, לאזט פלעגט דו תמוז שליזן אויף מאכט קאפ בעת
צו מעצטרע מאכט, אז אנא מיטערס מיטמאך שטיין דער מיטמאך פאפולקרונג
האט עזעלוירט בי'ן 7 לעטן אקטיאבר פארוקס מר, אין יעדע טאג איז אין
ברעזלאו פארגעקומען אַ פאבראם פון דער מורגנפרעזער ראטן-מאכט ער-טיל
פון דער 4 מליזיר, דער פאבראם איז געווארן לויט אונז באקאנטן נומר!
מ'האט זיך ארייגרעדן אין צו אוטשע הייזער אין גיז אין הפגעזלוגט צו
מאיר הפלוס פון לאט האט נאך געקאנט בלייבן לחק צו פולבאלעס פסט-
לעכע אין מרטשלערס קרבנות. אבער אין אנדערע לייגן פון דיא לעבן אין צו
לעבן פון שוק: קרבנות האט מען נישט ארבעטן מנה-רלא. ס'איז זיך נעקומען בא-
שאנען אין מרטשלערס קרבנות. אלס יעדע-לעט מען פון דא קלופ געטאריבן.

122 об.
קיערער קאמיטעט פון
אידעזקאס.
אינפאָרמאַציאָן-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג.
192 г.
№
192
№

בראַזלאַ // פאַס. אַלב.

אויסלאַנד פון באַריכט פון אידעזקאָם פאַרשאָלמעטשטן אין טאָלטשינער
ראַיאָן לאַמעשיקע צום 1/5 1921

אַשטאָט וואָס האָט עפּעס פון שייכות אין פאַרבאַנד מיט נישט קיין נעלטער-
הייט אויף אַמעריקע, פונדעסטוועגן מיר בראַזלאַ // לאָזן אַן ניט קיין נעלטער
אַמעריקאַנער. פון דאָ אַלץ וואָס ווילן אין באַרען זיך אינטערעסירן מיט
דער פראַגע וועגן היילף צו פאַרבאַנדלונגען, ווילן אין דער הייליקער טייל
זיך בראַזלאַ // אונטער דער ערגערן פון דאָ אַלע לעבנסלייגער אין הונדערטער
טעטן אין טעלעגראַם אין וועלכע ס'איז פאַרלאַנגט פאַרבאַנדלונגען אַזעלכע
מיט פון דאָ לעבנס וועלן // יאָר.

ס'פאַרענען פון פונקטן, וואָס דו לאָזט מיטלינער קרבנות געבן בא"י פאַרהעלטניס-
מעסיק אויסער די לאָזט קרבנות אין בראַזלאַ //, דאָך איז דאָ לאַנג אין אַנ
טעטן פון בעסער // אין בראַזלאַ //, ווייל כאָטש אין אַלע אַנדערע אַרטער
נעמען די אומגעלומען פאַרגעקומען אין איינמאָל, מערסטנס וועלן מאָל, אין וועלן דער
אויסברוך האָט דאָרט נישט געדויערט, ווי באַלד נאָר סע איז אויפגעגעבן האָ-
בן דאָ אויפגעגעבן אין לעבן אין דער מיט פון אַנדערע לעט באַ-
קומען דאָ מיטלינער וועלכע לעבן זיי דער עשאַפונגער לאַנד אין אַלע ס'איז
נישט איז פאַרגעלט מיר קיין נישט אַזאַ איז אויפגעקומען אין בראַזלאַ //
דאָ באַקומען דאָ פאַרשיידענע אופן אין אונדער אויפגעלעגענע לעט, אין אַז קיין ענלעכע איז אין
ערגעץ פון דאָ באַקומען פונקטן נישט פאַרגעקומען.

דעם 7 מאַי 1919 יאָ לעזקלעכער פאַרבאַנד פון דאָ אויפגעשטאַנענע פונקטן מיט אַ ערק
50 קרבנות.
דעם 13 יולי " " "

JE116

Информац.-Стат. Отд.
№
קיעוער קאָמיטעט פון
אידישע קולטור
אינפאָרמאַציע-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג
נאַטאַליע אַלף
192
№

נאַצאַליע פאַרבאַנד

שמחת תורה תרפ"ב-1921 איז אין אַלע שטעט לעבאַליע, אין דער קיעוער גובערניע, אויפגעקומען אַ נייע פרעגע: אַלע אונדזערע לאַנדסלייט, אַלע יידן, מאַנסבילדן, פרויען, מיידלעך, אַלע אַלטע לעבן אין אַ נייע אָרט, אין אַ נייע לאַנד, אין אַ נייע וועלט, אין אַ נייע אַרבעט, אין אַ נייע לעבן. אַלע אַלטע אַרבעט

#115

ליפאוולטש פאבריקאנטן – געשפרעכן

קיעווער קאמיטעט פון
אמעריקאנישן
פאמילין־פונד.
Информац.-Стат. Отд.
192 г. 192

זומער 1920 יאר איז אין ליפאוולטש קיעוו ע. פאבריקאנטן
2 פאבריקאנטן: דער 1־טער און פאבריקאנט אריה 15־טן יאר אלטן
און ליפאוולטש רעזידירן האבן אפגערוט פון באנדס. דאן האט
אויף פון רוס־אמעריקע, אריאנ וועלכער און געפאנגען אין ל־
פאוולטש, אנעפרעגן רעפרעגן צו אונזער באפעלקערונג אין ווען
צו באלשעוויקעס האבן אויך אפאר טעג אפגעטראפן פון ליפאוולטש
האבן צו וועלכער רוס־אמעריקע־באנדס געפרעגט 3 אין
דער לעמעטער פאבריק און פאבריקאנטן ווען צו באלשעוויקעס
האבן אונגעזאגט אפגעטראפן פון אונזערע פאלאנס אין דערזעלבן
בערק פון אוקראינע (1920) דאס צו באלשעוויסטישן מאכט אויפגעקומען
פעלט אויך דער נאכפאלג בערק צו אונז אויך צו דיזן
צו ווערן קיין ליפאוולטש צו באלשעוויקעס האבן אפגעטראפן
אין צו אונז האבן דאס מורא געהאט צו פאר לאזן צו
פאסטרעם אין אנגעזיכט צוריק פון צו לאזן טעלעפרענירן דאס
אלגעדרעקט צו צו אונז באפעלקערונג פון אונזערע
אין ליפאוולטש נעבעזיקאי

Спустя положение беженцев с работой пункта порадмерных. До сих пор в Ивьницах есть еще много беженцев ~~есть еще много~~ которые не имеют помещения, живут по 2 семейства в сараях, они открылись в таких негигиенических условиях, что прямо не поддается описанию. В этом отношении собесом никаких мер не принято. Представлен мною список в комитет для предоставления помещений хотя бы для 22 семейств, хотя комитет не отказал, но помещений не будет. Материальное положение беженцев ужасное, голые и босые, отец и мать на всегда жильцы. Собез иногда выдает по 1 фр соли и 1 фр. сахару на семейство. К 1-му числу собез откроет харчевню для беженцев при условии если 1) собез утвердит смету на все принадлежности нужные для кухни и 2) если Уездком примет меры чтобы продукты выдавались на месте аккуратно. До сих пор беженцы обув не имеют. Таким образом положение беженцев и их детей в Ивьницах самое ужасное.

подпись (инструктор)

125 об.

Еврейская помощь
Информац.-Стат. Отд.
קיעוטער קאמיטעט פון אידישן ארבעטער.
אינפאָרמאַציאָן־סטאַטיסטישע אָפּטייל.

№ 113

Выписка из копии доклада представленного Международным ~~комитетом~~ Еврейским ~~Рудкомом~~ о положении беженцев и их детей в м. Ильинцах.

В Ильинцах существует т. н. детский очаг. Во главе очага стоит человек который решительно не имеет представления о детском очаге. Есть 2 учительницы, которым прежде всего кажется, что они заняты лишь в старой школе. Очаг помещается в одной комнате, где проводятся занятия с 2 группами и тут же дети и кушают. Много было после больших трудностей, взято помещение из 4-х комнат и кухни, ордер другой заведующему. Провести очаг нельзя было. Я считал, что много дело с здоровыми ~~детьми~~ детьми. После медицинского осмотра оказалось, что из 43-х исследованных детей, оказалось 33 больных чесоткой, золотухой и паршой, даже трахома и та больна чесоткой. Кроме того, дети очаг голые, грязные и босые и такие дети прямо выгнать невозможно, ибо до тех пор пока дети будут присутствующими, то они здоровыми не будут, как это всем станет при докладе о положении беженцев. Из числа 50 зарегистрированных детей посещают очаг 30-35, остальные дети совершенно очаг не посещают, ибо они в буквальном смысле голые и к тому больны. Обедов эти дети не получают. Выдача завтраков и обедов производится в страшно нетехнических условиях. Получается картошка, как падные дети набрасываются на эти горшки, кричат, рвут один у другого из рук. Тут я должен сказать, что основываюсь на нетипичную часть, ибо мы почти не получаем. Но самое позорное это то, что нет людей, и мне кажется, что если мысль не будет полная иметь организовать все, то, то решительно ничего не выйдет. Хочу ко-

ווי

ראלן אויסראיין פון זו באנזטן. מ'האט אויך אויסגעזאגט
אין זו באלשעוויקעס האבן אויך באנזטן געהרעט, ווענאך האבן
זו איבן צו לאזן זו באלשעוויקעס, אז מ'האט ארטסטוט צו אונז
און טאט אין קאלן אהרוישנערשאפט און ווי פון איז עאלן
אבשניידן. בעת זו באלשעוויקעס האבן ליק לעטאלן האבן ווי
אונז פאנדאפס. האבן זו באלשעוויקעס קאצאקעס צו ווי
פאטער, אז ער זאל פאר אין דארף ברענגען זו לו אונז,
אלע נעם וועט מען אונז אין אין הענדן. איז ער קאפאר אין
דארף צו זו באנזטן און האט ר' קאבראס. זו באל-
שעוויקעס האבן אויך געזאגט צו זו אונז, אז ווי
ראלן אויסגעהן זו באנזטן, ווילן אז מיר לוזן אלעך
ארן. וועלן ווי איך בעדאי הרגען האבן זו אין
אויסגעהן זו באנזטן. ווענאך ווען זו באלשעוויקעס האבן
באנזטן אלעך גהן האבן ווי ליק אנערופן זו זו
אינן. מיר דארפן אלעך גאן, וועט מען אויך זא הרגענען. נא
איך פרעגן און אנשלאג פון דאנן. ווען מיר אבן
אינן אנשלאג קיין קיום. בעת מיר ווען אנזעהן קיין
קיום. האבן מיר ליק זו טרעף צו אויפגעמאכט ווי א מאן. זו
מיר אז פארגעזאגט קאלאן, האט מען אונז אויגן לעבן
און א לוזאונגהייט. און בלעטער מען שלאג קאלאן. האט
ווען אויס אנזאן און בעגינט ווענאך אז מיר בלעזן
אסתר און מיר מאכן שלאג קאלאן, אז ווי ווען אנטלאפן
ווי עבליגן בון אויך און מיר בלעזן. אויך האט מען
לעבנזאן אין אין דארפן. און איך בין אויך אין א
מוזאיקלעכן פון בלעז אויך בעאיג עבראס קאלאן. האט מען
מיר אויס קאפיעל. זא קום מען אונז ווייטר קום לעזן.

(2) אנפרעגן אן אנטלאפן

24-25 יאר 421

די באַנדטן האָבן זיך פאַרוואַנדלט, אַז פלייען באַלשעוויקעס
זענען ניט אַלץ פון מאַקאַראָוו. די אונדן זענען נאָך אַמאָל אַרויס
אין לאַנד און האָבן פאַר קיינע נעטס מערע עלפאַנט. די
באַלשעוויקעס האָבן פאַטריס די באַנדטן אין האָבן אַרויס
שיכט אַסך עולם, ניט נאָר אַלע אַרבעטער זענען די באַלשע
וויקעס זענען אַפּגעטאָמען לעבן אין זענען אַלץ אַרויס קריגערישן קין
נאַדאַמיל. די עולם זענען קריגערן אין כאַס אויף די אונדן אין
האָבן ניט געטאָמען. אין לעבן אין זענען אַרויס שלינער באַנדטן, ניט
זענען עטלעכע אין אַהין אין אויך מיט מיינונג תפרות האָבן
זיך עטלעכע נעבן פלוט, האָבן מיר נעבעבן דערהערט אַז די
באַנדטן רעדן אַז מ'זאָל די באַנדטן אונדן הראַנדן, אַז ניט האָבן
אַלע דערנאָה. האָבן ניט אַנגעהויבן נאָר אין דער לאַפּן, אין האָבן
אַנגעהויבן גרויזן אַלץ אונד, אין מיר זענען אַנטלאָפן. אַלץ מאַנדן
האָט מען דערהערט אַז פ'ווייזן באַלשעוויקעס, האָט מען אַרויסגעגעבן אַפּרו
קאַץ, אַז אַלע אונדן זאָלן אַרויסטרעטן דאָס קאַלדר. ניט האָבן פאַרנומען
די אונדן אין האָבן ניט פאַרפאָרן אין זאָלאָטע אין האָבן געצאָגט אַז אַלץ
מיידלעך ניט נעט אַרויסטרעטן קיין עטלעכע, זאָלן ניט הערן דו אונדן ניט
האָבן אַנגעהויבן קלינגען אין קליפּטער אין דו אויף האָבן זיך
פאַרלאָפן אין דו הייזער פאַר מורע. אין דער זענען אַלעמאָל
באַלשעוויקעס אין דו באַנדטן האָבן אַנגעהויבן אַנטלאָפן, אַנדערע
דרום אין געטאָמען אַלץ אויף אַמאָל אַרויס דו אין דער
באַלשעוויקעס שייבן דו האָבן זאָלן אַנגעבן אַלץ אין דער
לערנען. כ'בין באַלשעוויקעס זענען נאָר געווען אַבאַלדערן בעת מען
באַנדטן האָבן זיך דערלאָזט אַז כ'בין באַלשעוויקעס. האָבן ניט דו
אַרויסגעטרעטן אונדן אַזעלכע אין נאָך אַמעריקאַ. דו וויבער
זענען נאָכגעגאַנגען מיט אַזעלכן מ'זאָן ניט אַפּלאָזן, נאָר פ'האָט ניט
געהאָלפן. בעת אַז אַרויס דו באַלשעוויטישע פּעבאַטע אין האָט
אַנגעהויבן אַרויס קאָן דו אַזעלכע הייזער אין עטלעכע דו אונדן
ניט נאָר ניט מורע האָבן אין אַרויס קייען אין לאַס, אין אַמאָל זיי
זענען אַרויסגעגאַנגען אויפן דו קלוגע דאָ הייזער אין עטלעכע
קלוגע אויפן סאַאַך. אויפן סאַאַך האָבן ניט געצאָגט דו קלוגע זיי

מאקאראָוו, קיאַטער, קראַקאָוו, מיינץ. [illegible]

אין כל קאַלאָנים דער [illegible] מאַקאַראָוו פאַרבאַם. דאָס אונדז קען לייכט שטיין [illegible] אין דער פאַרבאַם [illegible] אין 12 מאָנאַט [illegible] אין 19 יאָר. ביי אונדז אין שטאָט אין [illegible] אין 12 מאָנאַט. [illegible] אין [illegible] אין [illegible] אין

קאפיט

III

מאקרא - קאלונ מרק א.

36 קליינ נעגן פארבראכט זעמאנ (אונזערע צייט 3)
25 היינער פארבראכט זעמאנ.
פארבראכט א בית-המדרש מיט 36 ספרים
אמן צוויי מאל שול לערנען
צוזאמען אלע היינער (220 היינער).

פארטזיכן י. בראסאנסקי.

128

104

אין טיב פאנימען מיט זיך. פאר שאדן אונ אנשאפן אין באלד
אין אמרי פ בתים. ניי האבן באלד אנגעלאזן פון ארבעטער פאר
וואס פון באשטאנדס האבן אלעמעס אין מ'האט ניט געקענט עס
אין אינאונדס האט מען זיך שלעכט אויסגעזען. ניי
האבן פארגעשלאגן אלע ארבעטער הייזער אין האבן אויפגעהאלטן לא
הרגיש. אין טאק פון אלע געשעהנען פאלן מען פארגעזען פון
אוליאנקאל הרגיש פון אלעמעס פארפארען דאס מאקא - באזאר
מקבץ נמצאין אין אוליאנקאל בקאיסעריאל לא הרגיש בין לשלמאוטש - ל הרגיש
א) פאמאשלאמ - 5 אונ (אמעריק מיט ענגלאנד) 5) קיסאטס - דאנען
אין 1919 יאר בעת פון פארבאמען ציטן כאטס אלע אונ פון אוליאנקאל
אפגעלאפן קיין קיוול. פון וואס ציטן נאך פאבלובן אין אוליאנקאל, האבן פון
בתים אפגעשטאנען אין קיוול האט דאן אנגעהויבן פון אפגעשטאנען פון
פלאטן טיפעס, און פ' ציטן פון אוליאנקאל אין אויסגעשאפן בין נעטו
מאנשן. אין אין טעפ 1920 יאר נאך פון אוליאנקאל. האבן 130 פאמיליס זיך
לאזן אומגעטרעטן קיין אוליאנקאל אין האבן זיך פארפן באנעלט. אין בעת
פ' בעגן נאכדעם אנגעהויבן אפצוגעבן פון באנעטאיגען פון פאמיליס נאכאמאל
אפגעלאפן. בין הייסן פאלן וואונען דאמאלס בין 40 פאמיליס, וואס קלאק זיך
ארויפגעלאזן. האבן מורא פאר פון באנעטס, וואס אפגעבן אין נאכדעם
בעת 10-6 מאנט 1921 יאר ציטן ווי פריער מיט אונז פארפאן קיין קיוול.
אלע שטיין דאנך פ' לעבנזאל אין פרינזאלאב ציי באפעל באנעבן אין האבן
בעת באנעגעלאזן אין עפרעמעס 7 אונ
בעת 6-10 מאנט 1921 יאר אונ עפרעמעס אונ אויפן 2 פון פון
אוליאנקאל קיין קיוול, האט מען אונס אויפן וואג עפרעמעס

אויפגעשריבן פון ד' פאשבאוולעסקי
פאשבאוולעסקי פ' בעגזאלעסקי

25/5-1921

129 סט #59

Иванков. Радом уезд, Киев губ.

מיינקאָוו, ראַדאָם קרייז, קיעוו גובערניע

דער לעבן פון שטעטל אין ווערטיגן | אין דער רעגיאָנעלער בעשרייבונג 24/25-יאָר

בין דער רעגיאָנעלער דאָס שטעטל אין שטעטל בין סך אונדז פאַמיליעס, אין שטאָט איז אַמאָל אַלע-אין שפּאַרקאַסע אַלמוזגעבונג א אַמאָלט-תמיד, לויט דאָבונים, אַשפּיטאָל, מושב-זקנים, אין אין דער לעבן פון דער רעגיאָנעלער איז אַמאָלט אַלגעמיינע גימנאַזיע, וואָס מיר פלעגן לערנען אונדז אין מיר אַלע אַלטערנס. אין עפּעס איז דאָ אַמאָלט אַן אַפּטייק פון אַ אַפּטייקער פון אַ אַפּטייקער. מיר אונדז אַלע אַרבעטן אַלע אונדז אַלע אַרבעטן אין אַן אַרבעטן אין אַן אַרבעטן אין אַן

вующей там хорошо-организованной дисциплинированной еврейской местечковой охране.

130

Бегство евреев из м-ка Степанцы было настолько дихорадочно, что они оставили 2-х покойников не похороненными, а жертвы бандитов грызлись на улицах собаками. Через три дня банда атамана З а б и я к и исполняет свое обещание и возвращается в м-ко. Из жителей-евреев остались только заводские еврейские служащие которые остались нетронутыми за время хозяйничания разных банд и думали, что приказ об оставлении м-ка их не касается. Но они жестоко обманулись. Чтобы показать на деле, что приказ касается и еврейских служащих сахарнаго завода, бандиты убили одного служащаго; кроме того, бандитами были убиты еще 2 еврея, не успевшие выехать из м-ка. В это время директор сахарнаго завода получает письменно приказ за подписью атамана З а б и я к и о том, чтобы в трехдневный срок он выслал из завода всех жидов.

Вот копия приказа атамана повстанческого отряда от 20/X ст.ст. на имя директора Артемывского сахарного завода:

Пану Директору Степенецкой Цукроварні

Предписую В/ в три дні с цього числа вислить из завода жидів. За не виконаня цього вони. і Ви будете растреляни.

Атаман /подпись/

С подлинным верно: 26/X 1920 р.

Председатель Колегии позаводо-управлению /А. Невен/

/м.п./ Член Коллегии /С. Головатенко/.

После получения такого предписания директором завода все еврейские служащие вынуждены были оставить м.. Число беженцев, прибывших из Степанцы в Богуслав, насчитывается в несколько тысяч человек, среди которых много больных сыпным и брюшным тифом. По дороге многие беженцы были ограблены селянами прилегающих к Степанцам сел, так что многие прибежали в Богуслав голые, босые и ободрянные. Одна женщина была по дороге ограблена и за тем зарублена.

Степанецкие крестьяне согласились перевести евреев в Богуслав только при той условии, что им будут платить золотой монетой или золотыми и серебрянными вещами. В настоящее время Богуслав настолько уплотнен, что не в состоянии вместить в себя всех беженцев, которые туда стекаются с 6-ти уездов. Все еврейские молитвенные дома переполнены беженцами; в комнате живут по 10-12 беженцев.

В связи с этим эпидемия сыпного и брюшного тифа и других болезней начинают принимать угрожающие размеры.

Доклад составил Х. Роговой.

КОПИЯ

Д О К Л А Д

о погромоах в м. С т е п а н ц а х /Каневского.уезда Киевск. губ./.

25 сентября 1920 г. в м. С т е п а н ц ы ворвалась банда МАРУСИ и ГОНТЫ. В это время в Степанцах находились агенты Опродкрмгуба,которы должны были выполнить продовольственную разверстку в этом районе.

При вступлении банды в м. были разоружены находившиеся там некоторые продармейцы и красноармейцы, но не убиты.

28-го того месяца в Степанцы вступили главные силы МАРУСИ в количестве 1500 человек.В этот день всему еврейскому населению было приказано собраться в синагоге. Там главари банды заявили евреям,что им никакой опасности для жизни со стороны банды не угрожает,ибо они только борются против советской власти и потребовали с них контрибуцию в миллион рублей Керенской валюты. Никакия просьбы и заявления о том,что такая контрибуция непосильна для евреев м. Степанцы,пострадавших от неоднократных погромов, происшедших в этом м., не возымели своего действия. В это самое время послышались орудийные выстрелы со стороны г.Канева.Бандиты захватили собранные в счет контрибуции 80.000 руб.советской валюты и оставили м-ко,которое было им разграблено. И на этот раз еврейство м.Степанцы на алтарь этой якобы "гуманной" банды принесло три жертвы.

2-го ноября в историю погромов, переживаемых Степанецким еврейством, вписывается новая чеоно-кровавая страница,которая является,вероятно, и последней, ибо в этот раз уцелевшее еврейство м. вынужденно покинуть свои насиженные гнезда и стать бездомными беженцами.

В этот раз м-ко посещает банда НИКИТЕНКО,уроженца села Поток, оперировавшаго под именем бандита ЗАБИЯКА и помощника его, крмандира конного отряда Гриниченко,фигурировавшаго в бандеп под именем БАЛАМУТА.

При вступлении в м. бандиты начали стрелять в окна еврейских квартир, убивали встречавшихся им на улицах евреев.Банда пробыла в м.около 3-х час., в течение которых она вырезала 20 евреев. Уйдя, банда обещала через 2-3 дня вернуться и приказала,чтобывсе "жиды" за этот промежуток времени очистили м-ко.После ухода из м.бандитов евреи вылезли из своих подземных и небесных нар погребов и чердаков и стали ревностно испонять приказ банды. И на следующий день все еврейские квартиры обезлюдели. Все еврейское имущество и пожитки были оставлены на произвол судьбы, а сами владельцы, дабы спасти себя от когтей зверей бандитов,бежали в м-ко Богуслав,который за последнее время стал крупным центральным пунктом, убежищем и местом спасения от украинского бандитизма для беженцев Киевского Каневского,Таращанского,Звенигородского,Сквирского и Черкасского уездов благодаря сущест-

Информац.-Стат. Отд.

Д О К Л А Д

о погроме в Городище

192 г.

№

192

№

№12

9к В воскресенье 19-го сентября в м. Городище из с Млеева ворвалась банда под предводительством бандита Голога. После созванного им схода, на котором присутствовала все христианское население, стали раздаваться со всех концов м-ка душу-раздирающие крики еврейского населения. Это были крики несчастных жертв, которые топтались копытами бандитов - зверей, добросовестно исполнявших кровавую резолюцию схода. Ураганный огонь деникина пронесшийся по Городищу, не оставил таких кровавых и глубоких следов, как это банда Голого.

Туча безбрежного горя и тупого отчаяния окутывает еврейские кварталы м-ка. Багровое зарево от невинно пролитой крови зловеще краснеет среди этой ночи безконечного еврейского горя. Свершилось нечто чудовищное по своим ужасам, дикое по своей бессмысленности, вопиющее по своей безчеловечной жестокости. В результате усердной работы бандитов насчитывается до 500 чел. убитых и 250 чел. раненных и изнасилованных. Дикая злоба озверелой толпы не щадила даже и грудных детей. В м-ке наблюдаются трупы изуродованные, изувеченные, ибо жертвы нерастреливались, а резались ножами и кололись дубинами. Все местные больницы полны изнасилованными женщинами, из которых многие умирают. Только в понедельник утром часть Богуславской охраны, совместно с красноармейцами, сделали наступление на Городище и таким образом приостановили кровавую бойню. Благодаря выстрелам из Броневика, прибывшаго со стороны Цветкова бандиты обратились в бегство, и многие уведенные на заклание, были спасены из-под груд заколотых жертв.

По улицам м-ка валяются груди молодых женщин с распоротыми, опухшими животами от насилования. При уборке трупов находят матерей, держащих на руках зарезанных грудных детей. Был найден труп старика, у которого был отрезан половой орган и вложен был ему в рот. Даже привыкшее к кровавым зрелищам насилия зверство за последние годы бесстрастное небо давно уже не было свидетелем таких кровавых ужасов, таких потоков невинной крови разлитых по улицам м-ка и громко вопиющей о воздаянии.

В настоящее время м-ко представляет собой кладбище, все дома евр. разграблены м-ко тонет в перьях разорванных подушек и перин. Есть случаи умопомешательства. Осталось много сирот на произвол судьбы. При сем прилагаются снимки, свидет. о безпримерности по своей жесто-

131об.

кости, в м-ке, которые были сняты по обстрелом бандитов начальником Богуславской охраны, его помощника и некотор. охоронцев ворвавшимися первыми в м-ко. Им было пойманно 15 бандитов, в числе которых находилась и жена бандита Голова.

131.

Доклад составил Роговой

сие препровождает Вам Богуславский Секретарь, что просит напечатать

Секретарь И. Ситалов /Проверено/

/ м. п./

С подлинником верно
Делопроизводитель
Тиезская

Евр. Общест. Ком. по оказ. пос. пострад. Киевская Комиссия.

Копия 132

Показания Хаи Киржнер, 70-ти лет, жительницы м. Городиця, пострадавшей от погрома 19 сентября 1920 года.-

19 сентября с.г. по базару, приблизительно часов в 7-8, по базару стали отступать большевитские части, наступавшие несколько дней тому назад на Млиев.

Отступавшие части с криком по базару: "отступайте евреи-будет резня"! Услыхав это, евреи в паническом ужасе пустились бежать. Все бежали в Ольшаны, через Свинарку, забывая про оставшихся дома детей, многие по пути потеряли своих детей-бежали без оглядки, многие на станцию, а большинство на Свинарку. Я была на базаре вместе с многими бежала в Ольшаны. По дороге падала от изнеможения, пролеживая по нескольку часов, а потом с трудом поднявшись продолжала свой путь, что в это время происходило в Городище -не знаю. Передам Вам только разсказ моей оставшей замужней дочери, пережившей вместе со всей совей семьей ужасы 19-го и 20-го Сентября.

Часам к десяти утра злополучного Головцы окружили все м местечко жителей не выпускали, сгоняли их в одно место, окружив их цепью. Место это на большом базаре, близ Иллюзиона, отряды мелкие пустились рыскать по разным улицам, сгоняя евреев из их квартир туда же.

Весь день Головцы то и делали, что приходили новые партии евреев, к вечеру собралась значительная масса, туда же и стали сходиться русские, большей частью Млиновские крестьяне и Головцы. На Причеповке состоялся близ Церкви сход. На сходе обсуждался вопрос, что делать с евреями. Были разные мнения. В конце решили их всех истребить. Приказ мужчин сгонять на Прочеповку и там предать их смерти. Раздавались голоса, то убивать надо только тупым оружием-надо жалеть пуль. К Иллюзиону подскакало несколько всадников; разделили всю собранную за дело массу по 2 группы: мужчин отвели на Причеповку, женщин оставили на площади, возле Иллюзиона. Наступили самые ужасные минуты. Плач, крик жен и детей разстававшихся со своими мужьями и детьми наполнили улицы, к этому следует прибавить крик, свист Головцев. На Причеповке там временем приготовились к встрече обреченной на смерть массы евреев.

Привезли пулемет. Раздался выстрел Резким душу раздирающим криком, отдававшимся за несколько кварталов наполнился воздух. Ой, ой-слышно было кругом. Вся масса мужчин моментально упала на землю. Обливаясь кровью многие стонали, земля стала красной, показались ручейки кровью, в это же время раздался

132 об

второй выстрел,затем все умолкло и притихло.Многие приворились мертвыми. Головцы штыками и пиками стали обходить мертволежащую массу,пробуя каждого в отдельности не жив ли он.-

Недалеко от иллюзиона была выстроена шеренга женщин и дете к этому времени местечко стало обстреливаться снарядами прибывшим на станцию большевитским броневиком-

Как только раздались первые выстрелы большевиков Головцы разбежались.Часм к 10-ти ночи все стало тихо;многие,притворившиеся мертвыми, равно и раненные стали оглядываться кругом и тихо пробираться к домамсвоим. Большое содействие и помощь оказывал фельдшер Невицкий,выносил семьям воды и хлеба многих ~~юн~~ отправил к своим знакомым русским. ----------

Дочь моя Гитл со своими 3 детьми пережившая все эти события попала на Причеповку,предварительно просидев целый день перед Иллюзионом. Она была очевидцей всего этого кошмара и сама пережила это,но какой то случайностью осталась в живых.

15/XI 1920 года.

Уполномоченный Б.Гросман

ЕВРЕЙСКАЯ КОМИССИЯ
ЕВОБЩЕСТКОМА
Информац.-Стат. Отд.
4/V 1921 г.
№ 43/1035

פרטיזנער פון
אידישן קאמיסאריאט
אין רוסלאנד
192 №

133

פון מאסקווער פון אינדעקסאם, קיוואר קאמיסאר

№	פון נאמען פון מאסקווא	№	פון נאמען פון מאסקווא
1	42 פראנאווסקי, קיוו. גובע	30	173 באראנאוו, סטרונע גובע
2	42 "	31	175 בעראל, קיוו גובע
3	55 טסרפאנסקי, קאמ. אר. קיוו. גב	32	176 נעשאלסקי, מאקארעוו אויזד
4	59 אולאנקאוו, כאב אויזד קיוו	33	178 נעסקאוויץ, כאדאוו, אויזד
5	60 מאקאר - קאליגארקא, צוינע אויזד	34	179 אבראמאוויטש
6	70 מאקאראוו, קיוו גובע	35	180 מאקסימאוויטש
7	113 אלינקא, ליפאוויטש אויזד קיוו	36	181 סידאראוויטש, קיוו גובע באב אויז
8	115 ליפאוויטש, קיוו גובע	37	182 " "
9	116 איצאוו, ליפאוו. אויזד	38	185 מאזעלסון, וואלגובע
10	121 בראנדאוו, כאב. גובע	39	186 כלטשאינאוויקא, דעטשלעאויז מוסקא
11	142 פיזאלסון	40	187 פעטרוילקו
12	153 טמאר, כאפע אויזד קיוו.	41	188 אוולנקא, וואל. גובע נעטאן אויזד
13	154 קאשנאוו, קיוו.	42	189 דראגאנאוו, כאב. גובע
14	155 בראנדאוו כאב. גובע		190 מוזאן "
15	156 טרגיוו, טאראשטער אויזד		191 סינגוילקא "
16	157 בראנדאוו, כאב. גובע	43	192 וואלקאוויטש "
17	158 כאזאראקאוו, סקוליער אויזד	44	193 לאטסאוטער, קיוו אויזד
	159 מאזין "	45	194 אוולנזאן, וואל. גובע
18	160 גאטמאן, ליפאוויטש אויזד	46	195 כאראוואנקאן, קיוו גובע
20	161 מיטיוו, טשערקאסער אויזד	47	196 ליטוינאוויקא "
21	162 טסרפאנסקי, קיוו. גובע	48	197 וולכאוואא, סקוליער אויזד, קיוו
22	163 כלעסינאוויץ, טאראשטער אויזד	49	198 כאזאראקאוו, סקוליער אויזד
23	164 טולינאוויץ, טשערקאסער אויזד	50	199 פאנוויטש, כאדאוו אויזד
24	165 פטסאוו, קיוו. גובע	51	200 מאראפאוויטש, סקוליער אויזד
25	166 כאפאוויטש, קיוו. גובע	52	201 כאקאלטש, " "
26	167 קאגין, סקוליער אויזד	53	202 כאזאראקאוו, " "
27	168 קיסלו - פאדאר	54	203 " " "
28	171 כסקין, טשערניגאוו. גובע	55	204 וואסאנאוו, אומאנער אויזד
29	172 נואוולין, " "	56	205 בלוטשלקו "

מס'	מס' בתולה	נאמן פון מאטריאל	מס'	מס' בתולה	נאמן פון מאטריאל
57	206	מאנקאלקי, אלעקסי אליעזר	88	265	אלונים, לאבעלע
58	208	פשעלולקי, לייזער פון בעדארקאי	89	266	קאנטאר, טשרנאבל. גלה
59	209	בעדאסיל, קיאל גלה	90	282	טשרנאוף, פאדעל גלה
60	210	קאסין, לייזער בער צסלאטאף	91	283	טשיזנאל, לאז. גלה
61	211	קאטאלא, קיאל אליעזר	92	284	באבנא, טשרנין גלה
62	212	טרילוסי, לאסלקאל. אליעזר	93	285	פבראדי, " "
63	213				
64	213	בריאקאלקי, קיאל גלה			
65	214	קאשאנש לאסלקי אליעזר			
66	215	לאזאדזי "			
67	216	טלטשין, פאפאל גלה			
68	217	טאפקאל, קיאל. גלה			
69	218	רשיבשטל, קיאל אליעזר			
70	220	אנאנין, בוטסאן גלה			
71	221	לאזאן שלמה			
72	222	פטרוסל, פאפאל גלה			
73	224	אנאטשטש, קיאל גלה			
74	229	אלאנקאל, בראדאל אליעזר			
75	230	פאטרא, פפ בראי			
76	231	טשטרינקי, פאדעל גלה			
77	232	צלאסאפאל, קיאל גלה			
78	233	בלאזלאל, פאדעל גלה			
79	234	לאבאדוסי, לאז גלה			
80	238	פסטרגלל, קאנטל אליעזר			
81	239	קאפאלים, קיאל אליעזר			
82	241	פאטאקי, קאנטל אליעזר			
83	250	פפפאנגא, קאטל אליעזר			
84	251	קאלאפטשנא, מיכאל לאלאמס			
85	252	בראדאקאל, פקלאל אליעזר			
86	253	קיאל			
87	264	בראדאסיל, קיאל גלה			

133 פס

Р-3050, оп. 2,

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ АРКУШ СПРАВИ № 7

В справі підшито та пронумеровано аркушів 133+72 об.=205 (двесте пять)

в тому числі: літерні аркуші

пропущені номери

Плюс аркушів внутрішнього опису

	Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
	Листы с оборотами:	2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,14,15, 16,17,18,19,20,25,26,27,29 31,33,35,36,38,39,40,41,43,44, 45,46,47,48,49,51,52,53,55,61, 64,65,66,67,69,70,71,73,74,93, 94,97,100,101,108,110,111,112,113, 115,118,120,122,125,127,129, 130,131,132,133

Хр. фонда
(найменування посади упорядника)

(підпис)

Баран В.П.
(розшифровка підпису)

12.04.2005 г.
(дата)

Друкарня Пшонківського О.В., м. Біла Церква, (04463 44-122), наклад: 20000 екз., 2003 р.